

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICCE ZA ROK 2012

Odbor bezpečnostní politiky

Praha 2013

Obsah:

ÚVOD.....	2
1. POPIS SITUACE	3
1.1. Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.....	5
1.1.1. Prostituční scéna	7
1.2. Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování	8
1.3. Obchodování s dětmi	9
1.4. Obchodování s lidskými orgány	11
1.5. České oběti a pachatelé v zahraničí.....	12
1.5.1. Čeští pachatelé v zahraničí.....	12
1.5.2. České oběti v zahraničí	13
2. POSTIH PACHATELŮ.....	16
2.1. Kriminální statistiky a související informace.....	16
2.1.1. Údaje poskytnuté Policií ČR	16
2.1.2. Údaje poskytnuté Nejvyšším státním zastupitelstvím	21
2.1.3. Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti ČR.....	23
2.2. Finanční šetření	25
2.3. Kontrolní a další akce orgánů veřejné správy.....	25
2.3.1. Kontrolní a další činnost v gesci MPSV.....	25
3. PODPORA A OCHRANA OBĚTÍ	28
3.1. Oběti v trestním řízení	28
3.1.1. Oběti ve statistikách	28
3.2. Oběti obchodování s lidmi a sociální služby	29
3.3. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	30
3.4. Podpora ze strany pomáhajících organizací.....	32
3.4.1. La Strada Česká republika, o.p.s.....	32
3.4.2. Arcidiecézní charita Praha, Projekt Magdala.....	36
3.4.3. Diakonie Českobratrské církve evangelické	39
3.4.4. Mezinárodní organizace pro migraci.....	42
3.5. Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území	43
3.6. Finanční zdroje	44
3.6.1. Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR	44
3.6.2. Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.....	45
3.6.3. Další finanční zdroje.....	45
4. PREVENCE	46
4.1. Vzdělávání.....	46
4.2. Další aktivity	49
4.3. Prevence cestou zlepšení právní úpravy	50
5. PARTNERSTVÍ	52
5.1. Partnerství v rámci ČR	52
5.2. Přeshraniční spolupráce	53
6. PRIORITY	56
6.1. Zhodnocení aktivit v boji proti obchodování s lidmi ve světle priorit stanovených na rok 2012.....	56
6.2. Priority pro rok 2013.....	57
POUŽITÉ ZKRATKY	58

ÚVOD

Tradice pravidelného vypracovávání zpráv o stavu obchodování s lidmi byla založena usnesením vlády ČR ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011. Předkládaný materiál je v pořadí pátou zprávou o stavu obchodování s lidmi v České republice.

Cílem zprávy je poskytnout podrobné informace o situaci v oblasti obchodování s lidmi na území ČR za období od 1. ledna do 31. prosince 2012, nicméně věnuje se i popisu situace v zahraničí, pokud zde existují vazby na ČR. Hlavní pozornost bude tradičně věnována obchodování s lidmi zejména ve smyslu definice uvedené v ustanovení §168 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také „TZ“) – obchodování s osobami staršími 18 let, ale i trestné činnosti páchané na osobách mladších 18 let ve znění ustanovení §168 odst. 1 TZ. Zpráva se, stejně jako v uplynulých letech, věnuje i jevům doprovodným, s obchodování s lidmi úzce souvisejícím.

Zpráva o stavu obchodování s lidmi by měla nejen poskytnout informace k těmto oblastem, její ambicí je mimo jiné politiku v oblasti boje proti obchodování s lidmi formovat. Závěrečná část je zaměřena na zhodnocení plnění priorit v oblasti potírání trestné činnosti obchodování s lidmi pro rok 2012, zároveň s tím jsou stanoveny nové priority a úkoly pro rok 2013, a to v souladu s aktuálním strategickým dokumentem Národní strategií boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012-2015, který byl přijat usnesením vlády č. 282 dne 18. dubna 2012 (dále jen „Národní strategie“). Stanovené cíle jsou plně v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se ruší rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV (dále jen „Směrnice EU k obchodování s lidmi“).

Členění zprávy v duchu čtyř pilířů, tzv. „4P“ přetrvává, data k obchodování s lidmi jsou rozdělena do základních kapitol: prevence (Prevention), postih pachatelů (Prosecution), podpora a ochrana obětí (Protection) a partnerství (Partnership). Podklady pro zpracování zprávy poskytli národnímu koordinačnímu tělesu pro boj proti obchodování s lidmi, Ministerstvu vnitra ČR (dále také „MV“), zejména členové Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi (dále jen „MKS“) a také zahraniční partneři, bez jejichž příspěví a průběžné spolupráce by tato zpráva nemohla vzniknout - za to všem náleží poděkování.

Poznámky k textu:

V textu pod pojmem cizinec míníme osobu jak pohlaví ženského, tak mužského, tzn. jak cizince, tak cizinku, pokud z jednotlivých konkrétních případů nevyplývá něco jiného. Stejně je tomu i při užívání pojmu migrant, zaměstnanec, občan, pracovník atd., obdobně též při udávání státní příslušnosti (př. Vietnamec, míníme i Vietnamku). Dále je v textu přísně rozlišována příslušnost ke konkrétnímu pohlaví v případech, kdy tak učinili stálí členové MKS při zpracovávání podkladů pro tuto zprávu.

Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

1. POPIS SITUACE

- Českou republiku lze považovat především za zemi **cílovou a transitní**, stále však také za zemi **zdrojovou**. Pokud se týká zemí původu obětí identifikovaných v České republice, byly jako zdrojové zaznamenány Slovensko, Nigérie, Ukrajina¹, Vietnam², Mongolsko, Moldavsko, Ruská federace, z nových států EU pak Rumunsko či Bulharsko. Nelze však opomenout skutečnost, že obchodování jsou i čeští občané na území ČR. Pro Velkou Británii, Irsko, Rakousko, Dánsko, Německo, Kypr byla v roce 2012 ČR zemí zdrojovou.
- Nejvíce **obětí** trestného činu obchodování s lidmi dle policejních statistik bylo evidováno v Ústeckém a Jihočeském kraji, celkem se jednalo o 52 osob. Podle trestně právní kvalifikace zjištěných trestných činů se ve většině případů jednalo o obchodování s dětmi (§ 168 odst. 1a TZ). V roce 2012 byla v rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále také „Program“) poprvé poskytnuta pomoc i pravděpodobné oběti z Filipín. Bylo uskutečněno celkem 5 dobrovolných návratů obětí do země původu, ve čtyřech případech se jednalo o navrácení pravděpodobných obětí obchodování s lidmi – českých občanů - zpět do ČR.
- Nejčastější **formy obchodování s lidmi** zůstávají obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování³ a pracovního vykořisťování⁴. Ostatní formy obchodování s lidmi⁵ nebyly statisticky zaznamenány. V uplynulém roce byl prověřován případ obchodování s lidmi z ČR za účelem žebření ve Francii; trestný čin obchodování s lidmi však nebyl prokázán. Dále byl identifikován případ obchodování s lidmi za účelem vykořisťování v domácnosti. Pozornost vzbudil taktéž případ zadržného vietnamského občana v prostotách pěstírny marihuany, který se staral o rostliny konopí – dle zjištěných informací nebyla naplněna skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi.

---

¹ Dle informací Mezinárodní organizace pro migraci (dále jen „IOM“) Kyjev se za rok 2012 jednalo celkově o 3 oběti obchodování s lidmi do ČR, dvě z nich za účelem sexuálního vykořisťování (tyto případy začaly již v roce 2006 a 2009) a jedna za účelem nucené práce v zemědělském sektoru. Jednalo se o 3 ženy z Ukrajiny. V roce 2012 došlo obecně k poklesu zjištěných případů obchodování s lidmi z Ukrajiny do Evropské unie (dále jen „EU“), a to včetně ČR. Věková skupina 25-45 let zůstává převládající kategorií osob.

² Dle informací IOM v Hanoji vyplynulo, že v roce 2012 bylo zaregistrováno celkem 10 případů obchodování s lidmi, občany Vietnamu (VSR) do ČR jakožto cílové země. Ve všech případech se jednalo o obchodování za účelem nucené práce. Informace ohledně formy obchodování, pohlaví a věku obětí IOM neposkytla. Dle sdělení IOM i ze zkušeností zastupitelského úřadu (dále jen „ZÚ“) Hanoj z předchozích let vyplývá, že informace o obchodování s lidmi vietnamské orgány (Ministerstvo veřejné bezpečnosti VSR) oficiálně nesdělují.

³ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. a) nebo odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), kdy je obchodovanou osobou užito „k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla“, kvalifikované skutkové podstaty nevyjímaje. Pojem však zahrnuje i jednání dle předchozích právních úprav - § 232a odst. 1 písm. a) nebo odst. 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „STZ“), dále také dle § 246 obchodování se ženami, který definoval účel obchodování pouze za účelem užití k pohlavnímu styku s jiným, účinného do roku 2004. Tento termín je v textu zaveden pro zjednodušení.

⁴ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi dle § 168 odst. 1 písm. e) nebo odst. 2 písm. e) TZ popř. § 232a odst. 1 písm. c) nebo odst. 2 písm. c) STZ, kdy je obchodovanou osobou užito „k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování“, potažmo též „k otroctví nebo nevolnictví“ (dle § 168 odst. 1 písm. d) nebo odst. 2 písm. d) TZ včetně korespondující úpravy dle STZ).

⁵ Ostatními formami vykořisťování“ chápeme ty formy vykořisťování, které jsou uvedeny v § 168 TZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, a d) k otroctví nebo nevolnictví; popř. se může jednat o § 232a STZ odst. 1 nebo 2 písm. b) k otroctví nebo nevolnictví.

- Za uplynulé období nedošlo k výrazným změnám v počtu zjištěných trestných činů a počtu pachatelů. Obchod s lidmi stále patří mezi nejčastější formy organizovaného zločinu páchaného na území ČR, pro niž je typická vysoká míra latence. Vyhodnocením případů zjištěných v roce 2012 byl potvrzen **odklon od násilných projevů**, které měly sloužit jako prostředek k dosažení požadavků pachatelů nebo poslušnosti obětí. Jako v předchozím roce pachatelé využívali k dosažení svých cílů převážně lsti, závislosti nebo omylu.
- **Pachatelé** trestného činu obchodování s lidmi v roce 2012 byli evidováni převážně v Ústeckém kraji a Jihočeském kraji. Informace o vzdělání pachatelů trestného činu obchodování s lidmi za rok 2012 jednoznačně ukazují, že tito pachatelé měli ve velké většině základní případně neukončené základní vzdělání a pouze 2 pachatelé byli vyučeni. Polovina z celkových 22 stíhaných osob byla nezaměstnána či bez pracovního zařazení, 3 osoby závislé na výplatě jiných dávek či důchodů, pak šlo zpravidla o nekvalifikované pracovníky a žáky škol.
- **Podíl cizinců** na páchání této trestné činnosti se prakticky nezměnil. Nejčastěji se jedná o státní příslušníky Slovenska a Ukrajiny, nově se objevili pachatelé ze Saudskoarabského království. V případech, kdy byli pachatelé předmětných trestných činů cizí státní příslušníci, jednalo se často o v České republice etablované cizince, kteří trestnou činnost páchali společně s občany České republiky. Tito cizinci využívají úzké vazby na země původu, odkud jsou podporováni, znalost jazyka, kulturního prostředí, tradic a zvyklostí, kterým jsou připisovány hodnoty ve zdrojových zemích.
- V roce 2012 došlo historicky k **prvním pravomocným odsouzením** pro trestný čin obchodování s lidmi **za účelem pracovního vykořisťování**. Z jedenácti odsouzených osob byla většina odsouzena pro obchodování s lidmi právě za tímto účelem. V době zpracování této zprávy disponuje ČR již 3 pravomocnými odsuzujícími rozsudky v této oblasti.
- Co do změn a nových formulací relevantních právních úprav lze zmínit, že 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o **trestní odpovědnosti právnických osob** a řízení proti nim zákon, na jehož základě je možno postihovat i případy obchodování s lidmi organizované právnickou osobou. Četných změn relevantních pro oblast potírání obchodování s lidmi dostal i **zákon o zaměstnanosti**. V roce 2012 bylo také finalizováno znění **zákona o obětech** trestných činů, ve kterém je oběť trestného činu obchodování s lidmi označena jako zvlášť zranitelná oběť. Zákon byl přijat a vyhlášen ve sbírce zákonů pod č. 45/2013.
- Dne 18. dubna 2012 byl přijat nový strategický dokument - **Národní strategie**. Přijatá opatření pro následující období byla formulována v duchu tzv. „4 P“: partnerství, postih pachatelů, podpora obětí a prevence. Opatření spočívají např. v mapování situace týkající se obchodování s lidmi v sociálně vyloučených lokalitách, systematickém vzdělávání relevantních aktérů v oblasti obchodování s lidmi, přistoupení k ratifikaci mezinárodních dokumentů v oblasti obchodování s lidmi, evaluaci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, eliminaci rizika obchodování s lidmi ve spojení s veřejnými zakázkami.
- Evropská komise přijala 19. června 2012 koncepční dokument **Strategie EU pro vymýcení obchodu s lidmi 2012–2016**. Dokument popisuje prioritní oblasti, kterým bude do roku 2016 věnována pozornost. Jde o otázky A) identifikace, ochrany a pomoci obětem obchodování s lidmi, B) zesílení prevence obchodování s lidmi, C) intenzivnější stíhání obchodníků, D) posílenou koordinaci a spolupráci mezi hlavními aktéry, E) zlepšení znalostí a účinná reakce na měnící se trendy v oblasti obchodování s lidmi. V rámci priorit je pak definována řada opatření k naplnění těchto prioritních cílů. Cílem této strategie je nastavit soudržný rámec pro stávající a

plánované iniciativy, určit priority, zaplnit mezery, a doplnit tak nedávno přijatou směrnici EU k obchodování s lidmi

1.1. Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování

Způsoby páchaní trestné činnosti obchodování s lidmi v oblasti sexuálního vykořisťování popř. užití k prostituci se v průběhu roku 2012 zásadně nezměnily ve srovnání s předchozím rokem.

V uplynulém roce bylo realizováno několik evropských zatýkacích rozkazů, které byly řešeny v rámci společného vyšetřovacího týmu (tzv. „JIT“) s Velkou Británií, kde v loňském roce došlo i k odsouzení 5 pachatelů k trestu odnětí svobody v délce 3,5 - 11 let. Jednalo se o obchodování s lidmi páchané organizovanou skupinou osob ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, kteří využívali lsti, závislosti nebo omylu žen pocházejících z ČR, kterým byl nabízen ve Velké Británii za úplatu sňatek nebo jiná běžná práce. Po dopravení do Velké Británie byly oběti odkázány na členy skupiny a v mnoha případech nuceny k pohlavnímu styku s cizinci, popř. nuceny provozovat prostituci v nočních klubech. Na takové podmínky v mnoha případech pod tlakem vzniku dluhu a sdělení, že sňatek se neuskuteční, následně přistoupily. V jednání pachatelů se objevil prvek násilí, ať už ve formě pohrůžky nebo použití násilí, a to zpravidla k donucení k poslušnosti. Tím se potvrdil trend, že násilí se spíše dopouštěli pachatelé ze sociálně a vzdělanostně slabších skupin.

Problematika nucené prostituce dívek pocházejících z Nigérie byla v roce 2012 aktuální, a to i na úrovni EU, kde byla Nigerie označena jako jedno z ohnisek obchodování s lidmi směrem do EU. V září 2012 byl v ČR odsouzen krajským soudem v Českých Budějovicích vůbec první případ obchodování s lidmi tohoto druhu – tedy případ, kde byly dívky obchodovány do ČR a nuceny k prostituci a mlčenlivosti prostřednictvím rituálů vúdú/juju. Při páchaní trestné činnosti hrají důležitou roli ženské organizátorky – tzv. „MAMA“ (jednalo se o případ „Gazela“, který je zmíněn ve Zprávě o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2011)⁶. Na základě vyšetřování konkrétního případu došlo k utlumení aktivit organizovaných skupin nigerijských státních příslušníků.

V březnu 2012 proběhla realizace akce pod krycím názvem „**TUNER**“. Jednalo se odhalení organizované skupiny 10 osob (státní příslušníci ČR, Ukrajiny a Chorvatska), která se měla dopustit spáchání zvláště závažného zločinu obchodování s lidmi, zločinu kuplířství a zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dále také „OPL“) a s jedy, k čemuž mělo docházet na tzv. TRASE E55 v oblasti mezi obcemi Kaplice - Skoronice - Dolní Dvořiště - Vyšší Brod. Skupina pachatelů pod různými záminkami zjednávali dívky, které jsou často bez prostředků a v ekonomické tísní zejména v místech, kde se zdržují sociálně slabší osoby (nonstop bary a herny, popř. diskotéky). Dále si typovali dívky, které opouštěli nebo byly ještě umístěny v různých diagnostických a výchovných ústavech. Tyto dívky následně za využití jejich ekonomické tísně nebo závislosti na OPL dopravili na území Jihočeského kraje do výše uvedené oblasti a poté často pod pohrůžkou násilí nebo i za užití fyzického násilí je nutili vykonávat pouliční prostituci za úplatu. U takto zjednaných dívek, které ještě nebyly závislé na OPL, se závislost snažili vytvořit a následně jim OPL dodávali. Každá dívka musela pachateli vydělat denně nejméně

⁶ Pro ilustraci uvádíme, že do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi byly mezi lety 2010-2011 zařazeny 3 pravděpodobné oběti z Nigérie. Dále Zpráva o migraci a integraci za rok 2011 (dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>) uvádí: zneužití pobytového oprávnění prostřednictvím účelových sňatků bylo spojováno mimo jiné s občany Nigérie; pro trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky bylo v roce 2011 stíháno 10 cizinců (+4 osob, +66,6 %), kteří tvořili 14,5 % podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin; z toho bylo stíháno 8 státních příslušníků Nigérie.

150 EUR, jinak nesměla z trasy odejít a častokrát nedostala ani najíst. Při domovních prohlídkách byl zajištěn pervitin, varna na výrobu pervitinu, identifikační doklady dívek z trasy a ve větším množství padělané bankovky EUR v nominální hodnotě 200 a 500. Pět z deseti obviněných je stíháno vazebně. Jeden z obviněných je v současné době ve výkonu trestu odnětí svobody za jinou trestnou činnost. Pachatelům v případě, že budou soudem uznáni vinnými, hrozí trest odnětí svobody až 12 let.

V listopadu 2012 byl realizován případ pod krycím názvem „**TOWER**“. Organizovanou zločineckou skupinu tvořilo 15 pachatelů, státní příslušnosti Česká republika. Vůdčí osoba organizované zločinecké skupiny, byl rovněž vlastníkem nemovitostí, v nichž byly noční podniky provozovány, rovněž je vlastníkem nemovitosti v Thajsku, kde se často a dlouhodobě zdržuje.

Bylo zahájeno trestní stíhání ze zločinu kuplířství podle § 189 odst. 1, odst. 2 písm. b) TZ, účast na organizované zločinecké skupině dle ustanovení § 361 odst. 1, alinea druhá TZ. Organizovaná zločinecká skupina zjednávala a následně kořistila z prostituce provozované jinými, kdy za tímto účelem provozovala od roku 2001 a 2008 v Praze 1 dva noční podniky.

První noční podnik oficiálně fungoval jako kabaret s tanečním a hudebním představením. Ubytovací prostory jsou ve skutečnosti součástí klubu a sloužily k poskytování sexuálních služeb. Provozovatelé nočního podniku z žen a dívek, které působily v klubu jako tanečnice, vybírali a určovali prostitutky, stanovili vyšší ceny za poskytnuté služby, aktivně zasahovali do chodu celého podniku, včetně poskytování sexuálních služeb a z provozované prostituce kořistili. Za provedené tzv. standardní sexuální služby, zákazníkům prostitutky účtovaly 5.000,- Kč za hodinu, za tzv. nadstandardní služby, platili klienti příplatky. Ženy poskytující sexuální služby, provozovatelům nočního podniku odevzdávaly 40 % z výdělku za poskytnuté sexuální služby, 60 % zůstávalo prostituující ženě.

Druhý podnik je prezentován jako luxusní pánský erotický klub. Byly zde nabízeny sexuální služby za úplaty a masáže. V prostorách podniku je k dispozici bazén s vířivkou, sauna a infrasauna. Sexuální služby byly poskytovány v boxech umístěných vedle hlavní společenské místnosti nebo v pokojích, které se nacházely v horních patrech domu.

Ceny za poskytnuté sexuální služby se pohybovaly od 1.600,- Kč za ½ hod., 3.200,- Kč za 1 hod., 5.000,- Kč za jednu hodinu sexuálních služeb. Ceny za různé druhy erotických masáží se pohybovaly od 900,- do 1600,- Kč. Ženy a dívky odváděly provozovatelům nočního podniku část z výdělku za poskytnuté sexuální služby.

V rámci realizace bylo provedeno celkem 15 domovních prohlídek, 12 prohlídek jiných prostor a pozemků, při kterých byly zajištěny listinné a věcné materiály, finanční hotovost, mobilní telefony, počítače, elektronické nosiče dat. Na základě výsledků finančního šetření, bylo provedeno zajištění nemovitostí v hodnotě 205.000.000,- Kč.

Pro zajímavost uvádíme případ z dubna 2012 - podezření z obchodování s lidmi z Rwandy do Číny a ČR, kdy se skupina šesti rwandských občanů pokusila na ZÚ Addis Abeba požádat o schengenská víza za účelem veletrhu Biostyl. Vzhledem k tomu, že žadatelé postrádali nezbytné dokumenty, byli vyzváni, aby si je opatřili. Žadatelé odešli, aniž by o vízum požádali. Tentýž den rwandská policie zadržela v Kigali na letišti rwandského občana, který s naším ZÚ předtím intenzivně komunikoval coby prezident Rwandské federace producentů a exportérů květin o návštěvě výše uvedené skupiny v ČR. Zadržený byl podezřelý z obchodování s lidmi. O případu vyšel článek v Taipei Times. K případu vydala prohlášení i rwandská národní policie. Pokud je známo, podezření z obchodu s lidmi se jednoznačně prokázat nepodařilo.

1.1.1. Prostituční scéna

Informace o prostituční scéně jsou získávány především z poznatků Policie ČR (dále jen „PČR“) a obecní policie, je ovšem nutné zmínit význam v této oblasti specializovaných neziskových organizací. Nenahraditelnou roli zde hraje organizace Rozkoš bez rizika, o. s. (dále také „R-R“), která poskytuje sociální a zdravotnické služby především ženám poskytujícím placené sexuální služby a sexuálně vykořisťovaným osobám.

Dle dostupných informací oblast dobrovolné prostituce, tedy konsensuálního poskytování sexuálních služeb za úplatu, nezaznamenává značných změn. V rámci forem poskytování prostituce se v ČR setkáváme především s prostitucí v nočních erotických klubech, poskytování sexuálních služeb v tzv. „privátech“, popř. eskortní servis a dále také s prostitucí pouliční.

Dle odhadů R-R se v ČR nabízí k prostituci až 13 000 žen. Velké množství osob se aktivně nabízí jako „příležitostné“ prostituující a reaguje na nabídku práce v erotice, prezentovanou v tiskovinách nebo na internetu. Z prováděných šetření je zřejmé, že prostituci se věnuje široká škála osob ve smyslu sociálních, věkových a vzdělanostních vrstev.

Ohledně státního občanství prostituujících za uplynulý rok disponujeme poznatky o příslušnících ČR, Slovenska, Ukrajiny, Běloruska, Moldavska, Rumunska a Ruska.

1.1.1.1. Pouliční prostituce

Pokles pouliční prostituce zaznamenáváme stejně jako v letech předchozích. Ve vztahu k výskytu pouliční prostituce se v ČR vyzdvihují příhraniční regiony s Německem a Rakouskem, dále hl. Praha. V Plzni je nejvíce zjišťována na dálničním přivaděči směr dálnice D-5, Domažlické ul. a Plzeň sever směr Rozvadov. V menším měřítku se vyskytují v teritoriu Domažlice a Klatovy⁷. V regionech Rokycany, Plzeň sever, Plzeň jih a Tachov se pouliční prostituce téměř nevyskytuje. Výrazný pokles žen, které nabízejí sexuální služby mimo erotické kluby, v rámci tzv. silniční prostituce, potvrzují i data z Karlovarského kraje.

Pokud jde o Prahu, prostituci nalézáme převážně v městské části Praha 2 (Karlovo náměstí, Novoměstská radnice), dále pak Praha 1, přičemž se jedná cca o 20 žen v rámci tzv. „denního výskytu“ v těchto lokalitách.

1.1.1.2. Klubová prostituce

Pod klubovou prostitucí rozumíme pro účely této zprávy podniky různého charakteru, u kterých lze předpokládat, že je v nich realizován erotický program či erotické služby a který je zpravidla přístupný veřejnosti k vstupu či pronajmutí. Jedná se o různé bary, noční podniky, penziony, masážní salony či sauna kluby.

Počty nočních erotických klubů zůstávají na stejných početních stavech, zejména v příhraničí se jejich počet stále snižuje. Počet podniků, nabízejících sexuální služby v rámci Jihočeského kraje, klesl od roku 2005 z počtu 66 na počet 43. Většina těchto podniků je u hlavních tahů silnic na Rakousko a Německo. V Plzeňském kraji je dále prostituce provozována v nočních klubech a penzionech. Jedná se opět zejména o podniky v příhraničních městech a v Plzni. V roce 2011 bylo evidováno 46 nočních klubů, v roce 2012 zaznamenáno 48 nočních klubů.

Problematika vysokého počtu osob zainteresovaných v provozování a organizování prostituce není také již tak palčivá ve srovnání s minulými lety v okrese Cheb. Je zde předpoklad, že k poklesu bude docházet i v roce 2013. Lze konstatovat, že k této situaci přispělo mimo jiné i přijetí vyhlášky Města Cheb o omezení provozní doby v provozovnách, kde jsou výherní automaty a rulety, která je stanovena od 09:00 hodin do 17.00 hodin. Právě zde v těchto provozovnách se značné množství osob z prostituční scény zdržovalo. Rovněž počet nočních klubů a penzionů, které byly k této činnosti využívány, nadále klesá.

---

⁷ Jedná se přibližně o 47 žen.

V Libereckém kraji je v současné době 8 nočních podniků, kde je provozována prostituce. Tyto podniky jsou převážně vedeny jako penzióny s ubytováním, což provozovatelé těchto podniků oficiálně deklarují tím, že dívkám pouze pronajímají pokoje, za které jim dívky platí a majitelům "je jedno", co zde dělají a koho si tam vodí.

Poměrně nový způsob lákání klientely byl v roce 2012 identifikován v prostředí pražských klubů: jeden z podniků začal po vzoru amsterdamské praxe „inzerovat“ dívky v prosklených výlohách, ovšem pouze dočasně než byl podnik uzavřen.

1.1.1.3. „Privátní prostituce“

S mírně se zvyšující kvantitativní tendencí registrujeme poskytování sexuálních služeb za úplatu v **privátních bytech**. Ceny za služby v privátních bytech byly výrazně nižší než v nočních erotických klubech, což je logickým vyústěním porovnání faktorů přímých nákladů na provoz a počty klientů. Pro klienty je tato forma prostituce výhodná také z hlediska zajištění větší diskretnosti

1.2. Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování

V roce 2012 nedošlo k výrazným změnám při páchání trestného činu obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování. ČR je cílovou zemí zejména pro osoby z bývalého SSSR, Rumunska, Bulharska, Vietnamu. Pod záminkou práce s dobrým výdělkem byli lidé získáváni na práci v ČR prostřednictvím nabídky práce ve svých domovských státech prostřednictvím organizovaných skupin, které vystupují jako legální agentury práce případně právnické osoby mající povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen „MPSV“) k zprostředkování práce. Byla jim nabízena pomoc při vyřízení veškerých náležitostí legálního vstupu a pobytu na území ČR, byla jim nabízena doprava. Prováděná šetření potvrdila, že po příjezdu vykonávali podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Byla vytvářena závislost na zaměstnavateli nebo pracovní agentuře nevyplácením celé mzdy, strachem ze ztráty zaměstnání, využitím celkově nevýhodného postavení dělníků spočívajícího v jazykové neznalosti, neznalosti prostředí a nedostatku finančních prostředků. V roce 2012 se v několika případech výše uvedené jednání potvrdilo a byla prováděna šetření, zda takové jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. a) nebo odst. 4 písm. c) TZ. Vždy se jednalo o organizovanou skupinu pachatelů působící většinou v několika státech. Osoby podezřelé z páchání výše uvedené trestné činnosti využívají nepřehlednosti legislativy při zaměstnávání cizinců a nedostatečné kontrolní činnosti odpovědných úřadů (MPSV, Ministerstva financí ČR, dále jen „MF“).

Typickým bylo takové jednání v Plzeňském kraji, kde v konkrétních pracovních oborech stále přetrvávala poptávka po levné pracovní síle z řad cizinců pobývajících v ČR na trvalý pobyt, případně z řad cizinců ze zemí EU, kdy k jejich zaměstnávání postačuje u orgánu státní správy pouze ohlašovací povinnost. Jednalo se zejména o zaměstnávání občanů Rumunska a Bulharska. Při zaměstnávání těchto cizinců pak často docházelo ve snaze o maximální zisky, tyto cizince diskriminovat tím, že jim je přidělována fyzicky náročná práce často za minimální mzdu bez zaplacení ostatních sjednaných náležitostí (přesčasová práce, rizikový příplatek atd). V souvislosti s tím je třeba upozornit na to, že v případě shora popisované činnosti se jedná o velice sofistikovanou trestnou činnost ze strany pachatelů, kteří jsou si často plně vědomi možností postižitelnosti v trestně právní oblasti v duchu zásady subsidiarity trestní represe, podle které se v první řadě mají uplatnit prostředky občanského, případně správního práva. Z uvedeného důvodu využívají neznalosti prostředí, časových a finančních možností zaměstnaných cizinců v oblasti vymahatelnosti jejich práv na svých zaměstnavatelích.

Nadále byly zjišťovány informace o náboru bezdomovců a dalších sociálně slabých jedinců k práci, vykonávané na území Velké Británie. Jednáním podezřelých však nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty obchodování s lidmi, zejména pak skutkový děj znaky „použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužíváje omylu, tísně nebo závislosti“, protože se na budoucí podmínky práce a ubytování ve Velké Británii předem neinformovali ani u podezřelých, ani nikde jinde a životní podmínky, ve kterých zde v ČR žili, byly jejich životním standardem již delší dobu a odjezdem do Velké Británie tedy neřešili žádnou aktuálně nastalou tíseň. Ve spolupráci s policisty Velké Británie bylo zjištěno, že se jedná o pokračující trend, kdy dochází na území Velké Británie ke zneužívání sociálních dávek a úvěrovým podvodům. Tuto trestnou činnost páchají především rodinné klany ze sociálně vyloučených lokalit.

Ve vztahu k obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování pak byla opět centrem pozornosti na české i mezinárodní úrovni **tzv. kauza „stromkaři“** – případ nekorektního zaměstnávání zahraničních dělníků v oblasti lesních prací. Dle aktuálních informací příslušných orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTR“) nenaplnuje jednání pachatelů znaky skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi.

Kauzu „stromkařů“ šetřil také veřejný ochránce práv, a to od června 2011, kdy bylo šetření zahájeno z podnětu Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty a organizace La Strada Česká republika, o. p. s. (dále jen „La Strada“), které ombudsmana na kauzu „stromkařů“ upozornily. Veřejný ochránce práv využil svých oprávnění a oslovil Státní úřad inspekce práce a Úřad práce (dále také „SÚIP“) ke zjištění průběhu kontrol provedených těmito orgány u firem, pro které „stromkaři“ pracovali. V říjnu 2012 veřejný ochránce práv vydal průběžnou zprávu ze svého šetření, ve které konstatoval dílčí pochybení u obou zmíněných orgánů státní správy. Veřejný ochránce práv uvedl, že kontrolní a inspekční orgány nevyužily zcela svých oprávnění, která jim svěhuje zákon, například dostatečně nevyužily institutu pořádkových pokut v případech, kdy dotčené firmy na kontrole nespolupracují, neuložily sankci, přestože předtím zjistily pochybení, případně se dopustily neodůvodněných průtahů v řízení.

V září 2012 se v Americkém centru v Praze uskutečnila premiéra filmu „The tree workers case“, neboli „Stromkaři“, který natočila německá režisérka Daniela Agnoscini. Dokumentární film podává svědectví o vykořisťujících podmínkách, ve kterých v českých lesích pracovali zahraniční dělníci a o průběhu šetření této kauzy. Ve filmu vystupují jak zástupkyně La Strady, tak právní zástupci osob, které v případě Stromkařů vystupují jako poškození v trestním řízení⁸.

V prosinci 2012 navštívila Českou republiku Maria Grazia Giammarinaro, zvláštní zástupkyně Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě (dále jen „OBSE“) a koordinátorka boje proti obchodování s lidmi. V rámci své návštěvy se setkala jak se zástupci organizace La Strada, tak s právními zástupci poškozených v kauze „stromkaři“ a se zástupci MV a PČR přičemž hlavním cílem této návštěvy bylo zmapovat dosažený pokrok v šetřeních týkajících se případu „stromkařů“.

1.3. Obchodování s dětmi

Z pohledu kriminálních statistik byly z 20 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi tímto činem dotčeny ve 20 případech osoby mladší 18 let – děti, to lze vyvodit z trestně právní kvalifikace skutku dle § 168 odst. 1 TZ. Za poslední dva roky se tedy podíl této kategorie osob navýšil v porovnání se skutky páchanými na dospělých jedincích (kvalifikace § 168 odst. 2 TZ). Pro trestný čin svěření dítěte do moci jiného § 169 TZ byly

---

⁸ Bližší informace o filmu lze nalézt na následujících webových stránkách: <http://thetreeworkerscase.com/>; také na: <http://www.strada.cz/cz/aktuality/111-tiskova-zprava-k-filmu-nemecke-reziserky-o-novodobem-otroctvi-v-lesich-cr>

roku 2012 stíhány 4 osoby – což je opět nárůst oproti předchozím 5 letům, kdy nebyla stíhána ani jedna osoba (zjištěny byly mezi lety 2007-2011 2 trestné činy).

MPSV disponuje údaji o dětech, které byly zneužity k dětské prostituci nebo k výrobě dětské pornografie. V roce 2012 byly shromážděny statistické údaje orgánů sociálně-právní ochrany dětí za rok 2011. V souladu s dřívějšími prognózami se bohužel potvrdil vzrůstající trend počtu případů, ve kterých se děti staly v roce 2011 oběťmi zneužití pro účely dětské pornografie. Naopak pokud jde o zaznamenané případy dětské prostituce, byly v roce 2011 evidovány⁹ pouze jednotky těchto případů. Otázkou však je, zda počty zjištěných případů dětské prostituce odpovídají skutečnému rozsahu, ve kterém se tento nebezpečný jev v ČR vyskytuje (zvláště v případě hl. města Prahy nebo jiných rizikových oblastí).

MPSV nemá žádné konkrétní údaje o souvisejících jevech, jako jsou např. žebrání dětí nebo krádeže dětí – cizinců. Ze statistických výkazů je k dispozici pouze souhrnný údaj o tom, že v roce 2011 řešily orgány sociálně-právní ochrany dětí případy 3 519 dětí mladších 15 let, které se dopustily činů jinak trestných, a případy 5 803 mladistvých ve věku od 15 do 18 let, kteří se dopustili trestné činnosti, bez rozlišení druhu trestné činnosti a bez rozlišení toho, zda pachatelé trestné činnosti byly děti s občanstvím ČR nebo děti – cizinci.

Zařízení pro děti – cizince

Cenným zdrojem informací o případech možného obchodování s dětmi, o nezletilých cizincích bez zákonných zástupců bylo do roku 2012 i Zařízení pro děti cizince (dále jen „ZDC“). Činnost však byla tohoto roku ukončena. ZDC bylo zřízeno na základě usnesení vlády č. 395 ze dne 17. 4. 2002 jako jediné zařízení poskytující na území ČR péči dětem-cizincům s jazykovou bariérou bez doprovodu, tj. nezletilým „běžencům“, žadatelům o azyl a jiným cizincům, kteří se ocitli na území ČR bez zákonných zástupců či jiných zletilých blízkých osob.

V době vzniku sloužilo ZDC ke vzdělávání a výchově nezletilých cizinců s jazykovou bariérou, pocházejících z kulturně, historicky i etnicky zcela odlišných prostředí a soustředilo se zejména na nezletilé žadatele o azyl, kteří do ČR přicházeli v řádu stovek nezletilých cizinců ročně a nebylo možné tyto děti umístit a poskytnout jim adekvátní péči ve standardních školských zařízeních.

V posledních letech došlo k zásadním změnám ve složení cizinecké populace v ČR, spojené s nárůstem trvale zde pobývajících cizinců, jejichž nezletilé děti se ocitají často v situacích, kdy je nutné jim poskytnout dočasnou či trvalou náhradní péči. Počet žadatelů o mezinárodní ochranu z řad cizinců, bezprostředně přicházejících na území České republiky klesl v posledních letech na minimum (cca do 10 dětí ročně).

Do ZDC byli v poslední době umísťováni převážně nezletilí cizinci, kteří se na území České republiky ocitli dočasně či trvale bez odpovídající péče svých zákonných zástupců či jiných osob, zejména z důvodů sociálních (ztráta bydlení, zaměstnání, nemoc, výkon trestu odnětí svobody). Na druhé straně sem byly umísťovány i děti, které se často na území České republiky narodily nebo zde dlouhodobě žijí, ovládají plynule český jazyk, jsou zde plně integrovány, mají však stále status cizince, a do zařízení byly umístěny pro výchovné problémy. Nevyžadují však speciální péči pro cizince a jejich umístění do dětského domova se školou a výchovného ústavu Permon je kontraproduktivní – mohou být umístěny do běžné sítě školských zařízení podle jejich individuálních potřeb.

Nová koncepce ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu, včetně žadatelů o mezinárodní ochranu, kterou zpracovalo MV za spolupráce Ministerstva školství, mládeže a

⁹ Ve statistických výkazech MPSV jsou vykazovány případy dětské prostituce a případy zneužití dětí k dětské pornografii, které byly v daném roce evidovány orgány sociálně-právní ochrany dětí, včetně případů, ve kterých dosud nebylo skončeno trestní stíhání nebo ve kterých trestní stíhání vůbec neproběhlo. Statistiky MPSV proto nemusí být shodné se statistikami Policie ČR a Ministerstva vnitra o počtu spáchaných trestných činů v této oblasti.

tělovýchovy ČR (dále jen „MŠMT“) a MPSV, je založena zejména na individuálním posouzení a vyhodnocení potřeb každého dítěte, na jehož základě by měl být zvolen ten nejvhodnější typ péče (péče příbuzných, blízkých osob, náhradní rodinná péče či umístění v některém z pobytových zařízení jako jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či zařízení ústavní výchovy a ochranné výchovy na celém území České republiky). Nezletilí cizinci bez doprovodu, kteří se na území České republiky ocitnou jako žadatelé o mezinárodní ochranu, aniž by zde předtím pobývali, či nezletilí cizinci s jinou kategorií pobytu, o nichž nemají orgány sociálně právní ochrany dětí dostatečné informace ze své činnosti, by pak byli v případě potřeby umisťováni za účelem prvotní diagnostiky do diagnostických ústavů v celé České republice. Zcela určujícím faktorem pro umístění dítěte do konkrétního zařízení je tak jeho nejlepší zájem a nikoliv jeho státní příslušnost. Ve sporných nebo výjimečných případech, kdy je nutné ověřit udávaný věk cizinců nebo nezletilí cizinci pocházejí ze zcela odlišného kulturního, sociálního prostředí, jsou zatíženi traumatickými zážitky (válečné konflikty apod.), nerozumí a nehovoří česky, budou tito do vyřešení jejich situace umístěni do Diagnostického ústavu v Praze 5, Radlická 30. DÚ Praha 5 bude také vykonávat funkci metodického poradce pro zařízení v případě potřeby.

Na základě této změny koncepce a také na základě jednání se zástupci MPSV, VOP a MV bylo navrženo zrušení součásti ZDC Permon pro jeho nevhodnou lokalitu, která namísto integrace cizinců do běžné populace vedla k ještě větší segregaci. Již v roce 2011 bylo uvažováno o postupném útlumu objektu Permon a o jeho případném přemístění do většího města, kde by mohla být realizována integrace formou studia na běžných školách, zapojením do místní komunity atd. Po kontrole veřejného ochránce práv v ZDC Permon rozhodlo MŠMT o zrušení kapacity objektu a o začlenění zde umístěných dětí do běžné sítě školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Rozhodnutím ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 27. 6. 2012 došlo ke zrušení Výchovného ústavu a dětského domova se školou Permon ke dni 31. 8. 2012. Na MŠMT probíhala v průběhu července a srpna pravidelná jednání se zástupci ZDC a MPSV, na kterých se diskutovalo a sjednocovalo postup při rušení Permonu a při přemístění dětí, o kterém rozhodovaly orgány sociálně právní ochrany dětí spolu s pracovníky ZDC. Na základě společných jednání došlo k umístění velké části dětí do původní či náhradní rodiny nebo do dětských domovů v blízkosti jejich bydliště, aby mohly být podporovány kontakty s rodinou. V několika sporných případech rozhodlo o konečném umístění dítěte do konkrétního zařízení MŠMT. Děti, které navštěvovaly v Příbrami a okolí střední školy, byly přemístěny do Diagnostického ústavu Praha 5, kde jsou ubytovány o víkendech, v průběhu týdne pobývají na internátech příslušných středních škol.

Změnou koncepce ZDC a z ní vyplývající možnosti provádět diagnostiku dětí-cizinců v diagnostických ústavech po celé republice se sníží náklady na převážení dětí do Diagnostického ústavu Praha 5. Děti budou následně umisťovány v síti příslušných diagnostických ústavů (a tím v blízkosti jejich bydliště), čímž bude možné udržet rodinné vztahy a kontakty s blízkými osobami dětí.

Objekt Permon měl být nabídnut jako nepotřebný majetek (podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů) tj. nabídnut organizačním složkám státu k bezúplatnému převodu.

1.4. Obchodování s lidskými orgány

Co se týká obchodování s lidskými orgány, nemá Ministerstvo zdravotnictví ČR (dále jen „MZ“) ani PČR informace, že by k této nelegální činnosti v ČR docházelo. V roce 2012 byly na území ČR zaregistrovány tři případy nabídky orgánu (ledviny) k transplantaci a to v Ústeckém, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Ve všech případech mělo být poskytnutí orgánu k transplantaci východiskem ze špatné ekonomické situace jednotlivce nebo rodiny.

1.5. České oběti a pachatelé v zahraničí

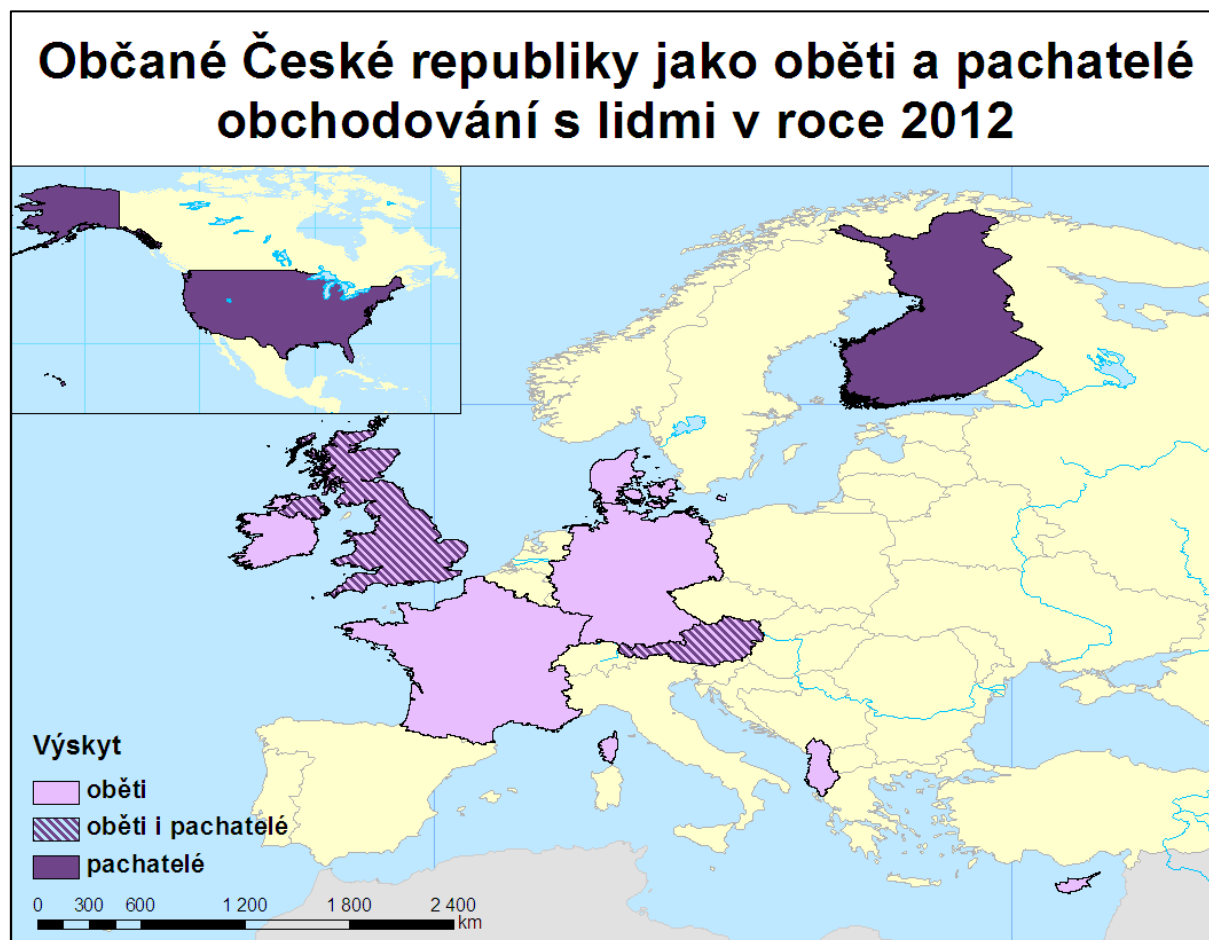
Zdroje informací o českých obětech i pachatelích obchodování s lidmi v zahraničí nelze v žádném případě označit jako komplexní. Informace na následujících stránkách tvoří výběr z údajů poskytnutých prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) od ZÚ v zahraničí, od PČR, MV či z informací získaných od zahraničních OČTŘ, partnerů v rámci bilaterální komunikace či v rámci pravidelných jednání národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů popř. jiných setkání. Dlužno připomenout, že se jedná o poznatky různé povahy, tedy i o případy, které nakonec nemusely být jako obchodování s lidmi dále řešeny příslušnými OČTŘ.

ZÚ ČR v zahraničí se s případy obchodu s lidmi setkávají zpravidla v rámci vlastní činnosti při výkonu konzulárních funkcí. Zjištěné případy jsou obvykle řešeny v rámci mezinárodní policejní spolupráce v přímém styku. V některých případech zajišťují ZÚ postiženému občanovi ČR (na základě jeho žádosti) pomoc v nouzi. Pokud jsou ZÚ příslušnými úřady státní správy přijímacího státu informovány o kauzách vykazujících znaky k obchodu s lidmi, jsou takovéto informace neprodleně předávány dále příslušným úřadům ČR, včetně MV.

1.5.1. Čeští pachatelé v zahraničí

USA

Generální konzulát Chicago sdělil následující informaci, týkající se podezření na zapojení české občanky do organizovaného zločinu a kuplířství čínských dívek v USA. Tato byla zadržena v říjnu 2011 v souvislosti s operací „China Doll“ a jejím napojením na organizovaný zločin působící v oblasti obchodu s lidmi. Operace „China Doll“ odhalila

organizovanou skupinu, která působila nejdříve v Los Angeles a postupně rozšířila své aktivity napříč USA. Oběti byly vytipovány v rurálních oblastech Číny a do USA cestovaly na turistická víza. Dívky neovládají anglický jazyk. Po svém příletu do USA byly ihned vzaty do zajetí organizovanou skupinou, žily v otrockých podmínkách a za minimální přisun potravy a pod hrozbou fyzického násilí nuceny k prostituci.

Rakousko

Spolkový kriminální úřad Rakouska sdělil na dotaz ZÚ Vídeň, že dle policejních statistik byli v r. 2012 soudně projednáváni jedna česká občanka pro trestný čin obchodování s lidmi a jeden český občan pro trestný čin přeshraniční obchod s prostitucí. Výsledek soudních procesů doposud není znám.

Velká Británie

Pokud jde o počty českých občanů jako pachatelů této trestné činnosti, tento není statisticky evidován. Z vlastních statistik, které ZÚ Londýn za rok 2012 eviduje, vyplývá, že v souvislosti se zapojením do obchodování s lidmi bylo v roce 2012 zadrženo ve Velké Británii celkem 6 českých občanů, u kterých britská strana uvedla, že jsou obviněni v souvislosti s obchodováním s lidmi.

Finsko

Dva čeští občané byli zadrženi v souvislosti s podezřením z trestného činu obchodování s lidmi. Oběť trestného činu, česká státní příslušnice, byla během vyšetřování umístěna v azylovém zařízení ve Finsku a po ukončení výslechu byla v březnu 2013 převezena zpět do ČR.

Žalobce žádal pro muže trest odnětí svobody za vážný čin obchodování s lidmi, ale toto obvinění bylo zamítnuto. Místní deník uvádí, že podle soudu důkazy na podporu obžaloby pro podezření z obchodování s lidmi nebyly nalezeny. Soud prý měl za to, že žena nebyla v poniženém postavení ani nebyla podvedena nebo nucena ve Finsku k prostituci. Podle soudu měla žena mnohokrát možnost přivolat pomoc. Soud uložil oběma obžalovaným podmíněný trest za kuplířství ve výši jednoho roku odnětí svobody.

1.5.2. České oběti v zahraničí

Velká Británie

Dle sdělení příslušných britských úřadů je ČR z hlediska problematiky obchodování s lidmi ve Velké Británii primárně zemí zdrojovou. Za rok 2012 je evidováno celkem 18 osob z ČR zařazených do kategorie osob, se kterými se v rámci Velké Británie obchodovalo. Z těchto 18 případů se jednalo o 7 žen a 11 mužů. V 5 případech se jednalo o sexuální vykořisťování, ve 13 případech o pracovní vykořisťování. Z hlediska věku vykořisťovaných převládají osoby mladší 30 let (9 případů).

Během roku 2012 řešil ZÚ Londýn opět situaci řady českých občanů, kteří požádali ZÚ o pomoc poté, co přicestovali do Velké Británie za prací. Od svých zaměstnavatelů takto postižení občané odešli buď v důsledku nepřijatelných pracovních poměrů či ukončením pracovního poměru ze strany svých pochybných zaměstnavatelů. Ve většině případů nejsou zprostředkovateli firmy, ale soukromé osoby (čeští občané), které hledají své oběti osobním kontaktem.

Pokud jde o konkrétní situace mající znaky obchodování s lidmi, informoval ZÚ v roce 2012 ÚOOZ o následujících čtyřech případech:

V září 2012 informoval ZÚ Londýn o případu českého občana, který byl přivezen do Velké Británie spolu se skupinou dalších Čechů a cca jeden měsíc zde pracoval v drůbežárně v Bradfordu. Pracovní doba trvala 14 hodin, dělníci dostávali mzdu cca 10 liber na týden,

k jídlu pouze těstoviny, spali na zemi. Organizátoři své oběti příležitostně bili a nutili je setrvat pod hrozbou policejního stíhání. Každý měsíc přivezli do Velké Británie údajně cca 40 Čechů. Aktuálně probíhá vyšetřování, dotčený český občan spolupracuje s UK Border Agency.

V srpnu informoval ZÚ o dvou na sobě zřejmě nezávislých případech českých občerek, které byly nalákány do Velké Británie zprostředkovateli účelových sňatků s pákistánskými občany. V prvním případě bylo poškozené údajně zprostředkovateli přislíbeno, že ve Velké Británii nalezne práci nebo bude provdána za úplatu za pákistánského občana, který si tímto způsobem zajistí pobytové povolení. Poškozená kontaktovala sama sociální úřad v Londýně, který se následně spojil se ZÚ. Ve spolupráci s rodinou poškozené se podařilo zajistit cestu do ČR.

V druhém případě byla poškozená nalákána do Velké Británie podvodnými zprostředkovateli práce. Po příjezdu do Londýna jí byl odebrán občanský průkaz, byla zavřena v domě a měla být provdána za Pákistánce. Matka postižené, která se o problémech dcery dozvěděla, informovala českou policii a následně ZÚ. Britská policie, na kterou se ZÚ obrátil, dům navštívila a poškozenou z domu odvedla k výslechu. Po propuštění okamžitě odcestovala do Čech.

V září 2012 Ve čtvrtém případě byl na základě nabídky práce vylákán do UK nezaměstnaný český občan. Tomu byla nabídnuta před charitou v blízkosti Hlavního nádraží v Praze práce ve Velké Británii. Dotčený pracoval následně ve městě Derby jako umývač aut, pak vázal květiny, nicméně slíbené požitky (ošacení a kapesné) nebyly naplněny. Dostával pouze minimální peníze cca 10-15 Britských liber týdně. Pokud náhodou nebyla během týdne práce, tak nedostal nic. Ubytován byl společně s dalšími třemi osobami v jednom pokoji. Kvůli neudržitelnosti jeho postavení odešel od svých zaměstnavatelů a se žádostí o pomoc se obrátil na ZÚ.

Ve většině případů pocházejí postižení občané ze sociálně slabých skupin, neovládají anglický jazyk a nemají prakticky žádné finanční rezervy na případný návrat do ČR. Není výjimkou, že jsou od nich předem vybrány rozličné zálohy na ubytování a pod záminkou zprostředkování pracovních povolení či pojištění jsou jim následně i zabaveny či odcizeny doklady. Velkým problémem při odhalování případných pachatelů stále zůstává, že postižení občané, kteří se na ZÚ obracejí o pomoc, nechťejí ve většině případů o svých zkušenostech hovořit. Počty odhalených případů jsou tak zřejmě jen pověstnou špičkou ledovce.

Spolupráce s britskou stranou je v této oblasti velmi dobrá, londýnská Metropolitní policie na základě informací ZÚ zakročila v případě výše uvedených žen rychle a efektivně. Rovněž místní charitativní organizace se snaží v rámci svých možností obětem maximálně pomáhat, v řadě případů byla uhrazena i cesta zpět do ČR. V tomto směru ZÚ spolupracuje s londýnskou charitativní organizací Thames Reach a charitou CRI ve městě Leeds.

Dánsko

Dánské centrum proti obchodování s lidmi zaznamenalo jednu českou oběť obchodování s lidmi v Dánsku v roce 2012. Jednalo se o ženu ve věku 26 let. Žena byla v ČR kontaktována neidentifikovaným mužem (centrum nemá informace o tom, zda se jednalo o českého občana), stala se jeho přítelkyní a obdržela od něj nabídku zprostředkování práce v zahraničí. Nejdříve byla zavlčena do jiné země EU, kde byla využívána v zemědělství/zahradnictví a ke krádežím v obchodech. Následně byla dopravena do Dánska, kde byla obchodována za účelem prostituce.

Německo

ZÚ Berlín se zabýval v rámci vlastní činnosti v roce 2012 jedním případem, kdy byla česká občanka obětí obchodování s lidmi a policie se na ZÚ obrátila se žádostí o pomoc při tlumočení a zajištění návratu do České republiky. Za spolupráce MZV a MV, organizace IOM

Praha, La Strada a německé organizace Cassandra byla dotyčné občance poskytnuta asistence a byla na žádost navrácena do ČR.

Francie

V rámci vlastní činnosti se ZÚ Paříž v minulém roce zabýval případem repatriace české občanky, která podala trestní oznámení ve věci trestného činu kuplířství, k němuž (resp. k pokusu o něj) mělo dojít na území Belgie. Dotyčnou osobu a její přítelkyni vezli dva muži, Češi, přes Belgii do Velké Británie. Cestou přibrali ještě další dvě dívky. V Belgii se při zastávce cestou ukázalo, že skutečným smyslem cesty mělo být uzavření sňatků s neznámými partnery. Jedna z cestujících utekla údajně již v Belgii, další se to podařilo ve Francii, v Lille. Odtud byla repatriována do ČR. Při realizaci repatriace spolupracovalo ZÚ Paříž s IOM Praha, s MV, s francouzskou policií a s Mouvement du Nid – organizací poskytující ve Francii péči obětem obchodu s lidmi. O výsledcích následujícího vyšetřování tohoto případu v ČR žádné informace nemáme.

Rakousko

V roce 2012 byly zjištěny 2 oběti trestného činu obchodování s lidmi (obě ženy) a 2 oběti trestného činu přeshraniční obchod s prostitutí (obě ženy) z ČR. Na ZÚ Vídeň se v roce 2012 žádná osoba neobrátila se žádostí o pomoc v situaci oběti obchodování s lidmi. Lze předpokládat, že česko-rakouská spolupráce při odhalování trestné činnosti probíhá přímo mezi jednotlivými policejními složkami a zastupitelský úřad o ní není podrobně informován.

Albánie

ZÚ byl v květnu 2012 upozorněn styčným důstojníkem Policie ČR pro Albánii na případ české občanky, která byla dle tvrzení své sestry držena svým přítelem na jihu Albánie proti své vůli. ZÚ Tirana informoval albánskou policii, která věc prošetřila, ale podezření se nepotvrdila. Podrobný popis případu byl předán i Policii ČR.

Kypr

ZÚ Nikósie nebyl během roku 2012 kontaktován kyperskými úřady v souvislosti s případy občanů ČR či osob obchodovaných z ČR do Kyperské republiky, případně z Kypru do ČR. Nicméně během minulého roku se ZÚ Nikósie několikrát věnoval řešení případů organizovaného využívání (zneužívání) dívek z ČR na Kypru v sektoru zaměstnání či služeb s prostitutí přímo spojených nebo k prostituci vedoucí. V jednom případě, který ZÚ řešil, se jednalo o nezletilou dívku z ČR (již drogově závislou), která byla zadržena kyperskou policií. V tomto případě ZÚ Nikósie dívce přímo zajistil dopravu zpět do ČR. V dalších případech se jednalo o dívky z ČR, které byly na základě inzerátů vylákány na Kypr s nabídkou práce v turistických podnicích. Většinou ihned po příletu dívek na Kypr (který byl v ČR organizován spolupracovníky majitelů místních podniků) dívky bez pracovní smlouvy zjistily, že byly podvedeny (nebo přinejmenším měly naivní představy) a předmětem jejich zaměstnání na Kypru měla být tzv. společnice v baru a dívky byly přímo naváděny k prostituci.

Ve dvou případech, kdy se na ZÚ obrátily české dívky s žádostí o pomoc, se podvedené dívky dokázaly poměrně rychle z Kypru dostat samy, pouze po poradě se ZÚ, resp. po naší konzultaci s kyperskou policií. V jednom závažnějším a mediálně známém případě v listopadu 2012, ZÚ Nikósie poskytl asistenci třem mladým českým dívkám na Kypru (ve věku do 20 let). ZÚ na základě telefonické žádosti dívek v nouzi zajistil u kyperské policie jejich fyzickou ochranu a zprostředkování náhradního ubytování a v součinnosti s rodinami postižených dívek finanční prostředky pro nezbytně nutnou dobu pobytu dívek na Kypru a jejich bezpečný návrat zpět do ČR. Podle zkušeností ZÚ se ukazuje, že do výše uvedených problémů se především dostávají mladé nezkušené a naivní dívky, které na Kypr přilétají s vyhlídkou pracovního výděлку, zcela bez prostředků a většinou i bez zpáteční letenky. Poté, co zjistí, v jaké se nacházejí situaci, nejsou schopny z problémového podniku samy odejít bez cizí pomoci, protože nemívají prostředky ani na taxi, natož na přechodné

ubytování a především zpáteční letenku. Problémem při řešení těchto případů je i velká obsazenost letů, kdy nalézt dostupné spojení z Kypru do ČR může být otázka několika dnů.

Irsko

Dle sdělení oddělení pro potírání obchodu s lidmi irského ministerstva spravedlnosti nefiguruje ve statistikách za rok 2012 žádný případ českého občana, zapojeného do obchodování s lidmi. Z titulu vlastní činnosti se ZÚ obeznámil s případem české občanky, která se mohla stát obětí obchodování s lidmi. Záležitost byla konzultována s MV, které nám následně doporučilo kontaktovat české pomáhající organizace (La Strada, IOM Praha).

2. POSTIH PACHATELŮ

2.1. Kriminální statistiky a související informace

2.1.1. Údaje poskytnuté Policií ČR¹⁰

Za posledních patnáct let se pohybuje počet jak **zjištěných**¹¹, tak **objasněných trestných činů** obchodování s lidmi v řádu desítek. Je zřejmé, že zatímco po roce 2000 došlo k útlumu, od roku 2010 dochází k nárůstu jak zjištěných, tak objasněných trestných činů. Tento nárůst lze částečně přičíst i novému trestnímu zákoníku platnému od roku 2010. Dalším faktorem, který mohl mít vliv, je též zhoršení ekonomické situace, průběh ekonomické krize. Mezi rokem 2012 a 2011 došlo k mírnému nárůstu jak zjištěných 24 (+5), tak objasněných 18 (+5) trestných činů, což odpovídá vývoji posledních let a nijak se mu nevyvíká.

V roce 2012 bylo v České republice **zjištěno 24 případů** zločinu obchodování s lidmi, z toho bylo objasněno 18 věcí a 4 věci dodatečně. Policejní orgány obecné kriminality objasnily 20 případů, Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR (dále jen „ÚOOZ“) pak 2 případy. Nutno však v této souvislosti

podotknout, že z povahy řešených spisů se v případech řešených ÚOOZ jedná o závažnější a organizovanou trestnou činnost. Policejní statistiky dále, jak již bylo zmíněno, obsahují informace pouze ke spáchaným činům, u kterých došlo k zahájení úkonů trestního řízení, data k ostatním šetřením nejsou obsažena. Vzhledem k délce trvání skutkově i právně složitých trestních řízení a prodlužování lhůt k prověřování, zpravidla nedochází ke sdělení obvinění ve stejném kalendářním roce. V roce 2012, bylo ÚOOZ zahájeno trestní stíhání ve 2 spisech pro trestný čin obchodování s lidmi, z něhož bylo obviněno celkem 14 osob.

¹⁰ Data pochází z Evidenčně statistického systému kriminality (ESSK) provozovaného PČR.

¹¹ Zjištěné trestné činy představují pojem z kriminálních statistik: znamená to, že byly zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchan trestný čin, byla stanovena trestně-právní kvalifikace a zahájeny úkony v trestním řízení

Počty zjištěných a objasněných trestných činů obchodování s lidmi (dříve § 246 resp. § 232a STZ, od 1. ledna 2010 § 168 TZ)											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zjištěno	15	10	13	16	16	11	29	10	24	19	24
Objasněno	10	9	12	11	13	11	11	3	13	11	18
Objasněno celkem tj. včetně dodatečné objasněnosti	10	12	12	11	13	11	13	11	17	17	22
Vyšetřované a stíhané osoby	12	19	30	18	11	20	22	32	35	29	22

Zajímavostí také je, že **podnět k trestnímu řízení** podali kromě policejních útvarů v osmi případech občané (také další 3 osoby v kategorii ostatní). V roce 2011 dali občané 11 podnětů, 1 osoba v kategorii ostatní. Statistiky bohužel neříkají, o jakou kategorii se konkrétně jedná a jaký podíl z těchto počtu tvoří podněty neziskových organizací.

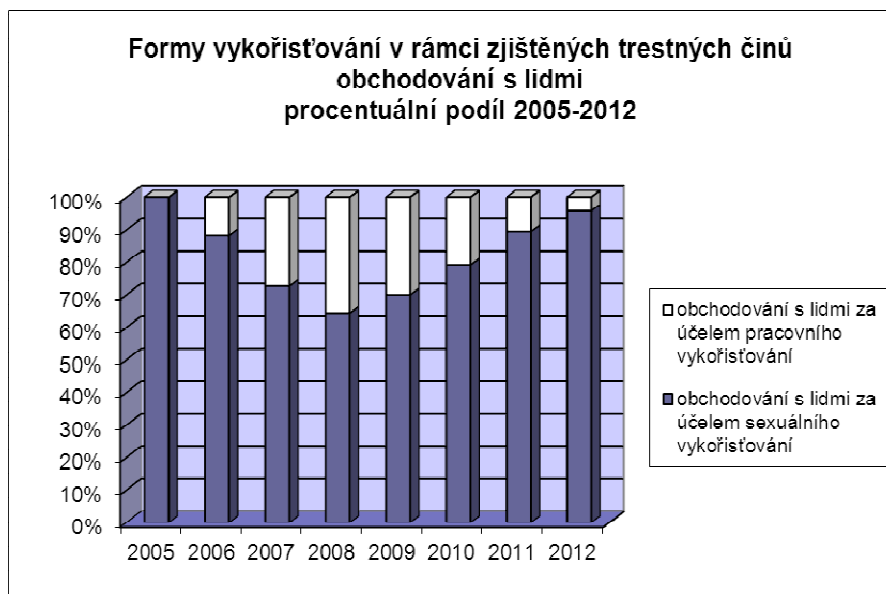
Vyšetřováno bylo celkem 22 osob, z toho 7 žen (1 cizinka) a 15 mužů (2 cizinci). Z těchto 22 osob se jednalo o 5 recidivistů. Většina pachatelů spadala do věkové hranice 18-30 let (13 osob), 1 vyšetřovaná a stíhaná osoba byla mladší 18 let, ve věkové skupině nad 30 let se nachází 8 osob.

V souvislosti s **vzděláním** vyšetřovaných a stíhaných osob významně vyčnívá skupina pachatelů se základní školou bez kvalifikace – 14 osob, neukončeného základního vzdělání dosáhly 3 osoby, ve třech případech není údaj blíže k dispozici (cizinec, dítě či nezjištěno).

ESSK eviduje též bližší data k **zaměstnanosti pachatelů**: 7 vyšetřovaných a stíhaných osob bylo bez pracovního zařazení (4 osoby byly nezaměstnané či vedené na úřadu práce. Další zaměstnání: 2 pracovníci veřejného stravování/hotelů, 2 osoby na mateřské dovolené, 2 bez údajů o zaměstnání; po jedné osobě pak výrobní dělník, ostatní pracovník nevýrobní činnosti, učeň/osoba připravující se na dělnická povolání, student střední/odborné školy, invalidní důchodce).

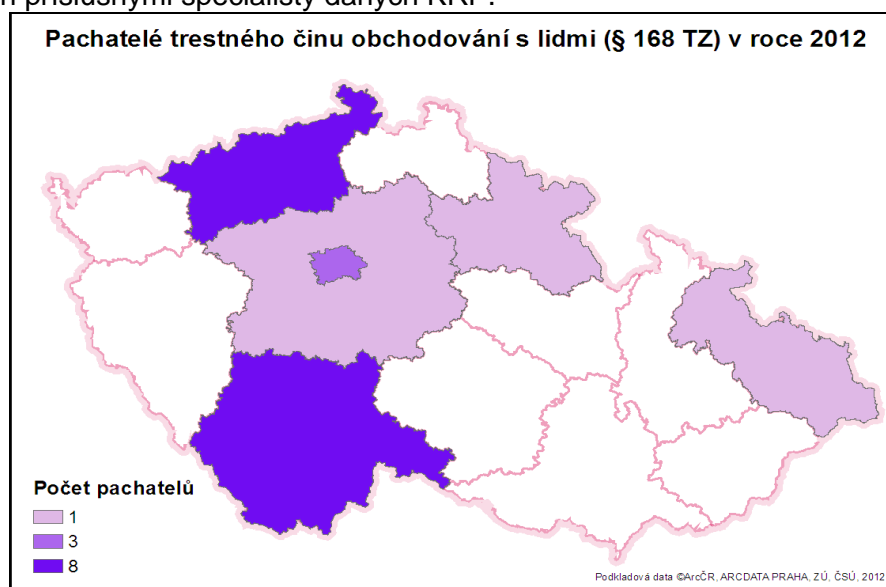
Rodinný stav svobodný/svobodná byl evidován u 12 osob, ženatý/vdaná u 5 osob a rozvedený/rozvedená u 5 stíhaných a vyšetřovaných osob.

Nejčastějšími formami obchodování, a v podstatě jedinými identifikovanými, jsou obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a ve statistických datech méně se odrážející vykořisťování pracovní. I přes statistický pokles u této formy obchodování, ve srovnání s lety předchozími, lze však na základě monitoringu, obdržení dat od členů Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi, partnerů v zahraničí či českých zastupitelských úřadů v cizině, usuzovat, že problematika obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování potažmo pracovního vykořisťování samotného, je stále tématem velmi aktuálním.

Z hlediska **regionálního rozčlenění** (respektive území krajských ředitelství PČR, dále jen „KŘP“) se jedná o trestný čin, jehož páčání není registrováno ve stejné intenzitě ve všech krajích, stejně tak jako počet pachatelů, který se na trestné činnosti podílí. Na první pohled výraznými kraji jsou Ústí nad Labem a Jihočeský kraj (blíže viz mapa níže). Pro informaci jsou níže uváděny stručné charakteristiky s popisem aktuálních kauz ve vybraných krajích řešených příslušnými specialisty daných KŘP.

- **KŘP hl. města Prahy**

V jednom ze šetřených případů obchodování s lidmi v Praze se činu dopustil student II. ročníku středního odborného učiliště na internátu pro sluchově postižené, který zde přiměl své dva spolužáky k homosexuálním stykům s muži a následně je nutil k vydání

získané finanční hotovosti. Ve druhém případě obviněný za použití lsti, tísně a závislosti přiměl ženy, aby jich bylo jiným užito k pohlavnímu styku a dále se na nich dopouštěl trestného činu podvodu, kdy jeho jednáním byla doposud způsobena škoda ve výši 2.547.000,- Kč. Dva z celkem 3 stíhaných a vyšetřovaných osob byly občané Saúdskoarabského království.

- **KŘP Středočeský kraj**

Středočeský kraj je svou rozlohou a počtem obyvatel největším v rámci ČR, a i přes probíhající ekonomickou krizi, dochází, zejména v okolí Prahy k velké výstavbě tzv. satelitních obcí, a také zde expandují zahraniční firmy se svými logistickými centry. Z tohoto důvodu je zde velká poptávka po zahraničních dělnících různých profesí, což může být do značné míry velkou příležitostí pro obchodníky s lidmi, za účelem zprostředkování levné pracovní síly. Nebyly však zaznamenány žádné signály, že by k tomuto docházelo – jedná se spíše „o práci na černo“, případně o neodvážení sociálního pojištění. V roce 2012 byl zaznamenán jeden případ obchodování s lidmi.

- **KŘP Jihočeského kraje**

V tomto kraji bylo evidováno celkem 7 stíhaných a vyšetřovaných osob, ve všech případech se jednalo o občany České republiky. Policejní specialisté pro oblast obchodování s lidmi zmiňují dobrou spolupráci s pracovníky Celní správy ČR a cizineckou policií.

- **KŘP Ústeckého kraje**

V Ústeckém kraji bylo v roce 2012 stíháno a vyšetřováno celkem 8 osob. Oproti roku 2011 či 2010 jde o zvýšení nápadu této trestné činnosti. Dle dostupných informací se v posledních letech v Ústeckém kraji na této trestné činnosti podílejí zejména občané ze sociálně vyloučených lokalit, a to jak z řad podezřelých osob, tak i poškozených. Proniknout do této uzavřené společnosti osob a objektivně věc zadokumentovat je velice obtížné.

Trestná činnost obchodování s lidmi formou nucení k prostituci je směřovaná na odvoz dívek poskytující sexuální služby za úplatu do zahraničí zejména do Spolkové republiky Německo a Velké Británie, kdy je vzhledem k ekonomické situaci očekáván nárůst.

V roce 2012 byl prověřován poznatek, kdy nejmenovaná rodina z Chomutovska lákala lidi ze sociálně slabých vrstev za prací do Francie, kde je nakonec nutila k provozování žebřání. Vydělané peníze měli dotčení odevzdávat beze zbytku členům této rodiny. Vzhledem k tomu, že v průběhu prověřování se nepodařilo zadokumentovat věc jako obchodování s lidmi, věc bude pravděpodobně překvalifikována na trestný čin útisk a bude pravděpodobně postoupena dle věcné a místní příslušnosti na Územní odbor KŘP Chomutov.

- **KŘP Libereckého kraje**

V roce 2012 byly prověřovány v Libereckém kraji tři poznatky k možnému trestnému činu obchodování s lidmi. Dva poznatky prošetřoval odbor obecné kriminality KŘP, kdy provedeným šetřením bylo spáchání zločinu obchodování s lidmi vyloučeno, a oba případy byly postoupeny na územní odbor Liberec pro podezření ze zločinu pohlavní zneužití.

V roce Územní odbor Česká Lípa prošetřoval poznatek k údajnému nucení k prostituci občanky ČR v Bulharsku. Ve věci byla provedena spolupráce s Národní ústřednou Interpolu Praha a ve spolupráci se styčným důstojníkem PČR v Bulharsku provedla Služba pro boj s organizovaným zločinem ve Veliko Tarnovo (SBOP) zásah v obci Jantra (Bulharsko) na základě možného sexuálního vykořisťování české státní příslušnice na území Bulharska. Poškozená byla vyslechnuta a podezřelý byl zatčen s návrhem na umístění do vazby. Jelikož ke spáchání trestné činnosti došlo na území Bulharska, byla věc po provedeném šetření

odložena dle § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TR“).

- **KŘP Královéhradeckého kraje**

V rámci Královéhradeckého kraje byly v roce 2012 šetřeny 2 případy obchodování s lidmi, kdy v jednom případě se trestného činu dopustila matka nezletilého dítěte, které přiměla k provozování prostituce za úplatu, ve druhém případě žena české národnosti trvale žijící v SRN.

V rámci sociálně slabé rodiny matka posílala svoji 13 letou dceru za různými muži ze svého okolí pro peníze, které dcera inkasovala za to, že se nechala osahávat na intimních místech. Tato věc byla předána s návrhem na podání obžaloby na Krajské státní zastupitelství Hradec Králové. Obžalovaná je stíhána vazebně.

- **KŘP Jihomoravského kraje**

V roce 2012 nebyl šetřen žádný nový případ trestného činu obchodování s lidmi.

Trestní řízení vedené pro podezření z trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a odstavec 2 písmeno c) STZ (obchod s lidmi za účelem pracovního vykořisťování), kdy poškozenými jsou občané Polska a obviněnými jsou tři občané Ukrajiny, bylo dnem 27. září 2012 ukončeno návrhem na podání obžaloby a předáno státnímu zástupci.

Policejní orgán odboru hospodářské kriminality územního odboru Brno-venkov vede trestní řízení pro podezření z přečinu odběr tkáně, orgánů a transplantace za úplatu podle § 166 odst. 2 TZ, kde bylo prověřováno jednání podezřelé spočívající v tom, že tato nabízela formou inzerátu k prodeji svoji ledvinu. Po prověření věci je po změně právní kvalifikace vedeno ode dne 18. prosince 2012 trestní stíhání podle § 160 odst. 1 TR pro podezření z přečinu podvodu ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 TZ k § 209 odst. 1, 3 TZ.

- **KŘP Olomouckého kraje**

V Olomouckém kraji byl v roce 2012 šetřen jeden případ obchodování s lidmi, kdy obviněný přesvědčil k provozování sexuálních služeb za úplatu osobu mladší patnáct let, která mu následně odevzdala získaný finanční obnos.

- **KŘP Moravskoslezského kraje**

Za sledované období roku 2012 policisté odboru obecné kriminality KŘP Moravskoslezského kraje rozpracovali celkem 4 případy kvalifikované jako obchodování s lidmi dle ustanovení §168 TZ, další případ byl překvalifikován na trestný čin pomluvy (nadále šetřeno na územní odbor Bruntál) a poslední případ je nyní ve stadiu šetření. Trestná činnost na tomto úseku se v roce 2012 nevymezila výrazným způsobem z dlouhodobého trendu předchozích období.

Trestný čin **kuplířství** byl od roku 2000 do roku 2010 s výjimkou roku 2005 v počtu zjištěných trestných činů, objasněných trestných činů a i pachatelů na ústupu. Od roku 2011 však dochází k mírnému nárůstu. V roce 2012 (ve srovnání s rokem 2011) bylo zjištěno 42 případů kuplířství (-2). Objasněno bylo 36 případů (+4) a vyšetřováno bylo 46 osob (-15).

Počty PCR zjištěných a objasněných trestných činů kuplířství (dle § 189 TZ, dříve § 204 STZ)											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zjištěno	116	101	83	123	85	46	52	37	33	44	42
Objasněno	101	96	83	119	79	39	43	28	26	32	36
Vyšetřované a stíhané osoby	107	103	105	119	98	66	88	35	28	61	46

TZ zavedl s účinností od 1. ledna 2010 nový trestný čin **neoprávněné zaměstnávání cizinců** (§ 342 TZ). V roce 2012 byly zjištěny 3 trestné činy neoprávněného zaměstnávání cizinců, přičemž stíhány a vyšetřovány byly 2 osoby, což lze pozitivně kvitovat zvláště vzhledem ke skutečnosti, že v předchozích letech 2010 a 2011 nebyl v souvislosti se zjištěnými trestnými činy objasněn ani jeden a žádná osoba nebyla stíhána ani vyšetřována.

O skutečnosti, že se OČTŘ učí pracovat s nově definovanými trestnými činy v TZ, může svědčit i informace o zjištěných trestných činech **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190 TZ). V roce 2012 bylo zjištěno 7 případů, z toho objasněno 6, přičemž za léta 2010-2011 šlo o jediný zjištěný případ.

2.1.2. Údaje poskytnuté Nejvyšším státním zastupitelstvím

Již *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2007* konstatovala relativně značný nárůst trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a STZ. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2008 pak potvrzuje, že v oblasti trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti zaznamenává opět zvýšený počet trestných činů obchodování s lidmi, a to zejména v souvislosti s prostitucí, nucenými pracemi či jinými formami vykořisťování. V té době se objevila nová forma spočívající v **donucení k výkonu práce** a s tímto spojeným **vykořisťováním u dělníků** přivážených **ze zahraničí pod slibem zajištění práce**. Tato činnost na území České republiky spočívá zejména v tom, že prostřednictvím pracovních agentur cizích států jsou vylákáni cizí státní příslušníci (obvykle z Ukrajiny), kteří jsou pak nuceni pracovat v tíživých podmínkách za nízkou mzdu. Využívání jsou dále lidé ze sociálně slabých skupin (bezdomovci, cizí státní příslušníci bez zaměstnání a pracovního povolení), je jim nabídnuto zaměstnání i ubytování a poté jsou nuceni žít v nevyhovujících hygienických podmínkách a pracovat za nízkou mzdu, která nestačí pokrýt ani jejich základní životní potřeby.

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2011 uvádí, že u trestného činu obchodování s lidmi jsou **uváděny poznatky především k formám jiného než sexuálního vykořisťování, nadto spíše sporadicky**, což zřejmě souvisí i s dosud ne zcela ujasněným výkladem pojmu různých forem vykořisťování. Zejména jde o tzv. pracovní vykořisťování, kde se vyskytují aplikační problémy s rozlišením pojmů „nucená práce“ a „jiné formy vykořisťování“, u nichž při neexistenci jejich legální definice má někdy praxe obtíže s prokazováním jejich náplně. Typické pro tyto případy je opět zneužívání slabého postavení cizinců usilujících o vstup na trh práce, přičemž většina z nich není ani dostatečně materiálně zajištěna, ani vybavena jazykově, takže jsou závislí na zprostředkovatelích, jimiž se stávají v řadě případů i jejich krajané pobývající v ČR již po delší dobu a seznámení proto s prostředím, v němž se dobře orientují, mají zde navázány kontakty i na příslušné firmy a další zprostředkovatele atd.

Ze statistiky vyplývá, že v roce 2009 došlo k poměrně výraznému nárůstu počtu stíhaných i obžalovaných osob, a to prakticky o polovinu (meziročně o 47,4% u stíhaných a o 52,9% u obžalovaných osob); to potvrzuje obecně vnímaný vzestupný trend, i při akceptaci rovněž obecně sdíleného názoru na poměrně značnou latenci této kriminality, navíc ještě u vědomí problémů spojených s právní kvalifikací (ve vztahu ke konkurujícímu trestnému činu kuplířství); i zde je vykazována vysoká obžalobnost (v roce 2009 činila 97,8%); v roce 2010 klesl počet stíhaných osob oproti roku 2009 o 7,1%, počet osob obžalovaných vykazuje stejnou hodnotu; z hlediska soustředění této trestné činnosti do jednotlivých krajů vyplývá ze statistických údajů za rok 2009, že četnost výskytu tohoto trestného činu v zásadě kopíruje četnost výskytu trestného činu kuplířství (což je možno označit za logické, už vzhledem k obsahové blízkosti obou skutkových podstat).

V roce 2011 bylo 33 osob stíháno a 31 osob obžalováno. V roce 2012 je podle předběžných údajů zaznamenáno 40 trestných činů; 33 osob stíhaných a 31 osob obžalovaných.

Počty obžalovaných osob pro trestný čin obchodování s lidmi (dle § 168 TZ, § 232a STZ, dříve § 246 STZ)											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obžalováno	14	24	0	0	14	20	17	26	26	31	31

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2010 uvádí, že **velmi výrazný pokles se projevil u trestného činu kuplířství, a to zhruba na třetinu proti roku 2009** (o 57 osob stíhaných a 56 obžalovaných), u tohoto trestného činu jde vůbec o nejnižší počet od roku 1992. Důvody ze zpráv nižších státních zastupitelství nevyplývají, může jít o souvislost s přijetím trestního zákoníku, avšak tento závěr by byl spekulativní. Největší pokles byl zaznamenán v Jihočeském kraji (z 22 stíhaných osob na 3) a v Severočeském kraji (z 26 stíhaných osob na 7) a v hl. m. Praze (ze 13 stíhaných osob na 1)¹².

Ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2011 je naopak patrné, že se poněkud **zvýšil počet osob stíhaných** (o 20 na celkem 54) i **obžalovaných** (o 18 na celkem 51) u trestného činu kuplířství (§ 189 TZ, resp. § 204 STZ nedosáhl však ještě úrovně z roku 2009 (91 stíhaných a 89 obžalovaných osob). Důvody ze zpráv nižších státních zastupitelství nevyplývají. Největší počet stíhaných i obžalovaných osob (shodně po 16) byl zaznamenán v Jihočeském kraji (pokles na 3 osoby v roce 2010 se proto jeví být výjimkou), následovalo hl. m. Praha (13 stíhaných a 12 obžalovaných osob, i tam zřejmě šlo v r. 2010 o výjimku, pokud byla tehdy vykázána jen 1 stíhaná osoba a žádná obžalovaná).

V roce 2012 je podle předběžných údajů zaznamenáno 80 trestných činů; 69 osob stíhaných a 67 osob obžalovaných.

Počty obžalovaných osob pro trestný čin kuplířství (dle § 189, § 204 STZ)											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obžalováno	111	181	118	205	136	72	119	89	33	43	67

K trestným činům souvisejícím s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem (§ 164 - 167 TZ) lze uvést, že u trestného činu nedovoleného nakládání s buňkami, tkáněmi a orgány podle § 209a STZ byl v roce 2009 zaznamenán výskyt jedné stíhané i obžalované osoby, v roce 2010 byl zaznamenán výskyt 5 stíhaných i obžalovaných osob. V roce 2011 nebyl vykázán žádný výskyt uvedených trestných činů. V roce 2012 je podle předběžných údajů zaznamenán výskyt 6 trestných činů, které byly posléze odloženy. Ve vztahu k ustanovení § 166 TZ byl zjištěn výskyt jednoho trestného činu.

U trestného činu obchodování s dětmi, resp. svěřením dítěte do moci jiného (§ 216a STZ, resp. 169 TZ) nebyl za rok 2009 a 2010 vykázán žádný výskyt. V roce 2011 byly zaznamenány dva trestné činy. V roce 2012 je podle předběžných údajů zaznamenán výskyt 3 trestných činů.

¹² U tohoto trestného činu se projevil v roce 2009 pokles jak v počtu stíhaných, tak i v počtu obžalovaných osob zhruba o jednu čtvrtinu (meziročně o 26,6% u stíhaných a o 25,2% u obžalovaných osob); v roce 2010 tento trend pokračuje jak v počtu stíhaných, tak i v počtu obžalovaných zhruba o dvě třetiny (meziročně o 62,6% u stíhaných a o 63% u obžalovaných osob); při porovnání v delší časové řadě je patrné, že tento trestný čin vykazuje klesající trend (zejména od roku 1995) s ročním výkyvem ve prospěch nárůstu v roce 2005.

U trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190 TZ) a neoprávněné zaměstnání cizinců (§ 342 TZ) nebyl podle předběžných údajů za rok 2011 vykázan žádný výskyt. V roce 2012 je podle předběžných údajů zaznamenán výskyt 2 trestných činů podle § 342 TZ.

Obchodování s lidmi představuje jednu z priorit státního zastupitelství v České republice. To dokládá pozornost, jaká je této problematice věnována, jak v konkrétních postupech státního zastupitelství, tak i v nejrůznějších analytických materiálech a zejména zprávách o činnosti státního zastupitelství (které, jak již bylo výše uvedeno, předkládá nejvyšší státní zástupce vládě prostřednictvím ministra spravedlnosti).

Některé problémy, zejména pokud jde o posuzování charakteru vykořisťování a nucené práce u cizinců působících nelegálně na území ČR, nadále přetrvávají. Ačkoli je tento trestný čin komentován v podkladových materiálech ojediněle, byly signalizovány i nové aplikační problémy, opět zejména ohledně pojmového vymezení nucené práce, resp. vykořisťování, tentokrát i v návaznosti na nový trestní zákoník a princip subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 TZ).

2.1.3. Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti ČR

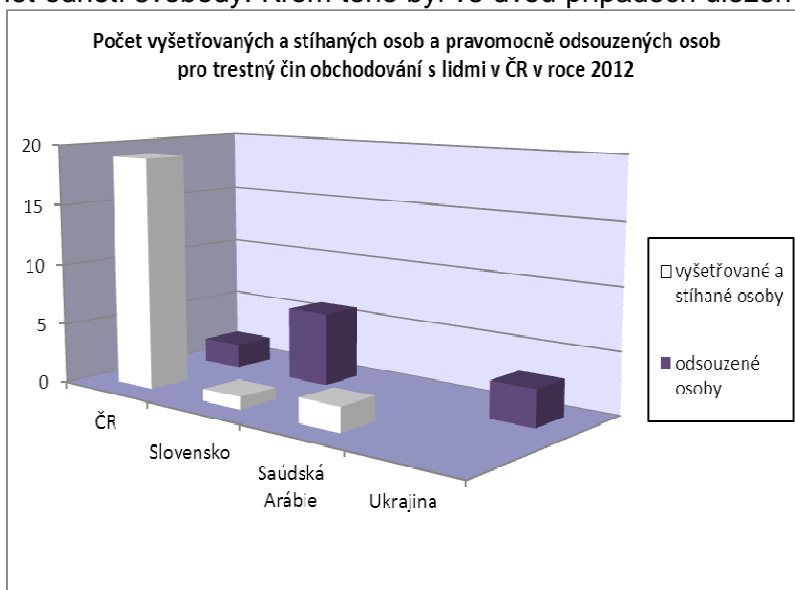
Dle dat Ministerstva spravedlnosti ČR (dále také „MS“) bylo odsouzeno celkem 11 osob pro trestný čin obchodování s lidmi v roce 2012. Pokud porovnáme údaj s předchozími lety, pak lze vysledovat od mezidobí 2006-2009 nárůst počtu odsouzených, což potvrdil i výraznější výkyv v podobě nárůstu roku 2011. V jednom z těchto případů minulého roku bylo evidováno 1 dítě jako oběť, dále pak šlo o 7 žen, o mužích statistická data mlčí.

Z jedenácti odsouzených osob byla většina odsouzena pro obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování (6 osob), k čemuž dochází vůbec poprvé v historii. Toto souvisí se skutečností, že roku 2012 byly pravomocně odsouzeny 2 případy obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování – případ SPARGEL a KLACEK souzené Krajským soudem České Budějovice a Krajským soudem v Ústí nad Labem (bližší informace k případům jsou k nalezení v předchozích zprávách o stavu obchodování s lidmi).

Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestů za obchodování s lidmi (dle § 168 TZ a 232a, dříve § 246 STZ)											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Odsouzené osoby	20	5	12	20	2	4	3	1	10	19	11
K nepodmíněnému trestu	5	1	3	8	0	3	3	0	9	18	10
K podmíněnému trestu	15	4	9	12	2	1	0	1	1	1	1

Z těchto 10 nepodmíněně odsouzených byla 1 osoba odsouzena k trestu odnětí svobody na dobu 4 let, 7 osob odsouzeno k trestu pěti let odnětí svobody, 1 osoba k 7 letům, nejvyšší trest představovalo 8,5 let odnětí svobody. Krom toho byl ve dvou případech uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a jedenkrát trest zákaz činnosti v soukromém podnikání, a to na dobu 5 let včetně peněžitého trestu 1000000 Kč. Pokud údaje srovnáme s daty od roku 2002, pak lze jednoznačně poukázat na skutečnost, že poměr nepodmíněně odsouzených vůči podmíněně odsouzeným se mění – soudy přistupují častěji k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Ve vztahu k pohlaví odsouzených šlo o 9 mužů a 2 ženy.

Co se týče trestného činu **kuplířství**, evidujeme oproti roku 2011 nárůst počtu odsouzených osob pro tento trestný čin. U všech nepodmíněně odsouzených osob však trest odnětí svobody nepřevýšil hranici 5 let. Trest nepodmíněného odnětí svobody do 1 roku byl uložen 2 osobám. Trend ve vztahu k uloženým trestům zůstal nezměněný – podmíněné tresty převyšují nad nepodmíněnými.

V souvislosti s evidovanými oběťmi nalézáme ve statistických datech 16 dětí a 30 žen, MS data k obětem – mužům neviduje.

Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestů za kuplířství (dle § 204 STZ, § 189 TZ)							
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet odsouzených osob	68	74	60	82	64	50	76
K nepodmíněnému trestu	12	20	14	19	21	17	13
K podmíněnému trestu	49	48	44	60	39	41	49

V roce 2012 nedošlo k odsouzení pro žádný z těchto trestných činů, které souvisí s **obchodování s lidmi za účelem odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla**: § 164 TZ – neoprávněné odebrání tkání a orgánů, § 165 TZ – nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány, § 166 TZ – odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu, § 167 TZ – nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem.

Celkem bylo roku 2012 odsouzeno 6 osob za trestný čin **prostitute ohrožující mravní vývoj dětí** § 190 TZ. Lze konstatovat, že tento počet koresponduje s oněmi 6 objasněnými skutky evidovanými v policejních statistikách, což svědčí o poměrně rychlé práci justice v posuzování tohoto druhu trestné činnosti.

Pokud jde o národnosti pachatelů, pak bylo odsouzeno 6 občanů Slovenské republiky, 3 občane Ukrajiny a 2 občane ČR. Tento údaj zásadně nevybočuje z trendů posledních let co do národnostního složení odsouzených. Pro zajímavost zobrazujeme v grafu porovnání počtu vyšetřovaných a stíhaných osob a odsouzených osob za trestný čin obchodování

s lidmi v roce 2012 ve vztahu k národnosti pachatele (viz tabulka níže). Je nutné však upozornit na skutečnost, že to, že pachatelé, kteří byli v roce 2012 vyšetřováni a stíháni, nepředstavují stejný vzorek osob, který byl téhož roku odsouzen a který je v grafu taktéž znázorněn.

2.2. Finanční šetření

Dle informací PČR je oblast finančního šetření v rámci trestního řízení na úseku obchodování s lidmi srovnatelná s předchozím obdobím. Dohledání výnosů z trestné činnosti je problematické v důsledku jednání a chování pachatelů. Naprostá většina podezřelých - pachatelů této trestné činnosti využívá hotovostních finančních operací, nevyužívá bezhotovostních operací prostřednictvím bankovních převodů a služeb. Výnosy ze své trestné činnosti v převážné míře využívají pro vlastní spotřebu, resp. zvyšují si jejich prostřednictvím svůj životní standard, tzn., že takto získané prostředky nejsou legalizovány v rámci obchodní činnosti, případně klasického „praní peněz“. Fakticky je pak v těchto případech následně zajištěn vyšší objem finančních prostředků v hotovosti zejména při domovních prohlídkách, než za pomoci dalších zajišťovacích institutů dle příslušných ustanovení trestního řádu (nejčastěji jde o zajištění finančních prostředků na účtu banky).

V rámci ÚOOZ byla v roce 2012 na základě vedených trestních řízení pro trestný čin obchodování s lidmi zajištěna finanční částka 90.500,- Kč. V případě kuplířství zajištěna finanční částka 3.072.058,- Kč a zajištěny nemovitosti dle § 79d TR v hodnotě 205.000.000, Kč.

2.3. Kontrolní a další akce orgánů veřejné správy

2.3.1. Kontrolní a další činnost v gesci MPSV

Od 1. 1. 2012 převzal SÚIP od Úřadu práce ČR kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o zaměstnanosti“). Kromě svých dosavadních pravomocí v oblasti kontroly dodržování ustanovení zákoníku práce, dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, vykonává od roku 2012 SÚIP i kontrolní činnost v oblasti, která upravuje podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR. Současně došlo k převodu pravomocí v oblasti vedení správního řízení o uložení pokut za zjištěné přestupky a správní delikty z Úřadu práce ČR na SÚIP a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“).

Údaje o kontrolní činnosti na úseku zahraniční zaměstnanosti v roce 2012 nelze porovnat s údaji o kontrolní činnosti v roce 2011, neboť informační systém SÚIP vyhodnocuje statistická data v odlišné struktuře, než byla struktura dat poskytovaná úřady práce ČR.

V roce 2012 probíhala kontrolní činnost SÚIP zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce v rámci **projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“**. Tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Cílem projektu je zefektivnění postupu provádění komplexních kontrol směřujících k potírání nelegálního zaměstnávání, poskytování poradenství v rámci kontroly, informování zaměstnavatelů zaměstnanců a rozšiřování právního vědomí v pracovněprávní oblasti. Projekt bude nadále pokračovat i v roce 2013. Kontroly realizuje 14 týmů inspektorů specializovaných na kontrolu nelegálního zaměstnávání ve spolupráci s celními úřady, PČR – Službou cizinecké policie (dále jen „SCP“), Úřadem práce ČR, Českou správou sociálního zabezpečení, popřípadě i s dalšími orgány (živnostenské úřady, finanční úřady). Na kontrolu nelegálního zaměstnávání byly zaměřeny tři hlavní úkoly v kontrolní oblasti SÚIP pro rok 2012: kontrola nelegálního

zaměstnávání občanů ČR a cizinců, mimořádné kontrolní akce vztahující se k vybrané oblasti podnikání kontrolovaných subjektů a kontroly pracovněprávních vztahů.

V roce 2012 uložil SÚIP **za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí celkem 139 pokut** v celkové výši **47 069 400,- Kč**, z tohoto počtu 62 pravomocných pokut v celkové výši 18 619 400,- Kč, dalších 503 pokut je v současnosti navrženo k uložení. Za výkon nelegální práce uložil 35 pokut v celkové výši 444 000,- Kč, z tohoto počtu 19 pravomocných pokut v celkové výši 212 000 Kč, dalších 112 pokut je navrženo k uložení.

V souvislosti s rozšířením kontrolních kompetencí SÚIP se od 1. 1. 2012 rozrostl i věcný rámec úkolu o kontrolní činnost prováděnou na základě podnětů směřujících do oblasti povinností vyplývajících ze zákona o zaměstnanosti. Tato změna ovlivnila nejen strukturu podnětů, ale především zvýšila jejich počet. SÚIP a OIP věnují šetření podnětů trvale mimořádnou pozornost nejen v oblasti jejich vyhodnocování a řešení, ale i v oblasti organizačních změn, řídicí a výkonné práce v reakci na legislativní změny.

V roce 2012 obdržely OIP celkem **9 595 podnětů**, na jejichž základě provedly celkem 6 637 kontrol. Od cizích státních příslušníků to bylo 181 podnětů, od českých občanů 2 520 podnětů k provedení kontroly dodržování pracovněprávních předpisů jejich zaměstnavateli v ČR.

Počet podaných podnětů dle státní příslušnosti	
Státní příslušnost	Počet podání
Slovenská	85
Bulharská	30
Ukrajinská	21
Polská	8
Mongolská	6
Moldavská	3
Rumunská	3
Ruská	2
Jiná	23
Česká	2520
Nespecifikováno	6974

Nárůst množství podnětů souvisí s rozšířením kompetencí orgánů inspekce práce s účinností od 1. 1. 2012. Podíl podnětů z oblasti nelegálního zaměstnávání činil 29,9 % z celkového počtu. Porušení pracovněprávních předpisů nebo předpisů v oblasti bezpečnosti práce

zjistily kontrolní orgány inspekce práce u 49,78 % šetřených případů, v předchozím roce to bylo u 67,70 % šetřených případů. Rozdíl nelze vnímat jako absolutní pokles, ale zvýšení podílu neprokázaných porušení zejména v oblasti nelegálního zaměstnávání.

Nejvíce podnětů podávali občané ČR a Slovenské republiky. Je však třeba vzít v úvahu, že státní příslušnost není povinný údaj, který se musí při podání podnětu uvádět, některá podání jsou i anonymní.

Z hlediska předmětu kontrol se OIP zaměřily na podněty z oblasti pracovněprávní a v oblasti zaměstnanosti na skutečnosti obsažené v podnětu, například oblasti nelegální práce občanů ČR, nelegální práce cizinců, zákaz diskriminace a dodržování práva na rovné zacházení při uplatňování práva na zaměstnání, případně jiné oblasti spadající do působnosti zákona o zaměstnanosti a dále na oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Počet obdržených podnětů inspekcí práce dlouhodobě neklesá. I přes trvalou osvětu přetrvává u zaměstnanců názor, že orgány inspekce práce v plné míře zabezpečí nápravu závadného stavu a vymohou individuální nároky podavatelů podnětů. Z tohoto přetrvávajícího přesvědčení pramení neoprávněnost mnohých podnětů a stížností na kontrolní činnost OIP. Inspektoři často řeší případy, kdy kontrolovanou osobu nelze dohledat na adrese, která je uvedena v obchodním rejstříku. Problémy způsobují i firmy se zahraniční účastí, kdy majitel a současně jednatel není trvale přítomen v ČR.

Dokazování porušení zákonných předpisů je pro inspektory často velmi složité. Kontrolované osoby se snaží získat čas pro možnou úpravu podkladů tím, že se odvolávají na externí účetní firmy. Zaměstnanci z obav ze ztráty zaměstnání vypovídají ve prospěch zaměstnavatele. Pozitivním zjištěním je, že přes velké množství zjištěných nedostatků přiměly kontroly OIP zaměstnavatele k jejich rychlé nápravě.

Kontroly agenturního zaměstnávání

Kontroly agentur práce jsou stálou součástí ročních plánů kontrol SÚIP. V roce 2012 si SÚIP stanovil v plánu kontrolní činnosti opět úkol „Kontrola dodržování pracovněprávních předpisů agenturami práce“, který zahrnoval i kontroly uživatelů. OIP provedly v rámci tohoto úkolu v roce 2012 **celkem 155 kontrol**, z toho bylo 113 kontrol agentur práce a 42 kontrol uživatelů. V 8 případech z uvedeného počtu se jednalo o následnou kontrolu zaměřenou na ověření splnění uložených opatření z dřívějších kontrol.

Ostatní kontroly agentur práce byly provedeny napříč dalšími hlavními úkoly, ale v nich se nesledovalo, o jaké zaměstnavatele se jedná, zda o agenturu práce nebo jiného zaměstnavatele. Nejvíce těchto kontrol bylo provedeno na základě přijatých podnětů. Při provádění kontrol na podnět byl předmět kontroly zacílen na obsah podnětu.

Z celkového počtu 155 kontrol agentur práce bylo 79 (51 %) bez zjištění nedostatků a 76 (49 %) s nedostatkem, přičemž celkový počet zjištěných nedostatků byl 236.

V předmětu kontroly byly zahrnuty tyto oblasti:

- vznik, změny a skončení pracovního poměru, dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- pracovní doba, doba odpočinku, práce přesčas,
- odměňování, náhrady mzdy, cestovní náhrady,
- podmínky zaměstnanců přidělených k výkonu práce u uživatelů, rovné zacházení,
- dodržování ustanovení o bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- kontrola povinného pojištění proti úpadku,
- kontrola dodržování podmínek činnosti agentury práce podle povolení ke zprostředkování,
- ochrana osobních práv zaměstnanců,
- kontrola sdíleného zprostředkování a odměn agenturám za umístění uchazeče.

Nejčastěji byly **porušovány pracovněprávní předpisy v oblasti agenturního zaměstnávání, v oblasti uzavírání, změn a skončení pracovního poměru a v oblasti pracovní doby, doby odpočinku, evidence odpracované pracovní doby.**

Při agenturním zaměstnávání jsou zúčastnění zaměstnanci více ohroženi ztrátou zaměstnání, nedodržováním pracovněprávních předpisů jejich zaměstnavateli nebo uživateli. I přes mnoho provedených kontrol agentur práce a uživatelů se stále nedaří dosáhnout požadovaného stavu. Agentury práce často využívají jiné možnosti, které jim umožňují platné zákony, např. vstup do obchodních míst do pracovněprávních vztahů a výkon práce agenturních zaměstnanců u uživatelů jako plnění zakázky. Inspektoři posuzují každý případ individuálně a podle toho rozhodují o závěrech kontroly. Přibývá tzv. pseudoagentur práce, které nemají povolení ke zprostředkování zaměstnání, ale vystupují jako agentura práce, a jejichž majitelé nebo statutární zástupci jsou zahraniční osoby, které je obtížně kontaktovat. Jedná se často o podnikatelské subjekty se sídlem v zahraničí a místem výkonu práce v ČR. V mnoha případech tyto subjekty uzavírají s českými občany pracovněprávní vztahy podle zahraničního pracovního práva, čímž je složitější dosáhnout oprávněných nároků v případě nevyplacení mzdy, odměny z dohod o pracích konaných mimo pracovní

poměr nebo jiných nároků. V následujícím roce chce SÚIP zaměřit kontroly právě na tyto subjekty.

3. PODPORA A OCHRANA OBĚTÍ

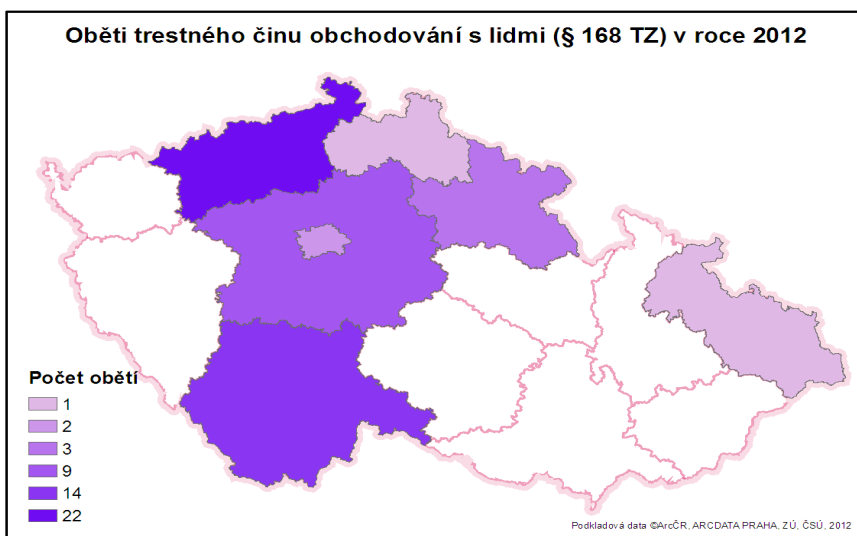
3.1. Oběti v trestním řízení

3.1.1. Oběti ve statistikách

V této podkapitole uváděné informace o **obětech trestné činnosti** vycházejí opět z větší části z Evidenčně statistického systému kriminality. Upozorňujeme, že termín oběť nepředstavuje totéž co poškozený dle trestněprávní úpravy, ale jedná se o kategorii vytvořenou pro účely policejních statistik¹³. Ne však u všech obětí lze zjistit stejné penzum informací. Ve formuláři o trestném činu, který vyplňuje policista, se v rámci položky *objekt napadení* vykazují následující kategorie: žena, muž, skupina osob (např. jedná-li se o větší případ) atd. Zaškrtnout lze pouze jednu kolonku z uvedených kategorií. U obětí – osob ve skupinách se pak nelze dopátrat stejně obsáhlých informací ve srovnání s případy, kdy je oběť identifikována individuálně označena jako muž či žena.

V roce 2011 bylo identifikováno celkem 52 obětí, z tohoto počtu bylo 14 obětí identifikováno individuálně a 38 ve skupinách.

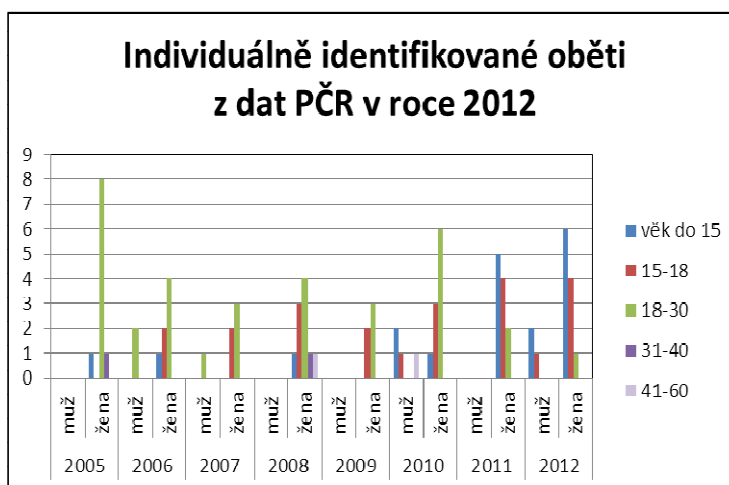

Jak naznačuje mapička, nejvíce obětí bylo evidováno v Ústeckém kraji, a to 22. Tento kraj byl významný z hlediska počtu identifikovaných obětí i v letech předchozích 2010, 2011. V Jihočeském kraji bylo identifikováno 14 obětí. Na pomyslném třetím místě, co do počtu identifikovaných obětí je Středočeský kraj s devíti oběťmi.

¹³ Oběť se vykazuje u násilné, mravnostní a vybrané majetkové kriminality (př. kapesní krádež).

Zajímavé informace nám poskytuje (neúplná) statistika o individuálně identifikovaných obětech trestného činu obchodování s lidmi (tedy oněch zmíněných 14 osob). Od roku 2005 je jednoznačný trend poklesu podílu obětí ve věkové skupině 18-30 a nárůst podílů obětí do 15 let a 15-18 let.

Bližší pohled na mladistvé oběti v roce 2012 podle sociálního hlediska (ještě méně úplné než pohlavně-věková struktura obětí) ukazuje specifika viktimizace mládeže. Zatímco u chlapců jsou viktimizováni více žáci speciálních škol než škol základních, u dívek nebyl v roce 2012 zaznamenán žádný případ viktimizace žákyň speciální školy, ale několik případů viktimizace žákyň základní školy. U dívek také došlo k viktimizaci žákyň učiliště, zatímco u chlapců nikoliv.

3.2. Oběti obchodování s lidmi a sociální služby

System sociálních služeb v České republice je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím jednotlivých druhů sociálních služeb, podmínky nároku na výplatu příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb¹⁴ atd. Podle zákona o sociálních službách je možné poskytovat sociální služby jen na základě registrace u místně příslušného krajského úřadu. Seznam registrovaných poskytovatelů sociálních služeb je veřejně přístupný v registru poskytovatelů sociálních služeb (dále jen registr) na webové adrese <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/>. Veřejně dostupná část registru ve své rozšířené části nabízí vyhledávat služby dle cílové skupiny, včetně cílové skupiny „oběti obchodu s lidmi“.

K 31. 12. 2012 bylo v Registru poskytovatelů sociálních služeb evidováno **116 sociálních služeb**, mezi jejichž cílovými skupinami byly uvedeny oběti obchodování s lidmi, přičemž poskytovatelé sociálních služeb pro oběti obchodování s lidmi většinou působí v kraji, ve kterém jsou registrovány.

Druhy služeb, jejichž cílovou skupinou jsou oběti obchodování s lidmi, jsou:

- odborné sociální poradenství
- telefonická krizová pomoc
- sociální rehabilitace
- terénní programy
- azylové domy
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- krizová pomoc
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

¹⁴ Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

Druh služby	počet
odborné sociální poradenství	53
telefonická krizová pomoc	12
sociální rehabilitace	4
terénní programy	17
azylové domy	18
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	4
krizová pomoc	6
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	2
CELKEM	116

V této souvislosti je ovšem nutné zdůraznit, že u **většiny výše uvedených služeb tvoří oběti obchodování s lidmi** v celkovém počtu klientů pouze **marginální část**. Vzhledem k tomu, že v existujících datových aplikacích MPSV se nezjišťuje reálné zastoupení obětí obchodování s lidmi jako klientů sociálních služeb, nelze v současné době uspokojivě určit ani jejich souhrnný počet. Fakt, že výše zmíněný počet organizací uvádí jako převažující cílovou skupinu právě oběti obchodování s lidmi, ovšem nikterak nevypovídá o jejich reálném zastoupení v konkrétní službě. V žádném z vykazovacích systémů MPSV se totiž nesleduje skutečný počet klientů v konkrétní cílové skupině za určité období.

3.3. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Odbor prevence kriminality na základě pověření 1. náměstka ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost, v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a v souladu s Národní strategií, realizoval v roce 2012 v rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni specifický projekt Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.

Program je určen pro definovanou skupinu, a to pro pravděpodobné oběti trestného činu obchodování s lidmi, tzn. pro občana EU vykořisťovaného na území České republiky, pro občana třetí země vykořisťovaného na území České republiky a pro občana České republiky vykořisťovaného v zahraničí nebo na území České republiky (dále jen „pravděpodobná oběť“) staršího 18 let. K tomuto je nutné sdělit, že pro tuto definovanou skupinu platí stejné podmínky pro zařazování a vyřazování do/z Programu. Tyto podmínky upravuje Metodický návod prvního náměstka¹⁵, který obecně specifikuje a nastavuje mechanismy podpory a ochrany při činnosti součinnostních partnerů. Tato pravděpodobná oběť je těmito součinnostními partnery informována o možnosti vstoupit do Programu, přičemž je současně seznámena s právy a také povinnostmi, které z účasti v Programu vyplývají.

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout pravděpodobným obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika, a umožnit tak přístup k programu na ochranu svědků, v tomto případě k Programu. Program e náležitě **chrání pravděpodobné oběti obchodování s lidmi v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení**. Pokud pravděpodobná oběť **dobrovolně** akceptuje nabídku účasti v Programu, tak vyplní a podepíše vstupní prohlášení, které obsahuje práva a povinnosti spojené s účastí v Programu.

¹⁵ Metodický návod prvního náměstka č. 1 ze dne 7. června 2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.

Statistické údaje

Rok Země původu	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
	Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2	
Slovenská republika		3		1	1	1	1				7
Moldávie	3								1		4
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1		29
Bulharsko		2	4		1				1		8
Vietnam	1		3	3	2			1	1		11
Rumunsko				3		6					9
Makedonie					2						2
Rusko	1	1			3	1					6
Kyrgyzstán		1			1	1					3
Lotyšsko		1	1								2
Uzbekistán						1					1
Brazílie						3					3
Thajsko							1				1
Honduras								2			2
Nigérie								1	2		3
Srí Lanka									1		1
Filipíny										1	1
Neuvádí se ¹⁶									1		1
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	120

V roce 2012 byla do Programu nově zařazena celkem 1 pravděpodobná oběť obchodování s lidmi za účelem jiných forem vykořisťování. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 120 obětí obchodování s lidmi. Z tohoto počtu je stále v Programu zařazeno celkem 6 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, kterým jsou nadále poskytovány služby v rámci Programu a které spolupracují s OČTŘ. Skupinu tvoří 5 žen a 1 muž. V pěti případech je vedeno trestní řízení pro obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a v jednom případě za účelem pracovního vykořisťování.

Věk	18-23	24-30	31-40	41-50	51+	2012
Země původu						
Filipíny			1			1
CELKEM						1

Počty obětí zařazovaných do Programu jsou proměnlivé, nedá se plánovat vývoj ani počty zařazování obětí do Programu ve stanoveném období. Počty obětí v Programu závisí na schopnosti detekovat oběti ze strany neziskových organizací a na identifikaci obětí ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno celkem 5 dobrovolných návratů, z toho 4 dobrovolné návraty zpět do České

¹⁶ Z bezpečnostních důvodů není sdělena země původu.

republiky za rok 2012. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 55 dobrovolných návratů, z toho 18 do České republiky.

3.4. Podpora ze strany pomáhajících organizací

3.4.1. La Strada Česká republika, o.p.s.

3.4.1.1. Základní informace o organizaci

La Strada působila v ČR od roku 1995 jako projekt organizace proFem, od roku 1998 je registrována jako samostatný právní subjekt. Je zakládající organizací La Strada International s členskými organizacemi v dalších sedmi evropských zemích (Bělorusko, Bulharsko, Makedonie, Moldávie, Nizozemí, Polsko, Ukrajina) a s mezinárodním sekretariátem v Nizozemsku. La Strada je také členskou organizací mezinárodního sdružení Global Alliance Against Trafficking in Women se sekretariátem v Bangkoku (GAATW) a Platform for Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM). V České republice je La Strada součástí sdružení právnických osob, tzv. Fóra pro integraci (FORINT) a Sdružení azylových domů (SAD).

Cílem organizace je přispívat k odstranění obchodování s lidmi a vykořisťování a poskytovat podporu a ochranu vykořisťovaným, obchodovaným a vykořisťování a obchodování ohroženým osobám. O dosažení tohoto cíle usiluje prací ve třech oblastech, jejichž vzájemné propojení umožňuje zohledňovat potřeby a problémy cílové skupiny ve všech činnostech.

La Strada poskytuje cílové skupině sociální služby, věnuje se prevenci a vzdělávání a advocacy aktivitami usiluje o systémové či legislativní změny s cílem předcházet obchodování s lidmi a vykořisťování a chránit práva a zájmy cílové skupiny. Hlavními principy, kterými se organizace řídí, jsou rovnost a nediskriminace, lidsko-právní přístup k problematice a tzv. empowerment - tedy důraz na eliminaci zranitelnosti a závislosti a na posilování vlastních zdrojů a kompetencí cílové skupiny.

3.4.1.2. Poskytované služby

Od nabytí účinnosti zákona o sociálních službách dne 1. ledna 2007 jsou **sociální služby** organizace La Strada určené pro obchodované osoby¹⁷ hrazeny z finančních prostředků MPSV. La Strada se v průběhu roku 2007 zaregistrovala jako poskytovatel sociálních služeb a od roku 2007 poskytuje 3 sociální služby pro obchodované a vykořisťované osoby

- Odborné sociální poradenství - § 37 zákona o sociálních službách¹⁸,
- Krizová pomoc - § 60 zákona o sociálních službách,
- Azylové domy - § 57 zákona o sociálních službách.
- **V roce 2012 byla zaregistrována služba Telefonická krizová pomoc.**¹⁹

V oblasti prevence, šíření informačních materiálů a mapování trendů organizace rozvíjí specifickou metodu práce v terénu. Tato aktivita je již několikátým rokem finančně podporována MV. V posledních dvou letech se též systematicky rozšiřuje segment poradenství souvisejícího se situacemi, které dopadají na lidi v souvislosti s pracovním vykořisťováním.

¹⁷ La Strada ČR v souladu s trendy na mezinárodní úrovni preferuje pro označení cílové skupiny termín „obchodované osoby“ Užívání termínu „oběť“ se vyhýbá vzhledem k tomu, že může implikovat pasivitu či bezmoc.

¹⁸ Poskytované také osobám, které prožily nebo se nacházejí v situaci blízké obchodování či vykořisťování, osobám, které jsou v blízkém vztahu k lidem, kteří byli nebo jsou obchodováni či vykořisťováni, osobám, které hledají práci či cestují do zahraničí a dalšími lidem, kteří mají zájem o informace, jak rizikům obchodování s lidmi a vykořisťování předcházet

¹⁹ Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

V roce 2012 poskytovala organizace La Strada ambulantní či pobytové sociální služby celkem 94 klientům a klientkám. V porovnání s rokem 2011 se tedy jedná o **mírný nárůst klientely** (v roce 2011 celkem 88 osob).

V praxi lze osoby, které využily služby organizace La Strada, rozdělit na dvě skupiny.

1. Komplex sociálních služeb

- Obchodované a vykořisťované osoby, které v průběhu spolupráce využijí jednu nebo více registrovaných sociálních služeb organizace. Znamená to tedy, že mají zájem s organizací řešit komplexně svoji situaci a dochází do organizace na pravidelné schůzky. Mohou čerpat službu odborné sociální poradenství, krizovou pomoc pobytovou či ambulantní a pobytovou službu azylové domy. Tyto služby dále označujeme jako „komplex sociálních služeb“.
- V roce 2012 využilo **komplex služeb** organizace La Strada **celkem 40 osob**, z toho 25 žen a 15 mužů. V 11 případech (7 žen a 4 muži) šlo o osoby s českým občanstvím. Oproti roku 2011 se tedy počty klientely s českým státním občanstvím zásadně nemění (v roce 2011 se jednalo o 13 osob). Oproti tomu z počtu 22 osob (15 žen, 7 mužů), které zahájily spolupráci v roce 2012, výrazně převažují osoby cizí státní příslušnosti. Mezi nejvíce zastoupené národnosti patří cizinci/cizinky z Bulharska (5 žen, 5 mužů), dále osoby jsou z Ukrajiny, Slovenska, Nigérie, Moldávie a z Filipín. Celkem se jedná o 18 nově přijatých osob cizí státní příslušnosti (12 žen, 6 mužů) a 4 osoby s českým občanstvím (3 ženy, 1 muž).
- Ve sledovaném roce zahájilo spolupráci 22 osob (15 žen, 7 mužů). V roce 2012 čerpalo komplex služeb organizace La Strada **7 osob zařazených zároveň do Programu**, z toho 1 osoba byla zařazena nově v tomto roce a 4 osoby byly zařazeny již v předešlých letech jinou pomáhající organizací, avšak služeb La Strady začaly využívat v roce 2012.
- Z celkového počtu **25 žen** se v 15 případech jednalo o **nucenou prostituci** na území České republiky a ve dvou případech se jednalo o nucenou prostituci v zahraničí (Velká Británie, Bulharsko). Ve zbylých 8 případech se jednalo o obchodování s lidmi **za účelem pracovního vykořisťování**. Z těchto 8 případů byly 2 ženy nuceny vykonávat domácí práce. Z celkového počtu **15 mužů** se ve všech případech (i u nově přijatých klientů) jednalo o **vykořisťující práci** (a/nebo obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování). Ve třech případech se jednalo o obchodování za účelem pracovního vykořisťování do zahraničí (konkrétně Velká Británie).
- Z celkového počtu 22 klientů/klientek, kteří čerpali v roce 2012 komplex služeb, převažovaly tzv. **neformální způsoby náboru prováděné lidmi ze sociálního okolí** (celkem u 13 osob). Další 9 osob, uvedlo způsoby formálního náboru, mezi které patří zprostředkování práce přes pracovní agentury, jak v cizině, tak v České republice, inzeráty na internetu či nabídky úřadu práce.
- Mezi **způsoby nátlaku** se u mužů stejně jako u žen objevovaly např. zadržování dokladů, zabraňování svobodného pohybu, kontrola pohybu, nedostatek jídla a pití, vyhrožování fyzickým násilím, vyhrožování ublížením rodinným příslušníkům. Dále se u mužů vyskytuje také vyhrožování zrušením víza a vyhoštěním, vyhrožování vyhozením z ubytovny, pokud nebudou i nadále pracovat. Také bylo zneužíváno tísnivé situace těchto osob, které neměly dostatek finančních prostředků nebo se nacházely bez prostředků, a to zejména tím, že jim byla zadržována mzda. Pokud byli vyplaceni, jednalo se o minimální částky nebo přídělové zálohy (např. na týden). Většina z mužů uváděla neúměrně dlouhou pracovní dobu, bez odpočinku, práci o víkendech (10- 12 hodin práce).

2. Kontaktní poradenství

Osoby, které využijí konzultování své situace v rámci služby odborného sociálního poradenství bez celkového řešení své situace a bez pobytové služby. Důvodem může být nezájem o další služby, potřeba jednorázové osobní konzultace

pro zorientování se ve své situaci, nebo potřebují sociální či právní poradenství v důsledku vykořisťování či jim pobytová služba nemůže být poskytnuta z objektivních důvodů. O této skupině služeb hovoříme dále jako o „**kontaktním poradenství**“. Kontaktní poradenství poskytovala organizace 54 klientům/klientkám, kteří/keré se převážně setkali s vykořisťováním v práci či se situací blízkou obchodování a vykořisťování.

V roce 2010 se služby kontaktního poradenství, INFO a SOS linky a práce v terénu sdružily do jednoho oddělení, které na základě své převažující činnosti bylo pojmenováno „Nízkoprah“²⁰. Tato skupina služeb směřuje především k lidem, kteří byli pracovně vykořisťováni mimo oblast sexbyznysu – **není však nezbytně nutné, aby se jednalo o osoby, které je možné zařadit do kategorie „obchodované“**. Koncept Nízkoprahu je rámován třemi společnými jmenovateli – práce, vykořisťování, potřeby a soustředí se zejména na pracovněprávní stránku vykořisťování.

o Práce v terénu

Práce v terénu byla v roce 2012 zaměřena především na tři již dříve definované prioritní okruhy, a to na tzv. **ženská prostředí, sezónní práce a opakované návštěvy vytipovaných lokalit**, kde lze na základě dřívějších zkušeností předpokládat výskyt vykořisťovaných a potenciálně obchodovaných osob. Kontaktováno bylo v terénu za rok 2012 celkem 765 osob z cílové skupiny, z toho bylo 332 žen, plus více než 50 osob blízkých (osoby z prostředí cílové skupiny a osoby v pracovním či osobním vztahu k osobám z cílové skupiny).

Nejvíce kontaktovaných osob bylo ze zemí EU (Bulharsko, Ukrajina, Slovensko, Rumunsko, Polsko, Česko, Čína, Thajsko, Vietnam, Uzbekistán, Kazachstán, Moldávie, Litva, Rusko, Bělorusko a další). Zřejmý byl pokračující trend zaměstnávání osob ze zemí EU přes agentury, který je pravděpodobně dán menšími legislativními omezeními a jednodušší administrativou oproti zaměstnávání osob z tzv. třetích zemí.

Takzvaný ad hoc terén byl na základě mimořádné situace realizován pětkrát. Jeden případ se týkal skupiny osmi mužů bulharské státní příslušnosti, kteří se kvůli zadržování mzdy zaměstnavatelem ocitli v obtížné situaci, bez prostředků na ubytování a obživu. Této skupině byla poskytnuta služba krizová pomoc ambulantní, zprostředkovan kontakt s místní Charitou, úřady a policií a zprostředkováno vyjednávání s ubytovatelem.

V roce 2012 bylo pro účely **distribuce v terénu** vytištěno celkem 11 000 kusů materiálů s informací o cílové skupině a nabízených sociálních službách organizace. Z toho bylo při práci v terénu rozdistribuováno 4 076 kusů prevenčních a informačních materiálů organizace La Strada ČR a zhruba 350 kusů materiálů jiných organizací a institucí.

Při práci v terénu byla v roce 2012 s klienty řešena opět především pracovněprávní problematika (nejčastěji nevyplacená odměna za práci²¹) a témata týkající se zákona o pobytu cizinců a případných kontrol policie či orgánů

²⁰ Souvisí s konceptem *prahovosti* resp. *nízkoprahovosti* v sociálních službách. Nízkoprahové zařízení realizuje „službu tak, aby byla umožněna maximální dostupnost, tedy ve snaze odstranit časové, prostorové, psychologické a finanční bariéry, které by bránily cílové skupině vyhledat prostory zařízení či využít nabídky poskytovaných služeb“ (Česká asociace streetwork, o.s., 2008 str. 5). U Nízkoprahu LS se jedná zejména o možnost čerpat službu anonymně, v „přirozeném prostředí“, v odpoledních a podvečerních hodinách, bezplatně, pokud možno v jazyce kterému rozumí a bez nutnosti příslušnosti ke skupině obchodovaných osob.

²¹ I v případech, kdy se kontaktované osoby rozhodly svou situaci řešit právní cestou, byla **úspěšnost vymáhání nevyplacené mzdy/odměny** za práci relativně **malá**. V praxi totiž poškozeným brání v systematickém uplatňování svých oprávněných nároků především dlouhé procesní lhůty, složitost dokazování a důkazní nouze v případě řetězení firem a v neposlední řadě i nedůvěra v rovnost před zákonem („*on má své právníky*“), mizivá podpora ze strany státních orgánů a nedostatek prostředků nejen na různé poplatky a soudní výlohy, ale i na samotnou obživu. Většina poškozených proto raději volí cestu hledání nové práce a co nejrychlejšího vykompenzování utrpěné finanční ztráty výdělkem v jiné práci, místo nejisté a riskantní procedury jejího soudního vymáhání. Předmětné firmy, agentury a zprostředkovatelé jsou si toho vědomi a této své „beztrestnosti“ zneužívají.

státní správy. Zřetelně se objevoval **nedostatek informací ohledně práv a povinností souvisejících s výkonem práce na území ČR**, který se týkal především občanů a občanek EU (Bulharsko, Rumunsko, Litva atd.). Osob ze zemí EU se týkala (kupodivu výrazně častěji, než osob ze zemí mimo EU) také otázka **bezdomovectví** a nedostatku financí na základní životní potřeby v důsledku nevyplacení odměny za práci. V této situaci, či velmi blízko ní, se na území ČR nacházejí i celé rodiny s dětmi, a to zejména bulharské státní příslušnosti.

o **INFO a SOS LINKA**

INFO a SOS linka je další z klíčových složek činností organizace – slouží jednak jako vstupní brána do pobytových či poradenských služeb; v posledních letech se však prohlubuje poradensko- intervenční charakter linky. V roce 2012 byla zaregistrována služba Telefonická krizová pomoc.²² **Cílovou skupinu** této služby tvoří:

- obchodované a vykořisťované osoby, tedy lidé, kteří byli podvedeni a/nebo nuceni vykonávat práci či poskytovat služby vč. prostitute a z jejichž práce jiní kořistili,
- osoby, které prožily či se nacházejí v situaci blízké obchodování či vykořisťování,
- osoby, které jsou v blízkém vztahu k lidem, kteří byli nebo jsou obchodováni či vykořisťováni,
- osoby, které hledají práci či cestují do zahraničí a dalším lidem, kteří mají zájem o informace, jak rizikům obchodování s lidmi a vykořisťování předcházet.

Služba je poskytována osobám české i cizí státní příslušnosti bez ohledu na jejich pobytový status. Služba může být poskytována anonymně.²³ **V roce 2012 bylo realizováno 752 úkonů ve prospěch 451 osob. Mezi volajícími převažovaly osoby ze zemí EU (181 osob)²⁴** – poprvé převaha nad občany z tzv. třetích (162 osob); dále občané ČR (138). Poprvé za celou dobu sledování této statistické veličiny na INFO a SOS lince La Strada **počet mužů (264) převýšil počet žen (187). Významná část hovorů se týkala pracovního vykořisťování a/nebo nevyplacení mzdy** (cca 400), na druhém místě byly hovory, které se týkaly pobytových otázek, pracovních právních vztahů apod. Čtyři osoby, které původně kontaktovaly organizaci La Strada skrze linku, později začaly čerpat komplexní služby La Strada a ve 24 případech (osoby nebo skupina osob) přešly do Nízkoprahové poradny.

o **Kontaktní sociální poradenství**

Od června roku 2010 v organizaci La Strada funguje nízkoprahová poradna pro vykořisťované osoby²⁵. Poradna slouží k poskytování kontaktního sociálního poradenství, rovněž je zde po dohodě k dispozici právník/právníčka, tlumočnick/tlumočnice. Službu tzv. kontaktního poradenství využilo celkem **56 osob**, z nichž nejvíce získalo informace o nízkoprahové poradně v rámci práce v terénu nebo na INFO a SOS lince organizace.

Převahu klientely, stejně jako v loňském roce, tvořily **osoby ze zemí EU** – zejména Bulharsko (35). Dále se jednalo o osoby z Ukrajiny (12), ČR (2),

²² Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

²³ provozní doba INFO a SOS Linky: (+420) **222 71 71 71**, PO: 10.00 – 16.00 (v českém a ruském jazyce), ÚT: 10.00 – 16.00 (v českém a anglickém jazyce), ČT: 10.00 – 16.00 (v českém jazyce), **800 07 77 77 (bezplatné volání)**, ST: 12.00 – 20.00 (v českém, ruském a rumunském/moldavském jazyce), Mimo provozní dobu linky je k dispozici záznamník. Organizaci je možné kontaktovat e-mailem: pomoc@strada.cz nebo dopisem.

²⁴ Vzhledem k nárůstu počtu hovorů občanů Bulharska byla často využívána tlumočnice z/do jazyka bulharského.

²⁵ Tato poradna funguje v prostorách Diakonie ČCE.

Moldavska, Tádžikistánu, Litvy, Malajsie, Thajska. Mezi klientelou **převažovali muži** (40), oproti ženám (16). Ve všech konzultovaných případech se téměř výhradně jednalo o **vykořisťování mimo oblast sexbyznysu**, zejména pak o nevyplacení mzdy²⁶. Několik případů bylo konzultováno přímo se SÚIP či OIP, ale také s odborovým svazem KOVO či Českomoravskou konfederací odborových svazů. Bylo realizováno i několik doprovodů na příslušné instituce. Ve dvou případech (celkem 10 osob bulharské státní příslušnosti) se podařilo pro klienty a klientku získat dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádnou okamžitou pomoc²⁷.

o **Krizová pomoc ambulantní**

V roce 2012 byla poskytnuta Krizová pomoc ambulantní²⁸ 12 osobám (2 ženy a 10 mužů). Ve dvou závažných případech byla využita zákonná možnost prodloužení smlouvy na další týden.

3.4.1.3. Další aktivity organizace

V roce 2012 La Strada ČR vytvořila schéma popisující možnosti získání odškodnění pro poškozené v trestním řízení prostřednictvím mechanismů trestního a civilního práva. Schéma nazvané „**Finanční nároky poškozených v trestním řízení**“ je připraveno ve třech jazycích (česky, anglicky a rusky) a pracovníci organizace La Strada jej představili na setkání organizací pracujících s cizinci, které La Strada organizovala v červnu 2012 v Praze, a distribuují je také organizacím a osobám, které se zabývají pomocí obětem obchodování s lidmi a pracovního vykořisťování.

Během roku 2012 organizace La Strada **sledovala vybraná soudní jednání týkající se trestného činu obchodování s lidmi za účelem jiných forem vykořisťování**. Jednalo se celkem o pět případů. Monitoring soudů mapuje jednak dění v soudní síni (způsob výpovědi obžalovaných, svědků, navrhované důkazní prostředky, argumentace obhajoby nebo státního zástupce atd.) a jednak zahrnuje analýzu rozsudků. Monitoringu soudů bude detailně popsán v publikaci, která vzniká v rámci společného projektu organizace La Strada, Justiční akademie a odboru bezpečnostní politiky MV.

Některé z dalších aktivit jsou uvedeny na jiných místech této zprávy.

3.4.2. Arcidiecézní charita Praha, Projekt Magdala

3.4.2.1. Základní informace o projektu Magdala

Projekt Magdala působí v rámci organizace Arcidiecézní charita Praha (dále také "ADCH Praha") již od roku 1998 a zabývá se veškerými činnostmi spojenými s tématy obchodování s lidmi a domácí násilí. Projekt Magdala je v první řadě zaměřen na podporu a odbornou pomoc osobám ohroženým obchodem s lidmi a domácím násilím. Pomoc je všestranná, východisko je holistické a lidskoprávní. V poslední době se projekt Magdala

²⁶ V těchto případech byl právníkem/právníčkou zpracována předžalobní upomínka a ve většině případů i předběžná žaloba k soudu. Dle situace byla klientům/klientkám nabídnuta možnost zpracování okamžitého zrušení pracovního poměru, podnětu k prošetření na inspektorát práce, finanční úřad, ČSSZ, VZP a další. Byly podány tři žaloby o zaplacení dlužné mzdy a dvě trestní oznámení pro podezření na trestný čin neoprávněného zaměstnávání cizinců.

²⁷ U této dávky se v praxi jako nejproblematictější jeví to, že pokud zaměstnavatel či ubytovatel nesplní svou ohlašovací povinnost, je pro osoby ze zemí EU (nepodléhající jiné formě evidence) velmi obtížné prokázat vztah k místu, kde o dávku žádají.

²⁸ Viz Krizová pomoc § 60 - *Posláním* je řešení aktuálního krizového stavu zapříčiněného obchodováním s lidmi či vykořisťováním a vytváření podmínek pro stabilizaci celkové situace. Poskytnutím dočasného bezplatného ubytování (resp. v případě Krizové pomoci ambulantní finanční prostředky na ubytování či stravu) na maximálně sedm dní, s možností opakovaného prodloužení v odůvodněných případech.

zaměřuje na problematiku odškodnění klientů a klientek a právní podporu těmto skupinám osob.

Projekt Magdala je síťovým projektem, který propojuje poradny, azylové domy a linky pomoci v rámci organizace Charita ČR, které se zabývají výše podporou a pomocí výše uvedené skupině osob. Projekt Magdala je také aktivně zapojen do realizace Programu, zástupkyně projektu Magdala je též stálým členem MKS.

3.4.2.2. Poskytované služby

Pracovníci Projektu Magdala poskytují obětem obchodování s lidmi komplexní služby, což znamená sociální a právní poradenství, psychosociální poradenství, asistenci na úřadech, přímou pomoc a utajené bydlení.

Resocializace obětí je velmi složitá a náročná, protože oběti trpí mnoha traumaty v důsledku svých zkušeností. Trvá dlouhou dobu, než začnou důvěřovat sociálním pracovníkům, ale když se tak stane, pak se daří jejich situaci stabilizovat a zlepšovat.

Vedle psychických problémů mají oběti problémy zejména se zdravotním pojištěním a sociálními dávkami. Dalším problémem je zařazení na trhu práce. Důvodem je nejenom kulturní a jazyková bariéra, ale i situace na trhu práce. Pracovalo se na postupném zmírňování traumat a zdravotních následků, i když jejich rehabilitaci a resocializaci mnohdy ztěžují trvalé zdravotní problémy, dluhy na pojistném i další následky předchozí existence.

Hlavním cílem projektu je opětovné začlenění obětí do společnosti a schopnost postarat se o sebe a rovněž o děti.

V projektu bylo zařazeno v roce 2012 dvanáct klientů (11 žen a 1 muž a 2 jejich děti). Jednalo se o klienty z Ukrajiny, Nigérie a České republiky. 1 žena pravděpodobná oběť obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování byla odkázána na organizaci La Strada. Průměrný věk klientů byl 30 let. Občanka České republiky byla obětí nucené prostituce.

V rámci pomoci zranitelným osobám z řad žadatelů o mezinárodní ochranu jsme pomohli 18 osobám. Poradna Magdala během roku 2012 zaznamenala celkem 4325 kontaktů, z nichž bylo 1833 telefonických. V uplynulém roce fungovala Linka pomoci, která zaznamenala 504 telefonických kontaktů.

Projekt Magdala v průběhu roku 2012 poskytoval obětem obchodování s lidmi právní informace a možnost zastoupení zmocněncem v trestním řízení a řízení na ně navazující (občanskoprávní vymáhání způsobené škody). Agenda zmocněnce spočívala převážně v zastupování v trestním řízení, jmenovitě:

- zastupování obětí při poskytování svědeckých výpovědí v přípravném řízení,
- uplatňování nároků obětí na náhradu škody, nemajetkové újmy a vrácení bezdůvodného obohacení,
- asistenci při realizaci institutu utajovaného svědka,
- účasti v dokazování
- komunikaci s orgány činnými v trestním řízení
- zastupování obětí v hlavním líčení a odvolacím řízení
- zastupování při výpovědích obětí realizovaných v rámci přeshraniční právní pomoci

Oběti měly možnost dát se zastupovat i v řízeních občanskoprávních. V průběhu roku 2012 oběti tuto možnost nevyužily. Zmocněnec dále poskytoval informace o možnosti žádat o peněžitou pomoc obětem trestných činů.

3.4.2.3. Další aktivity Projektu Magdala

Mezi pracovníky sítě Magdala docházelo k pravidelným telefonním kontaktům a osobním setkáním, kdy docházelo k výměně zkušeností a konzultacím. V listopadu se konal

pravidelný koncert, který pořádali členové International Church of Prague a došlo i k setkání se studenty.

Pracovníci Projektu Magdala **spolupracovali** v rámci realizace Projektu s neziskovými organizacemi v ČR a v Rakousku, Policii České republiky a soudy. Pokud jde o spolupráci s neziskovými organizacemi, spolupracovali jsme s Charitou Vídeň a s organizací Cara. V České republice byli našimi partnery především La Strada, Diakonie, IOM, Acorus, Rozkoš bez rizika a OPU. Spolupráci se všemi organizacemi hodnotí Arcidiecézní charita Praha pozitivně, neboť všem účastníkům jde především o zajištění potřeb klientů.

Velmi pozitivně hodnotí spolupráci s Policií České republiky. Spolupráce byla realizována zejména v souvislosti probíhajícími trestními řízeními ve věcech obchodování s lidmi. Kladně taky hodnotíme přístup policistů, kteří byli podle našich zkušeností dostatečně vyškoleni na práci s oběťmi obchodování s lidmi. Za rok 2012 byl v 1 případě použit institut utajovaného svědka a v 1 případě byla přijata opatření k zamezení kontaktu oběti s obviněným (svědecká výpověď z oddělené místnosti).

Negativní zkušenosti má Arcidiecézní charita Praha především se soudy. V některých případech odmítají využívat institut výpovědi svědka v hlavním líčení bez přítomnosti obviněného. Oběti byly vystavovány opakovaným výpovědím i v případech, kdy jejich výpověď v přípravném řízení byla pořízená jako neodkladný a neopakovatelný úkon.

Projekt Magdala byl v roce 2012 **financován** zejména MPSV a Magistrátem hlavního města Prahy. V období od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2012 byly náklady za přímou práci s klienty v rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi fakturovány MV. Z prostředků ERF jsme měli finanční prostředky v rámci podpory zranitelným skupinám u cílové skupiny žadatelů o mezinárodní ochranu. Projekt měl k dispozici i dary od fyzických a právnických osob a vlastní zdroje.

Případová studie - Anna, narozená 1990, státní příslušnost ČR²⁹

Anna vyrůstala v dětském domově. Má základní vzdělání, dva roky se učila na cukrářku, ale studium nedokončila. Po dovršení osmnácti let ji známý seznámil s lidmi, kteří zprostředkovali práci v jedné ze západoevropských zemí. Bylo jí řečeno, že bude pracovat jako servírka a Anna se nevyptávala na podrobnosti. I přesto, že neuměla vůbec anglicky, souhlasila s tím, že za prací odjede. Lákala jí vidina *velkých výdělků*. Neznámí muži ji doprovodili až do místa, kde měla pracovat. Před jejími zraky došlo k výměně peněz a Anna byla prodána za účelem prostituce. Byla zavlčena do domu, kde jí byl odebrán pas a byla znásilněna.

Během následujících měsíců byla s ostatními dívkami střežena, bylo jí vyhrožováno a byla nucena k sexu. Zhruba po třech měsících se Anně podařilo zkontaktovat známou, která jí v minulosti často navštěvovala v dětském domově. Její známá okamžitě zkontaktovala Policii ČR a informovala ji o tom, co jí Anna stačila sdělit. Policie ČR zkontaktovala lokální policii v daném státě a díky jejich spolupráci došlo k jejímu osvobození. Anna se v doprovodu policie vrátila zpět do České republiky.

V České republice byla v červenci roku 2011 zařazena do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a dostala kontakt na ADCH Praha – Projekt Magdala. Ve spolupráci s Projektem Magdala a organizací La Strada byl Anně zajištěn utajovaný pobyt a dále v rámci Programu podpory obětí obchodování s lidmi jí bylo poskytnuto sociální a právní poradenství, finanční podpora a pomoc při řešení situace ohledně policejního vyšetřování. Po určité rekonvalescenci a prvotnímu uklidnění, byla Anně nabídnuta psychologická pomoc.

Velký zlom nastal v době, kdy Anna zjistila, že je těhotná. Po delším váhání se rozhodla se, že si dítě nechá a za podpory psycholožky a sociální pracovnice Projektu Magdala se

²⁹ Jméno, datum narození – tyto údaje jsou smyšlené.

připravovala na blížící se porod. Sociální pracovnice pomohla Anně zkontaktovat vhodnou porodnici a zkontaktovaly také porodní asistentku – Dulu, která Annu provázela během jejího těhotenství a připravovala ji na porod a na to, až se dítě narodí. Anně byla poskytnuta také materiální pomoc pro dítě (základní vybavička - oblečení plenky, kočárek, odborná literatura na téma péče o dítě). Sociální pracovnice jí pomohla vyřídit dávky státní sociální podpory a hmotné nouze. Během porodu jí asistovala sociální pracovnice Projektu Magdala, na kterou byla Anna zvyklá a hodně jí pomohla. Porod dopadl dobře, bez komplikací.

Ohledně trestného činu obchodu s lidmi bylo podáno trestní stíhání a Anna v tomto případě vystupuje jako svědkyně a poškozená. Soud bude probíhat v České republice. Jeden z pachatelů byl odsouzen v cizině za jiný trestný čin. Po ostatních pachatelích pátrá Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.

V současné době žije Anna se svým dítětem v azylovém domě. Sociální pracovnice azylového domu jí pomáhají s péčí o dítě a s finančním hospodařením. Anna má také možnost využívat psychologickou pomoc ze strany psycholožky Projektu Magdala, ale nechce se znovu vracet k traumatu, které prožila. Anna má a bude mít možnost využívat i dále našich služeb.

Prognóza dalšího vývoje

Anna je na výchovu svého dítěte sama, a protože pochází z dětského domova, kde si potřebné dovednosti neměla možnost osvojit, využívá pomoc při výchově dítěte a s finančním hospodařením. Anna vidí velký problém v nedostatku finančních prostředků. V současné době pobírá dávky státní sociální podpory a dávky hmotné nouze. Příspěvek na bydlení ji pokrývá veškeré náklady spojené s bydlením v azylovém domě. Dávky státní sociální podpory jí vystačí na základní potraviny pro sebe a své dítě, na základní hygienické potřeby, potřeby pro domácnost. Anna má možnost brát si oblečení z charitního šatníku, což jí velmi pomáhá. Díky zvyšujícím se nákladům na živobytí, Anna neušetří žádné peníze, což bere jako velký problém do budoucna.

Jejím cílem je osamostatnit se a najít si vlastní bydlení, kde bude mít větší soukromí. V budoucnu by si také ráda našla zaměstnání, protože by měla více peněz pro sebe a své dítě. Není vyloučeno, že se v budoucnu také vrátí ke studiu.

3.4.3. Diakonie Českobratrské církve evangelické

3.4.3.1. Základní informace o organizaci

Diakonie Českobratrské církve evangelické (dále jen „Diakonie ČCE“) je druhou největší neziskovou organizací poskytující sociální služby v České republice. Jedná se o organizaci církevní, která má na území České republiky více než dvacetiletou tradici. Poskytuje především služby sociální, zdravotní, pastorační a vzdělávací, a to ve více než 110 zařízeních po celé ČR v rámci jednotlivých středisek a speciálních škol. Aktuálně poskytuje 126 registrovaných sociálních služeb. V Diakonii ČCE pracuje přibližně 1500 zaměstnanců a 1000 dobrovolníků. Péče a podpora poskytovaná ve všech těchto zařízeních směřuje k tomu, aby klienti mohli žít v co největší míře svým běžným a důstojným způsobem života.

Diakonie ČCE je také zakládajícím členem EAPN ČR (European Anti-Poverty Network), členem Eurodiaconia (evropská federace organizací, institucí a církví) a dalších organizací sdružujících nestátní neziskové organizace v České republice.

Diakonie ČCE je již od roku 2008 zapojena díky svému centrálnímu projektu do činností orientujících se na nabídku služeb osobám obchodovaným a vykořisťovaným a osobám obchodováním a vykořisťováním ohroženým. V roce 2009 vznikl v souvislosti s touto činností pod záštitou Ústředí Diakonie ČCE (dále jen „Ústředí“) program „Ne-násilí“. Ústředí realizovalo program „Ne-násilí“ až do dubna 2011, kdy přešla správa programu pod Diakonii ČCE – Středisko celostátních programů a služeb (dále jen „SCPS“). Od roku 2010 je Diakonii ČCE v rámci boje proti obchodování s lidmi realizována registrovaná sociální služba

terénní programy. Službu poskytuje detašované pracoviště v západočeském kraji. Od vzniku nového střediska v roce 2012 spadá tato sociální služba pod působnost Diakonie ČCE – Středisko Západní Čechy (dále také „Diakonie Západ“). Díky těmto aktivitám je Diakonie ČCE od srpna 2010 stálým členem MKS.

Diakonie ČCE realizuje svou činnost zejména prostřednictvím svých organizačních jednotek, především středisek, případně dalších organizačních jednotek. Činnost všech organizačních jednotek Diakonie ČCE je vzájemně provázána, koordinována a strategicky řízena Ústředím. Ústředí a jednotlivé zřízené organizační jednotky tvoří jeden celek a vystupují jedním jménem.

3.4.3.2. Poskytované služby

SCPS realizuje v rámci pomoci a podpory osobám obchodovaným, anebo vykořisťovaným a osobám obchodováním, anebo vykořisťováním ohroženým následující činnosti:

- **Program „Ne-násilí“**

Hlavním cílem programu je zúčastnit se poskytování pomoci, podpory a ochrany osobám obchodovaným, anebo vykořisťovaným a osobám obchodováním, anebo vykořisťováním ohroženým. Dále je projekt zaměřen na preventivní činnost, zejména na zvyšování citlivosti veřejnosti pro dodržování lidských práv, předcházení obchodování s lidmi a jiným formám vykořisťování a rozšiřování povědomí společnosti o tomto fenoménu, zejména pak u osob ohrožených sociální exkluzí.

- **Azylové domy**

SCPS poskytuje registrovanou sociální službu „azylové domy“, a to v souladu se zákonem o sociálních službách, § 57 a vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 22. Tato služba je určena pro osoby obchodované či vykořisťované, anebo obchodováním či vykořisťováním ohrožené. Služba má kapacitu 5 míst a je poskytována na utajené adrese. Je určena pouze dospělým mužům (od dovršení 18. roku věku), kteří přechodně nemohou nebo nedokážou řešit svoji nepříznivou situaci vlastními silami a to bez rozdílu věku, náboženství, etnicity či státní příslušnosti. Služba je poskytována nonstop na dobu půl roku s možností prodloužení, maximálně však na jeden rok. Služba má celorepublikovou působnost.

Práce s klienty v azylovém domě zahrnuje zajištění ubytování na utajené adrese, sociální poradenství, administrativní pomoc klientovi, zejména pak pomoc s legalizací pobytu, pomoc se zajištěním návratu do země původu formou zprostředkování sociálního kontaktu s institucemi, dále pak základní finanční pomoc, zajištění stravy, krizovou pomoc, zprostředkování zdravotní péče a v případě potřeby péče psychologické či psychoterapeutické, také socioterapii, pracovní poradenství a v neposlední řadě zprostředkování právního poradenství či zastupování a asistence při spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. Pracovníci s klienty dále pracují na volnočasových aktivitách a na zlepšení celkové životní a sociální situace klienta.

Sociální služba azylové domy byla v roce 2012 poskytnuta celkem 7 mužům. 2 z nich byli rumunské národnosti, 2 Bulhaři, 1 Čech, 1 klient byl z Ukrajiny a 1 z Uzbekistánu. Spolupráce se všemi klienty této služby byla dlouhodobá a intenzivní. Práce s klienty byla především orientována na celkové zlepšení jejich sociální situace. Klientům byly poskytnuty veškeré služby dle výše uvedeného zákona a vyhlášky. Nejčastější zakázkou bylo celkové sociální poradenství, zejména zprostředkování kontaktu s různými institucemi.

- **Krizová pomoc**

SCPS poskytovala v roce 2012 také registrovanou sociální službu „krizová pomoc“, a to v souladu se zákonem o sociálních službách, § 60 a vyhláškou č. 505/2006 Sb.,

kteřou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 25. Služba byla z finančních důvodů provozována pouze od začátku ledna do konce srpna.

Služba byla určena pro osoby obchodované či vykořisťované, anebo obchodováním či vykořisťováním ohrožené, konkrétně dospělým (od dovršení 18. roku věku), kteří přechodně nemohou nebo nedokážou řešit svoji nepříznivou situaci vlastními silami a to bez rozdílu věku, pohlaví, náboženství, etnicity či státní příslušnosti. Služba byla poskytována nonstop dle posouzení individuální situace klienta pouze na nezbytně nutnou dobu. Služba měla celorepublikovou působnost.

Práce s klienty v rámci krizové pomoci zahrnovala pomoc při zajišťování ubytování, sociální poradenství, administrativní pomoc klientovi, zejména pomoc s legalizací pobytu, pomoc se zajištěním návratu do země původu formou zprostředkování sociálního kontaktu s institucemi, dále pak základní finanční pomoc, pomoc při zajišťování stravy, krizovou pomoc, zprostředkování zdravotní péče a v případě potřeby péče psychologické či psychoterapeutické, také socioterapii, pracovní poradenství a v neposlední řadě zprostředkování právního poradenství či zastupování a spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. Pracovníci s klienty intenzivně pracovali na zlepšení nepříznivé životní či sociální situace klientů dle jejich individuálních potřeb.

Službu krizové pomoci využilo od ledna 2012 do srpna 2012 celkem 17 klientů. Jednalo se o 7 mužů a 10 žen. Z těchto klientů a klientek bylo 8 bulharské národnosti, 6 národnosti ukrajinské, 2 české a 1 filipínské národnosti. U 9 z nich postačila intervence kratšího časového zaměření, u 8 však situace vyžadovala dlouhodobější spolupráci. Pracovníci se intenzivně zaměřovali dle individuální situace jednotlivých klientů a klientek na konkrétně řešení jejich krizové situace. Všem klientům a klientkám byly poskytnuty veškeré služby dle výše uvedeného zákona a vyhlášky. Nejčastějšími zakázkami byly krizová pomoc a poradenství v oblasti dluhové problematiky.

- **Terénní práce**

Terénní práce je prováděna jako preventivní činnost, sběr a rozšiřování informací o obchodu s lidmi a příbuzných tématech. Tato činnost je realizována na základě Národní strategie. V rámci prevence jsou terénními pracovníky rozšiřovány materiály a předávány informace především osobám ohroženým sociální exkluzí. Materiály jsou předkládány v českém, anglickém, ruském, rumunském, ukrajinském, bulharském a vietnamském jazyce vždy tak, aby jim oslovená osoba porozuměla. Pracovníci navštěvují osoby ohrožené obchodováním s lidmi, anebo vykořisťováním v jejich přirozeném prostředí. Snaží se jim poskytnout dostatečné informace, preventivně upozornit na ohrožující jevy a nebezpečné situace a v případě individuální potřeby odkázat na vhodné služby, které jsou v České republice poskytovány.

V rámci sociální služby terénní programy a terénní práce jakožto preventivní činnosti byla v roce 2012 poskytnuta podpora a pomoc celkem 95 osobám různé národnosti, pohlaví a věku. Bylo realizováno 82 výjezdů do terénu, v rámci kterých pracovníci navštívili více než 240 lokalit. Během těchto výjezdů byly rozdány stovky informačních materiálů v různých jazycích. Nejčastější dotazy pokládané pracovníkům ze strany oslovených osob se týkaly vykořisťování na trhu práce a nevyplacených mezd.

Diakonie Západ realizuje:

- **Terénní programy**

Diakonie západ poskytuje registrovanou sociální službu „terénní programy“, a to v souladu se o sociálních službách, § 69 a vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 34. Služba je poskytována terénní formou ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Plzeň, Rokycany a Nýřany. Terénní pracovníci se zaměřují na skupiny osob ohrožené vykořisťováním, komerčním zneužíváním a obchodem s lidmi, vyhledávají potenciálně obchodované a vykořisťované osoby v jejich typickém prostředí, poskytují

informace o možných způsobech pomoci a kontakty na pomáhající nestátní neziskové organizace (dále také „NNO“). V případě potřeby pracovníci zajišťují či zprostředkovávají stabilizaci psychického a fyzického stavu klientů, jakož i vhodné podmínky k tomuto procesu. Cílem Terénního programu je posílení sociálních kompetencí klientů služby, podpora a provázení klienta či klientky k postupnému osamostatnění, návratu do běžného života a tím i předcházení znovu opakování ohrožení a zneužití.

Práce s klienty služeb je individuální. V první řadě spočívá ve zprostředkování informací o možnostech pomoci, předání kontaktu na SOS linku a jiné organizace jak ze státního, tak neziskového sektoru. V rámci dlouhodobé spolupráce je s klienty zahájen proces individuálního plánování zahrnující kroky potřebné ke stabilizaci jejich individuální situace a návratu do společnosti, na trh práce, včetně nabídky služeb týkajících se trestně-právní problematiky spojené s danou cílovou skupinou. Služba je poskytována anonymně a zdarma.

3.4.3.3. Další aktivity Diakonie ČCE

Díky finanční podpoře ze strany zahraniční partnerské organizace **Hilfswerk der evangelischen Kirchen Schweiz** (HEKS) je SCPS umožněno poskytovat také krátkodobou pomoc a podporu v krizových situacích pro osoby obchodované, anebo vykořisťované a osoby obchodováním, anebo vykořisťováním ohrožené. V rámci pomoci a podpory je realizováno především poradenství, ale také zajištění ubytování a pomoc při uplatňování lidských práv a oprávněných zájmů klientů.

Ve spolupráci s **Velkou Británií** provádí SCPS také preventivní aktivity v terénu. Aktivity zahrnují předodjezdovou prevenci u sociálně vyloučených skupin, které odjíždějí za prací do Velké Británie. SCPS dále navazuje spolupráci s dalšími NNO v regionech České republiky a ve Velké Británii. V souvislosti s tématem tohoto projektu se SCPS dále podařilo navázat kontakt s médii, konkrétně s The Prague Post, The Czech Republic's English-language newspaper a s novinářkou publikující na portálu iDNES.cz. Práce prováděná v rámci tohoto projektu je financována ze strany The British Embassy in Prague.

SCPS také spolupracuje s Velvyslanectvím Spojených států Amerických v Praze (The U. S. Embassy in Prague). V rámci této kooperace byla 18. 10. 2012, tedy u příležitosti Evropského dne boje proti obchodování s lidmi, uspořádána tisková konference. V panelu vystoupili zástupci Ministerstva vnitra, právní poradci vykořisťovaných pracovníků, zástupci partnerské organizace La Strada, zástupci Policie ČR, Státního úřadu inspekce práce a další odborníci. SCPS se v tomto projektu zaměřuje především na informovanost a senzitivizaci široké veřejnosti v souvislosti s fenoménem obchodování s lidmi a jiných forem vykořisťování.

Ve spolupráci s partnerskou organizací **Kirchen helfen Kirchen** (KhK) realizuje SCPS další preventivní aktivity v terénu. Aktivity zahrnují monitoring pracovních podmínek u ukrajinských pracovníků v České republice a spolupráci s NNO na Ukrajině.

3.4.4. Mezinárodní organizace pro migraci

3.4.4.1. Základní informace o organizaci

IOM je mezivládní organizace založená v roce 1951 s hlavním sídlem v Ženevě, má 130 členských zemí a dnes 440 kanceláří po celém světě. Jde o mezinárodní organizaci zabývající se úkoly v oblasti migrace – pomáhá migrantům a vládám podporou humánní migrace. Úzce spolupracuje s širokou škálou mezinárodních i místních nevládních organizací. Mise IOM v Praze byla založena v roce 1998.

Oblasti působnosti IOM

- pomoc při náhlých migračních vlnách;
- návratové a reintegrační programy;
- usnadňování pracovní migrace;
- zdravotní programy;
- informační a výchovné programy;
- výzkum řízení migrace a migrační politiky;
- školení státní správy a budování kapacit v migračním managementu;
- **programy zaměřené na potírání a prevenci obchodu s lidmi.**

3.4.4.2. Poskytované služby

V rámci **Programu** zajišťuje repatriaci obětí obchodu s lidmi: přípravu a realizaci dobrovolného návratu oběti do země původu, prostřednictvím misí v zahraničí možnost následné reintegrace. Jedná se o dobrovolný, organizovaný, bezpečný a důstojný návrat do země původu cizinců a cizinek obchodovaných na území ČR i českých občanů a občanek obchodovaných v zahraničí. Zajištění asistence před cestou, v jejím průběhu i po ukončení, poskytnutí informací o možnostech pomoci v zemi původu.

3.4.4.3. Další aktivity

IOM Praha podílela na činnosti prevence boje proti obchodování s lidmi formou lektorování kurzů pro konzulární pracovníky vyjíždějící na zastupitelské úřady ČR v zahraničí a také návazných kurzů pro konzulární pracovníky, kteří již pracují ve svých hostitelských zemích. Presentace pro oba kurzy byly připraveny na základě metodické příručky pro diplomatický personál (Handbook for Diplomatic Corps, IOM 2010).

Další aktivitou pro pražské kancelář IOM je šíření informace o Programu prostřednictvím IOM misí v dalších zemích. Je navázána úzká spolupráce s IOM Londýn, IOM Madrid a dalšími misemi, zejména ve zdrojových státech. IOM se vždy snaží o „bezpečný návrat“ realizovaný v součinnosti s misemi zejména vždy, kdy existuje rehabilitační místo či přímá pomoc obětem. Formou poradenství před odletem v projektu Dobrovolných návratů se snaží pracovníci IOM kanceláře zjistit informace o obchodování s lidmi za účelem nucené práce či jiných forem vykořisťování. Relevantní informace jsou a byly poskytovány pracovníkům ÚOOZ.

3.5. Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „cizinecký zákon“) stanoví podmínky vstupu cizince na území České republiky (dále také „území“) a vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost PČR, MV a MZV v této oblasti státní správy. § 42 konkrétně stanoví podmínky, za kterých podmínek MV na základě žádosti cizince vydá povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území.

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území vydá MV na žádost cizinci, který je pravděpodobnou obětí trestného činu obchodování s lidmi, nebo osobou, pro kterou bylo organizováno anebo umožněno nedovolené překročení státní hranice, nebo osobou, které bylo napomáháno k neoprávněnému pobytu na území, jejíž svědectví je významné pro odhalení pachatele nebo organizované skupiny zabývající se organizováním anebo umožněním nedovoleného překročení státní hranice nebo napomáháním k neoprávněnému pobytu na území za podmínky, že spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení na trestním řízení vedeném o podezření ze spáchání tohoto trestného činu a nespupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu.

MV vydá také na základě žádosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území, a sice cizinci, jehož spolupráce s OČTŘ je významná pro předejití, odhalení, prověřování anebo vyšetřování zločinu nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, za podmínky, že spolupracuje s OČTŘ a nespolupracuje s podezřelým ze spáchání tohoto trestného činu.

Obdobně jako v předchozím roce je nezbytné uvést, že odbor azylové a migrační politiky MV (dále jen „OAMP MV“) jako správní orgán v rámci vedené statistiky nerozlišuje statut oběti trestného činu obchodování s lidmi v intencích trestně právní normy, neboť tato skutečnost je pro potřeby správního řízení irelevantní. Dále je též nutné opakovaně upozornit na skutečnost, že níže uvedený přehled není směrodatný pro jednoznačné rozlišení počtu svědků – „osob obchodovaných“ a počtu svědků „osob, kterým bylo napomoženo k nedovolenému přistěhovalectví“, neboť se tyto statuty mohou v závislostech na okolnostech případu prolínat. Totéž platí pro další kategorii oprávněných osob, o kterou bylo ust. § 42e rozšířeno k 1. 1. 2011, a sice cizinců, jejichž spolupráce s OČTŘ je významná pro předejití, odhalení nebo vyšetřování zločinu, nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.

Správní řízení vedená v roce 2012 - celkem 29			
ve věci udělení povolení k pobytu	3	uděleno	2
		zastaveno	1
ve věci prodloužení povolení k pobytu	26	prodlouženo	26
ve věci zrušení povolení k pobytu	0	zrušeno	0

Z celkového uvedeného počtu bylo správní řízení vedeno v 10 případech se státními příslušníky Vietnamu, dále 8 Nigerijci, 4 Ukrajinci, 2 státními příslušníky Hondurasu, Srbska, Alžíru a v 1 případě se státním příslušníkem Mongolska. Z uvedeného celkového počtu 29 řízení bylo 19 řízení vedeno se ženami a 10 s muži.

3.6. Finanční zdroje

3.6.1. Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR

V roce 2012 přistoupil odbor prevence kriminality, na základě schválení 1. náměstka ministra vnitra, ke změně financování Programu, aby byly finanční prostředky maximálně hospodárně využívány. Změna spočívala v tom, že platby byly uskutečňovány na základě smlouvy o poskytování služeb uzavřené s nevládní organizací a Ministerstvem vnitra na základě řádného výběrového řízení. Výběrové řízení bylo z bezpečnostních důvodů zadáno formou veřejné zakázky bez uveřejnění a v souladu se Zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Tento způsob financování umožnil zadavateli přesnou evidenci poskytovaných služeb, okamžitou kontrolu případných zjištěných nedostatků a jejich odstranění a také umožnil flexibilněji reagovat na potřeby klienta v rámci poskytování služeb.

3.6.2. Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

MPSV, konkrétně odbor sociálních služeb a sociální práce, každoročně vyhlašuje **dotační řízení** k poskytnutí dotace ze státního rozpočtu pro právnické a fyzické osoby, které poskytují sociální služby (poskytovatelé sociálních služeb). Dotační řízení MPSV je vyhlášeno v návaznosti na § 101 a § 104 zákona o sociálních službách a na zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dotaci ze státního rozpočtu lze poskytnout k financování běžných výdajů, které souvisejí s poskytováním sociálních služeb, a to pouze registrovanému poskytovateli sociální služby na financování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby. Dotace ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb je poskytována s ohledem na regionální a místní potřebnost sociální služby (tj. v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb).

V roce 2012 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu **dotace v celkové výši 5 943 000 Kč** níže uvedeným poskytovatelům sociálních služeb, kteří v žádosti o dotaci uvedli jako klíčovou cílovou skupinu uživatelů jejich služeb oběti obchodu s lidmi:

Dotace poskytnuté MPSV poskytovatelům sociálních služeb v roce 2012 pro klíčovou cílovou skupinu oběti obchodu s lidmi				
Organizace	Služba	Cílová skupina	Druh sociální služby	Dotace 2012
Diakonie ČCE	Azylový byt	Oběti obchodu s lidmi	azylové domy	1 078 000
La Strada	Ubytování pro obchodované a vykořisťované osoby	Oběti obchodu s lidmi	azylové domy	1 242 000
La Strada	Poradna pro obchodované a vykořisťované osoby	Oběti obchodu s lidmi	odborné sociální poradenství	919 000
La Strada	Krizová pomoc obchodovaným a vykořisťovaným osobám	Oběti obchodu s lidmi	krizová pomoc	1 777 000
ADCH Praha	Resocializační program pro cizince - oběti obchodu s lidmi	Oběti obchodu s lidmi	odborné sociální poradenství	168 000
Diecézní charita Brno	Magdala Blansko	Oběti obchodu s lidmi	krizová pomoc	759 000

3.6.3. Další finanční zdroje

Je třeba dále zmínit, že dotační titul MPSV či MV je pouze jedním ze zdrojů, kterým jsou tyto služby financovány, neboť poskytovatelé sociálních služeb jsou povinni využít tzv. vícezdrojového financování. Dalšími zdroji pro financování těchto poskytovatelů mohou být rozpočty územně správních celků, individuální projekty jednotlivých krajů, Evropský sociální fond, nezávislé nadace, partnerské organizace, mezinárodní organizace (př. OBSE), jiné mezinárodní fondy, velvyslanectví atd.

4. PREVENCE

4.1. Vzdělávání

V rámci prevence obchodování s lidmi pokračovaly v roce 2012 vzdělávací a přednáškové semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi. Byly pořádány ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi z ČR, ale také za spolupráce s partnery z mezinárodního prostředí. Cílem bylo informovat o aktivitách MV v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu, možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Stěžejním tématem bylo také informovat o možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které při výkonu své profese mohou s těmito případy vejít v kontakt.

- V oblasti **policejního vzdělávání** uvádíme, že problematika boje proti obchodu s lidmi vychází z požadovaných kompetencí, které jsou rozpracovány ve výukových cílech vzdělávacích programů kurzů kvalifikační a další odborné přípravy v systému celoživotního vzdělávání policistů. Vždy se vychází z profilu absolventa stanoveného Policejními prezidiem ČR. Cílem vzdělávání je předat policistům základní informace o problematice boje proti obchodování s lidmi a naučit je rozpoznat oběť obchodu s lidmi. Vytvářet u studujících potřebné návyky a pozitivně ovlivňovat jejich postoje. Policisté jsou vzděláváni během středního odborného vzdělávání, vyššího odborného vzdělávání, v rámci základní odborné přípravy i další odborné přípravy, přičemž otázka obchodování s lidmi je obsažena ve škále různých předmětů.

Specialisté na problematiku obchodování s lidmi z **ÚOOZ** také několik vzdělávacích akcí organizoval či se na jejich realizaci podílel (např.: přednášky k problematice obchodování s lidmi v rámci specializačního kurzu pro policisty Národní protidrogové centrály, přednáška k problematice obchodování s lidmi v rámci specializačního kurzu pro policisty Útvaru speciálních činností, v rámci předvýjezdové přípravy pro policisty SCP na pozici imigračních důstojníků).

Za **SCP** jsou považováni jako specialisté na problematiku TŘ a i specializované problematiky obchodování s lidmi pracovníci jednotlivých Oddělení dokumentací na jednotlivých KŘP OCP, Oddělení TČ a dokumentace na Ředitelství SCP (v roce 2012 Oddělení řízení šetření trestné činnosti a dokumentace) a na ICP Praha Ruzyně – Skupina dokumentace. Tito jsou také s novými trendy a problematikou OSL prioritně seznamováni v rámci jednotlivých instrukčně metodických zaměstnání pořádaných Ředitelstvím SCP a v průběhu metodických výjezdů pracovníků Oddělení šetření TČ a dokumentace Ředitelství SCP.

V roce říjnu 2012 bylo pořádáno v zařízení Červená nad Vltavou instrukčně metodické zaměstnání policistů po linii obchodování s lidmi. Kromě tradičních oblastí výuky (připomenutí fungování Programu, představení aktuální situace) zazněla i problematika psychologické aspekty chování obětí obchodování s lidmi, zejména nucených prací; také byl představen vůbec první a jediný případ podezření na obchodování s lidmi za účelem odběru orgánů z 90. let, případ nebyl nikdy objasněn.

- Konkrétní poznatky o této trestné činnosti jsou již tradičně rozebírány i na **vzdělávacích akcích pro soudce a státní zástupce**. Předmětné problematice je pravidelně každoročně věnován minimálně jeden (obvykle vícedenní) seminář, uspořádaný Justiční akademií. Roku 2012 se uskutečnil seminář na téma „Obchodování s lidmi – nucené práce a jiné formy vykořisťování“ v září 2012, v listopadu byl pořádán seminář na téma „Obchodování s lidmi se zaměřením na sexuální vykořisťování“. Jak lektori zde vystupují zástupci MV, PČR, soudci, státní zástupci i zástupci NNO. Na všech těchto, popř. i jiných seminářích, jsou podrobně vysvětlovány všechny klíčové pojmy platné právní úpravy, včetně případových studií. Téma obchodování s lidmi bývá zahrnuto i v zpravidla několikadenních seminářích zaměřených primárně na jiná témata: Výslech, Ústavní limity trestního práva

procesního, Trestní zákoník, Zdravotnická problematika - nedbalostní TČ, pochybení v souvislosti s poskytováním zdravotní péče. Zmínit lze též účast státních zástupkyň na pracovním setkání na téma „Práce zmocněnce poškozeného v trestním řízení v oblasti trestných činů obchodování s lidmi“ v prosinci 2012.

- Odbor konzulárních koncepcí a metodiky MZV zajišťuje v rámci MZV **vzdělávání konzulárních pracovníků**, které probíhá v několika úrovních. Konzulární pracovníci, kteří jsou ze strany MZV vysíláni k výkonu práce s konzulární agendou na ZÚ v zahraničí, jsou povinni před svým odjezdem účastnit se tzv. předvýjezdového školení, které standardně probíhá v třítydenních kurzech s pevně stanoveným rozvrhem, v jehož rámci se na školení aktivně podílí i ostatní příslušné resorty státní správy ČR. V případech mimořádné potřeby jsou konzulární pracovníci zaškolováni individuální formou. Problematika obchodování s lidmi je neopomenutelnou složkou konzulárního vzdělávání.

Mezi spolupracující resorty spadá i odbor bezpečnostní politiky MV (dále také „OBP MV“), který v předvýjezdovém školení zajišťuje přednášky z oblasti obchodování s lidmi. V roce 2012 se na přednáškách podíleli jak zástupci OBP MV, tak zástupce IOM Praha. Přednášky byly zaměřeny na seznámení se s formami a projevy obchodování s lidmi, s možnostmi pomoci obětem obchodování s lidmi, se systémy podpory těmto obětem a způsoby nakládání s informacemi a zjištěními o obchodovaných osobách. Konzulární pracovníci byli rovněž informováni o možnostech spolupráce ZÚ s příslušnými organizacemi, které se obchodem s lidmi zabývají a mohou v případě potřeby obětem poskytnout následnou pomoc. Úspěšné absolvování předvýjezdového školení je podmínkou vyslání konzulárního pracovníka k výkonu agendy na ZÚ. V roce 2012 uskutečnila dvě řádná předvýjezdová školení, v jejichž rámci bylo zaškoleny 34 konzularistů. Individuální formou bylo dále v této problematice proškoleny 8 konzulárních pracovníků.

Dne 4. června 2012 se na ZÚ v Kyjevě uskutečnilo školení konzulárních pracovníků k problematice obchodování s lidmi se zaměřením na specifika Ukrajiny. Realizaci školení koordinovalo MV ve spolupráci s IOM Praha a MZV v Kyjevě, dále se na přípravě a realizaci školení podíleli policisté ze Střední policejní školy a Vyšší policejní školy Holešov. Celkem tedy v roce 2012 bylo na problematiku obchodování s lidmi proškoleny 58 konzulárních pracovníků.

Pokud jde o další příkladmo vybrané vzdělávací aktivity v rezortu MZV, lze zmínit, že uspořádal ZÚ v květnu 2012 seminář pro krajskou komunitu žijící v Athénách, který se týkal širokého spektra konzulární problematiky. V jeho rámci byly mj. podány také informace na téma obchodování s lidmi, sexuálního vykořisťování a nucených prací. Na semináři bylo přítomno cca 35 krajanů, měl velký ohlas a byla vedena živá diskuse. Obdobný seminář byl uskutečněn pro krajanů v říjnu 2012 v rámci konzulárních dnů v Soluni. O seminář byl rovněž velký zájem, přítomno bylo více než 25 osob.

- V roce 2012 byl uspořádán pro 12 zaměstnanců **Správy uprchlických zařízení** – vedoucí oddělení práce s klienty a sociální pracovníky v azylových zařízeních a zařízení pro zajištění cizinců – seminář organizovaný UNHCR - Prevence a potírání sexuálního násilí z důvodu pohlaví v České republice. V rámci tohoto semináře byl věnován problematice obchodování s lidmi blok s názvem Obchodování s lidmi za účelem nucené prostituce. Zaměstnanci zhodnotili školení jako přínosné. Většina stávajících sociálních pracovníků a organizačních pracovníků pracujících na příjmu absolvovala v minulých letech dvoudenní školení v oblasti identifikace obětí obchodování pořádané ADCH Praha a La Stradou.

Akce pořádané společně se zahraničními partnery

- V březnu 2012 se v Praze uskutečnil workshop pořádaný Odborem obchodu s lidmi a nelegální migrace ÚOOZ pro policisty **Serious Organised Crime Agency** (tzv.

„SOCA“) z Velké Británie. Na seminářích MEPA (Mitteleropäische Polizeiakademie), konaných v Praze byla předmětná problematika představena zástupci ÚOOZ. Na 10 specialistů, převážně z řad PČR, dále také za účasti zástupců soudnictví a státních zastupitelství, se účastnilo 14 denního expertního semináře zaměřeného na problematiku vyšetřování obchodování s lidmi v Budapešti. Kurz byl pořádán v Budapešti Velvyslanectvím Spojených států Amerických ve spolupráci s ILEA (**International Law Enforcement Academy** v Budapešti) a IOM.

Státní zástupci Nejvyššího státního zastupitelství a státní zástupci nižších státních zastupitelství se také zúčastnili semináře věnovaného boji proti obchodování s lidmi, pořádaného **Eurojustem** v dubnu 2012. Z dalších seminářů a konferencí lze zmínit např. seminář na téma „**Prevence a potírání obchodu s lidmi - švédský model,**“ konaný ve Stockholmu, Švédsko.

- Ve dnech 18. – 21. června 2012 v Praze spoluorganizovalo OBP MV s Mezinárodním centrem pro rozvoj migrační politiky (ICMPD) za podpory nizozemského ministerstva zahraničních věcí mezinárodní seminář „**Boj proti obchodu s lidmi za účelem pracovního vykořisťování – inspekce pracovišť, identifikace obětí, vyšetřování případů**“. Seminář se konal v rámci projektu „Budování kapacit pro boj proti obchodu s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ (Capacity Building for Combating Trafficking for Labour Exploitation) a byl zaměřen na cílovou skupinu inspektorů práce a policistů. Na něj navazovala vzdělávací akce v Budapešti v listopadu 2012 určená pro státní zástupce a policii. Seminářů se účastnili kromě expertů z ČR také specialisté z Polska, Slovenska, Bulharska, Rumunska, Maďarska.
- Ve dnech 19. – 20. července 2012 se OBP MV podílelo na organizaci **Mezinárodního semináře OBSE k obchodování s lidmi a výnosům z trestné činnosti** (OSCE Training seminar on the Identification, Seizure and Confiscation of Criminal assets arising from Different forms of Human Trafficking – A practical perspective). Seminář byl určen zejména policistům, dále specialistům na finanční kriminalitu a pracovníkům na strategické úrovni v rámci ministerstev vnitra.
- 6. – 7. listopadu 2012 pořádal OBP MV ve spolupráci s ÚOOZ **Workshop na trestnou činnost páchanou nigerijskými organizovanými kriminálními skupinami se zaměřením na obchod s lidmi**. Cílem workshopu bylo vyměnit si operativní informace mezi příslušníky policie o modu operandi pachatelů, způsobech vyšetřování této trestné činnosti a navázat kontakty se zahraničními kolegy (policisté z Rakouska, Německa, Itálie a Francie a Nigérie), především s nigerijskou stranou se záměrem zefektivnit výměnu informací a příkladů dobré praxe. Workshop byl zaměřen na případy obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Oběťmi jsou v těchto případech ženy původem z Nigérie, které jsou v cílových zemích nuceny k prostituci. Donucení probíhá formou šamanských rituálů, za použití násilí, pohrůžky násilí či vydírání.
- V roce 2012 byla navázána spolupráce s Univerzitou Mateja Bela v Banské Bystrici na Slovensku. Zástupkyně Ministerstva vnitra se aktivně účastnila přednáškové činnosti v rámci pravidelně pořádané mezinárodní konference „Bezpečnostní fórum 2012“. V tomto roce také pokračovala spolupráce s Univerzitou obrany v Brně. Pořádaly se semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi na Univerzitě obrany Brno.

4.2. Další aktivity

Nelegální zaměstnávání cizinců je negativním jevem, který sebou přináší také bezpečnostní rizika a rizika zvýšení kriminálních jevů. Legislativní změnou zákona o zaměstnanosti byly převedeny od 1. 1. 2012 na SÚIP mimo jiné i kontrolní kompetence spojené s kontrolou nelegálního zaměstnávání. Na tyto legislativní změny navazuje již zmíněný **projekt „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“**.

Situace, kdy se cizinci v ČR stávají obětí porušování pracovněprávních předpisů, nebo kdy se dopouštějí nelegální práce, často pramení z jejich neinformovanosti zapříčiněné neznalostí českého jazyka. V 2. polovině roku 2012 byl realizován projekt **„Sociální tlumočení ve styku s cizinci“** vytvořený a financovaný MPSV. Projekt navazoval na podobný projekt realizovaný v roce 2011, v jehož rámci byli vyškoleni mongolsky, vietnamsky a ruský hovořící tlumočníci. Obsahem navazujícího projektu bylo vyškolení zájemců v odborném tlumočnictví, kteří ovládají český jazyk a současně jazyk bulharský nebo rumunský, a poskytnutí placené stáže s tlumočnickou praxí. Hlavním cílem projektu inspirovaného zahraniční zkušeností bylo **příspěť k řešení problému nedostatku kvalitních tlumočnicků** a k překonání jazykové bariéry, která zejména nově příchozím občanům třetích zemí do ČR působí obtíže při počáteční orientaci ve společnosti i v jejich následné integraci. Sekundárním cílem byla prevence nelegálního jednání cizinců způsobeného neznalostí právních předpisů v důsledku nedostupnosti informací v jim srozumitelném jazyce a prevence jejich zneužívání ze strany různých neoficiálních zprostředkovatelů a s nimi spojených tlumočnicků, na nichž bývají cizinci závislí. Kontakty na tlumočnické vyškolené v rámci obou projektů lze nalézt na internetových stránkách www.cizinci.cz, kde je rovněž k dispozici metodika sociálního tlumočení včetně odborných slovníků pro výše uvedené jazyky.

Ke zvyšování informovanosti přispívá webová stránka www.cizinci.cz spravovaná MPSV ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR. Webová stránka slouží ke sdílení informací a zkušeností na poli integrace cizinců. Stránka je určena zejména pracovníkům státní správy, samosprávám, nestátním neziskovým organizacím, samotným cizincům dalším zájemcům. Lze zde nalézt informace o možnostech financování projektů v oblasti podpory integrace cizinců, o realizovaných projektech, informační publikace v elektronické podobě atd.

V roce 2012 se uskutečnily dvě zasedání **Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů** (dále také „Rada“). Na žádném z těchto zasedání nebyly projednávány otázky související s problematikou obchodování s lidmi. Výbor pro prevenci domácího násilí, který je zřízen při Radě, na svém zasedání dne 13. prosince 2012 přijal usnesení, ve kterém doporučil Radě, aby vyzvala vládu ČR k podpisu a ratifikaci Úmluvy Rady Evropy č. 210 o prevenci a potlačování násilí vůči ženám a domácího násilí (dále jen „Úmluva“). Sekretariát Rady – oddělení rovných příležitostí žen a mužů MPSV – každoročně připravuje vnitrostátní akční plán pro rovnost žen a mužů s názvem „Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže“ (dále jen „Aktualizovaná opatření“). Aktualizovaná opatření schválená usnesením vlády ČR ze dne 16. května 2012 č. 348 mj. obsahují i úkoly ve vztahu k potírání obchodování s lidmi (Přijímat opatření k odstraňování a prevenci násilí založeného na pohlaví, domácího násilí a obchodování s lidmi, tato opatření rozpracovat do rezortních priorit, brát v úvahu problematiku násilí na základě pohlaví a obchodování s lidmi při koncipování migrační politiky a na základě Zprávy o situaci žen-migrantek v České republice vypracovat rozbor rizikových situací v životě žen-migrantek a navrhnout příslušná řešení a prevenci ve vztahu k těmto rizikům; také s ohledem na průřezový charakter politiky rovných příležitostí žen a mužů v rámci mediální politiky relevantních resortů zdůrazňovat nepřijatelnost násilí na základě pohlaví a obchodování s lidmi).

Problematiky obchodování s lidmi se dotýkají také aktivity v rámci zahraniční rozvojové spolupráce. Obecným gestorem agendy zahraniční rozvojové spolupráce je Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Po linii OAMP byla v minulosti, na základě vládou schválené výjimky, realizována agenda zahraniční rozvojové spolupráce v oblasti migrace a bezpečnosti. Uvedená výjimka byla usnesením Vlády ČR v roce 2011 zrušena a dotčená agenda zahraniční rozvojové spolupráce přešla k 1. 1. 2012 do působnosti MZV, resp. České rozvojové agentury. Agenturou vyčleněné prostředky na zahraniční rozvojovou pomoc v oblasti migrace a bezpečnosti na rok 2012 byly následně poskytnuty OBP MV na realizaci projektových aktivit bezpečnostní rozvojové spolupráce.

4.3. Prevence cestou zlepšení právní úpravy

Legislativní změny v ČR

- K počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě **novely zákona** č. 435/2004 Sb., **o zaměstnanosti** (dále jen „zákon o zaměstnanosti“): zákon č. 367/2011 Sb., který nabyl účinnosti k 1. 1. 2012, zákon č. 1/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 5. 1. 2012. Těmito novelizačními zákony byla zvýšena maximální výše pokuty, kterou lze za umožnění výkonu nelegální práce uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, a to z 5 milionů Kč na 10 milionů Kč, a současně byla zavedena minimální výše pokuty 250 000 Kč. Dále bylo agenturám práce zakázáno dočasně přidělovat k uživatelům cizince, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, čímž dochází k posílení přímého zaměstnávání s jasně určenou odpovědností zaměstnavatele. V souvislosti s přijetím nového zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, došlo k rozšíření případů, kdy je agentuře práce odejmuto povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to o případy, kdy je agentuře podle tohoto zákona uložena sankce spočívající v zákazu činnosti nebo kdy agentura zprostředkuje zaměstnání v době pozastavení činnosti podle tohoto zákona.
- V oblasti právní úpravy kontrolní činnosti došlo k **převedení dosavadních kontrolních pravomocí** a vedení správního řízení o uložení pokut z krajských poboček Úřadu práce ČR na SÚIP a oblastní inspektoráty práce. Dále došlo k doplnění informací, které MPSV formou dálkového přístupu poskytuje pro účely kontrolní činnosti celním úřadům, a to o informace o zaměstnání občanů EU/EHP a Švýcarska a rodinných příslušníků občanů ČR a EU/EHP a Švýcarska, kteří jsou občany třetích zemí. Tím se rozsah poskytovaných informací o zaměstnání všech zahraničních občanů celním úřadům stal kompletním.
- **Změna zákoníku práce**, ve znění pozdějších předpisů, novelizačním zákonem č. 365/2001 Sb., **upřesnila pojem závislé práce**, což pomůže orgánům inspekce práce při kontrole případů agenturního zaměstnávání, kdy agentury práce uzavírají místo dohod o dočasném přidělení agenturních zaměstnanců k uživatelům obchodní smlouvy.
- V roce 2012 byla Parlamentem ČR schválena velká **novela zákona** č. 359/1999 Sb., **o sociálně-právní ochraně dětí** (dále jen zákon o sociálně-právní ochraně dětí), která byla provedena zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013. V rámci této novelizace se upravuje specializovaný **institut sociální kurately pro děti a mládež** (viz §§ 31 až 34 zákona o sociálně-právní ochraně dětí), která se zaměřuje na péči o děti s výchovnými problémy, které zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo čin jinak trestný, dopouští se přestupku či jinak narušují občanské soužití, případně se opakovaně dopouštějí úteků

od rodičů nebo jiných fyzických či právnických osob odpovědných za výchovu. Sociální kuratela je v rámci orgánů sociálně-právní ochrany dětí vykonávána specializovanými pracovníky-kurátory pro děti a mládež. Tato sociální kuratela zahrnuje soubor specializovaných opatření směřujících k odstranění, zmírnění, zamezení nebo opakování poruch psychického, fyzického a sociálního vývoje dítěte. Novela zákona o sociálně-právní ochraně zakotvuje pro kurátora pro děti a mládež kromě jiného povinnost spolupracovat s orgány obce, školami, zdravotnickými a školskými zařízeními, orgány sociálního zabezpečení, soudy, s Probační a mediační službou a dalšími orgány a povinnost věnovat zvýšenou pozornost poskytování pomoci nezletilým a mladistvým s nařízenou ústavní výchovou z důvodu závažných výchovných problémů, pomoc nezletilým a mladistvým s uloženou ochrannou výchovou, pomáhat těmto dětem rovněž po ukončení ústavní nebo ochranné výchovy a pomáhat nezletilým a mladistvým propuštěným z výkonu trestního opatření odnětí svobody.

- V roce 2012 bylo finalizováno znění návrhu **zákona o obětech trestných činů**³⁰. Oběť trestného činu obchodování s lidmi je ve smyslu tohoto zákona označena jako zvlášť zranitelná oběť. Organizace La Strada v této souvislosti sledovala v roce 2012 legislativní proces projednávání návrhu zákona o obětech trestných činů a v rámci svých lobbingových aktivit znění předmětného návrhu zákona utvářela. Úspěchem nového zákona je současná novelizace trestního řádu, která ukládá orgánům činným v trestním řízení povinnost umožnit poškozenému plné uplatnění jeho práv a vhodným způsobem jej poučit, aby mohl dosáhnout uspokojení svých nároků. Řízení navíc musí být vedeno s potřebnou ohleduplností k poškozenému a při šetření jeho osobnosti.
- 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o **trestní odpovědnosti právnických osob** a řízení proti nim zákon, na jehož základě je možno postihovat i případy obchodování s lidmi organizované právnickou osobou. V tuto chvíli ještě nelze vyhodnotit dopady zákona, nicméně vzhledem k tomu, že dosud nebyla odsouzena ani jedna právnická osoba³¹, je poněkud sporné, jakým způsobem si orgány činné v trestním řízení poradily s realizací zákona.
- V současné době je vládě předkládán zákon, kterým se mění TZ, TR a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, kde se navrhuje změna § 168 trestního zákoníku. Úprava § 168 odst. 1 a 2 se provádí v návaznosti na **implementaci směrnice EU k obchodování s lidmi**. V úvodní části textu §168 se doplňuje slovo „přijme“ a slovo „jiným“ se vypouští. Tím bude umožněn postih pachatelů, kteří oběť obchodování s lidmi přijímají do své dispozice. Slovo „jiným“ se navrhuje vložit do § 168 odst. 1 a 2 na začátek písmene a) a b), a to proto, aby bylo zabráněno překrývání skutkových podstat v trestním zákoníku a zároveň bylo vyhověno požadavkům směrnice (např. možnost překrývání trestného činu obchodování s lidmi s trestným činem svádění k pohlavnímu styku dle § 202 trestního zákoníku). Touto úpravou budou současně splněny také požadavky vycházející z Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, který doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, ze dne 15. listopadu 2000, podepsaného za Českou republiku dne 12. prosince 2002.
- V rámci **implementace tzv. sankční směrnice (2009/52/ES)** byla **změněna definice nelegální práce**, za kterou se nově výslovně považuje i umožnění výkonu práce

³⁰ Zákon byl přijat v lednu 2013 pod č. 45/2013 Sb.

³¹ Ministerstvo spravedlnosti: *Informace k veřejné evidenci právnických osob*, dostupné na: <http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=203&j=213&k=5764&d=322484>.

cizincům nelegálně pobývajícím na území ČR. Došlo rovněž k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů³². Zaměstnavatelé, kteří umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, budou kromě povinnosti uhradit uloženou pokutu muset rovněž těmto cizincům uhradit dlužnou odměnu za jejich práci a dlužné pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení, včetně penále. Spoluodpovědnost za tyto finanční úhrady může nést i výše zmíněný subdodavatel nebo prostředník. Právnícká nebo fyzická osoba, která umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, bude na dobu 3 let ode dne nabytí právní moci uložené pokuty za tento správní delikt **vyloučena z účasti na veřejných zakázkách** a dalších výhodách, podporách, dotacích a příspěvcích. Byla-li jí nějaká výhoda, podpora, dotace nebo příspěvek poskytnuta v období 12 měsíců přede dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty, musí ji vrátit.

5. PARTNERSTVÍ

5.1. Partnerství v rámci ČR

V této kapitole zmiňujeme příklady spolupráce jak na strategické, tak na operativní úrovni.

- V roce 2012 se dvakrát uskutečnilo jednání **Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi**. Tématem setkání byly jednak aktuality z národního a mezinárodního prostředí, dále informace k chystaným změnám v oblasti financování sociálních služeb od roku 2014, problematika domácího zotročování personálu v rodinách diplomatů, informace nestátních neziskových organizací o aktuálním dění v oblasti boje proti obchodu s lidmi, ukončování činnosti Zařízení pro děti cizince, tzv. Modré školy v roce 2012, problematika zadržovaného vietnamského pracovníka v pěstírně marihuany a řada dalších aktualit. MKS je jediným orgánem v rámci problematiky obchodu s lidmi, kde se pravidelně setkávají zástupci relevantních resortů společně s představiteli NNO jakož i mezivládních organizací.
- Po linii **Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN)** byly v roce 2012 zpracovávány dílčí podněty, které se týkaly problematiky nelegální migrace a obchodování s lidmi. Jednalo se především o informace ze zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí. Uvedené podněty byly operativně předávány věcně příslušným orgánům činným v trestním řízení.
- K setkávání expertů dochází také v rámci platformy **Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců** (dále jen „MOPNZC“). Posláním MOPNZC zřízeného usnesením vlády č. 1044/2000 je koordinovat činnost členských institucí v oblasti nelegálního zaměstnávání cizinců, projednávat a posuzovat vhodná opatření přispívající k řešení dané problematiky, doporučovat směry kontrolní a preventivní činnosti a získávat informace z oblasti vývoje pracovní migrace do České republiky se zaměřením na její nelegální formu. Gestorem činnosti MOPNZC je MPSV. V roce 2012 se v souladu s jednacím řádem uskutečnila tři řádná zasedání MOPNZC. K projednávaným tématům patřila zejména aktuální opatření MPSV v oblasti regulace pracovní migrace do ČR, problematika uznávání zahraničního vzdělání v souvislosti

³² Za úhradu pokuty ručí právnícká nebo fyzická osoba, které právnícká nebo fyzická osoba, jež umožnila těmto cizincům výkon nelegální práce, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby i tohoto prostředníka.

s osvědčováním odborné způsobilosti cizinců pro výkon zaměstnání v ČR, rozvoj efektivního systému kontroly a prevence v boji proti nelegální práci a dále informace o výsledcích kontrolní činnosti SÚIP ve vztahu k zaměstnání a pobytu cizinců v ČR. Vládě ČR byla stejně jako každý rok pro informaci předložena zpráva „Souhrnná informace za rok 2011 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců“.

- I v roce 2012 probíhala **spolupráce příslušných útvarů PČR** se spolupracujícími **neziskovými organizacemi** a **IOM Praha**. Jednalo se zejména o případy, kdy identifikovaná oběť byla zařazena do Programu. V takových případech pak byly s konkrétními pracovníky nevládních organizací řešeny dílčí kroky k zabezpečení bezproblémového chodu trestních řízení. PČR také pozitivně hodnotila spolupráci s organizací **Rozkoš bez rizika** v oblasti získávání poznatků k poškozeným u trestných činů kuplířství, vydírání, omezování osobní svobody, obchodování s lidmi, ale i jiných.

PČR v rámci plnění svých úkolů na poli odhalování obchodování s lidmi spolupracovala i s **orgány sociálně právní ochrany dětí** (např. v případě potřeby zajištění péče pro děti zadržovaných osob při realizacích a výměnou informací) s **orgány Celní správy** České republiky při získávání poznatků o osobách podezřelých z obchodování s lidmi - poměrně častá součinnost při provádění kontrolní činnosti ve vytipovaných místech, kde může docházet k obchodování s lidmi a to především formou nucené práce nebo jinými formami vykořisťování; s **orgány inspekce práce** na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek, jsou prováděny konzultační porady a kontrolní činnost, např. prověrky pracovních agentur; s **živnostenskými úřady** v oblasti podnikání, která mohou s obchodováním s lidmi souviset, jsou prováděny konzultační porady; s **orgány hygienické služby** v oblasti dodržování právních předpisů souvisejících s podnikáním; se **zdravotnickými zařízeními** zejména při zjišťování případů ohrožení pohlavní nemocí, spolupráce nebyla realizována, také s **orgány územní samosprávy** při řešení záležitostí veřejného pořádku a při provádění opatření vyplývajících z obecně závazných vyhlášek obce vztahujících se k prostituci a souvisejícím kriminálně patologickým jevům, je využíván úzký kontakt na konkrétní pracovníky městské policie, za účelem monitoringu a případných podnětů k zaměření výkonu služby do zájmového prostředí a dále s **úřady práce, finančními úřady**, dalšími orgány veřejné správy a právníky osobami, jsou prováděny pravidelné konzultační porady, výměna informací za účelem zaměření činnosti.

Bezpečnostní akce jsou také prováděny kromě výše uvedených partnerů i s Hasičským záchranným sborem. V rámci PČR je pak probíhá ke kooperaci policejních specialistů na problematiku obchodování s lidmi (kriminálně zařazení na KŘP a ÚOOZ) a SCP (realizace, bezpečnostní akce).

5.2. Přeshraniční spolupráce

Některé, pro tuto kapitolu relevantní informace byly již uvedeny výše, výčet aktivit v této kapitole tedy nelze chápat jako vyčerpávající a kompletní. Zástupci MV (potažmo PČR) se účastní jednání řady platforem v rámci EU i jednání, které plynou z účasti v mezinárodních organizacích či jiných bi- i multilaterálních či regionálních partnerství. Problematika obchodování s lidmi byla roku 2012 tématem Salzburského fóra. Dále se jednalo o účast na konferencích, předávání informací a spolupráci na strategické i operativní úrovni, přijímání zahraničních delegací k tomuto tématu atd.

- Dvakrát se v roce 2012 uskutečnilo v Bruselu **jednání Národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů pro oblast boje proti obchodování s lidmi**. Roli

tohoto tělesa plní v ČR odbor bezpečnostní politiky MV jako národní koordinátor politiky boje proti obchodování s lidmi. Stěžejním tématem je výměna aktuálních informací o situaci v členských státech – jedná se o nové trendy, nová opatření a to jak na operativní, tak na strategické úrovni. Dále byla ve sledovaném období soustředěna pozornost na fungování národních referenčních mechanismů (způsob identifikace obětí a její předávání do péče, která jí náleží), dále způsobu zajišťování dobrovolných návratů, úloze národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů po implementaci Směrnice EU k obchodování s lidmi.

- MPSV uspořádalo v říjnu 2012 v Praze mezinárodní **setkání Peer Review**, kterého se zúčastnili státní úředníci a nezávislí odborníci z deseti zemí - Chorvátska, Estonska, Německa, Řecka, Irska, Lotyšska, Litvy, Srbska, Slovenska a Turecka, dále zástupci Evropské komise, MPSV, SÚIP, Celní správy a České pošty. ČR představila účastníkům setkání projekt „**Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR**“, který realizuje SÚIP v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Hlavním diskutovaným tématem byla otázka zefektivnění účinnosti kontrol a opatření v boji proti nelegálnímu zaměstnávání.
- Co do otázky pracovní mobility, lze také uvést otázku **Evropských služeb zaměstnanosti EURES** (EUropean Employment Services). Ty operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. informační poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil. Mezi hlavní aktivity patří mezinárodní i regionální burzy práce, přeshraniční informační a poradenské dny, asistence při náborech pro zaměstnavatele, aktualizace informací a ověřených volných pracovních míst na národním a evropském portálu EURES. V současné době probíhá intenzivní diskuse nad připravovanou reformou EURES, jak na evropské úrovni, tak například na úrovni setkání ředitelů úřadů práce HoPES³³ či EURES manažerů. Reforma by měla od roku 2014 propojit EURES s Evropským sociálním fondem a otevřít se privátnímu sektoru. Cílem je, aby se informační a poradenská služba EURES transformovala na politický nástroj, který povede k přímému umísťování pracovníků v Evropě. K tomu by měl sloužit například pilotní projekt Your First EURES Job.
V roce 2012 pokračovala spolupráce mezi EURES poradci v Sofii a českými EURES poradci. Bulharská strana měla zájem o podání informací o bulharských občanech, kteří v ČR pracují, a zda funguje registrovaná spolupráce s ČR.
- V únoru 2012 se v Praze uskutečnilo **jednání o vzájemné spolupráci mezi představiteli SÚIP a Inspekcí práce Rumunska**. Obě strany si navzájem poskytly informace o aktivitách českých subjektů na území Rumunska při najímání rumunských zaměstnanců a o jejich pracovních podmínkách v ČR. Diskutována byla zejména problematika zaměstnávání občanů Rumunska v ČR při lesní pěstební činnosti v letech 2010 a 2011. Obě zúčastněné strany se dohodly, že si budou navzájem poskytovat potřebné informace buď na základě vlastní iniciativy, nebo na podnět druhé strany.
- V rámci mezinárodních aktivit realizovaných po linii OAMP MV v roce 2012 je možné zmínit účast na přípravném setkání k páté ministerské konferenci **Budapešťského procesu**, které se uskutečnilo 27. - 28. září 2012 v tureckém Izmiru. Na setkání se diskutoval Akční plán procesu k hedvábné stezce. V rámci hlavních diskutovaných témat a identifikace cílů Akčního plánu byla pozornost věnována rovněž problematice obchodování s lidmi v mezinárodním měřítku. Dále se OAMP MV v rámci své gesce

³³ Head of Public Employment Service.

účastní podpory a rozvoje společného evropského azylového systému. Úřad EASO se v rámci své agendy mimo jiné zaměřuje také na zranitelné skupiny v rámci smíšených migračních toků. Tyto zranitelné skupiny migrantů v azylového procesu jsou zvláštní skupinou osob, která může být obchodováním s lidmi ohrožena. V oblasti boje proti obchodování s lidmi má úřad EASO ve své gesci specifický systém včasného varování a analýzy trendů migračních toků zasažených fenoménem obchodování s lidmi a průběžně informuje koordinátora EU pro boj proti obchodování s lidmi.

- Mezi zahraniční aktivity La Strada patří partnerství v projektu **COMP.ACT – European Action for Compensation for Trafficked Persons**³⁴. La Strada ČR je součástí řídicího výboru projektu a podílí se na tvorbě informačních materiálů týkajících se obchodovaných osob a přístupu k získání odškodnění. COMP-ACT EUROPE sdružuje nevládní organizace poskytující služby obchodovaným osobám, právní poradenství – odbory a odborové svazy, migrantské organizace a akademiky a akademičky. Snahou COMP-ACTu je jednak: na národní úrovni realizovat mapování způsobů, jakým může obchodovaná osoba dosáhnout odškodnění, a realizovat projekty podporující obchodované osoby při získávání odškodnění; na mezinárodní úrovni podporovat lobbying a začleňování práv na odškodnění obchodovaných osob do agend mezinárodních organizací, akčních plánů a závazků států vůči obchodovaným osobám na odškodnění.

Organizace La Strada v partnerství s OBP MV a Justiční akademií třetím rokem spolupracovaly na projektu „**Discovering Trafficking for the Purpose of Forced Labor and Labor Exploitation**“, který je hrazen z prostředků Evropské komise, DG Home Affairs. Tento projekt je realizován od června roku 2010. Součástí projektu je kromě jiného mapování zkušeností v oblasti trestně-právního přístupu k problematice obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování v zahraničí a to zejména skrze síť tzv. národních reportérů či ekvivalentních mechanismů. Projekt zahrnuje analýzy již existujících rozsudků a příkladů dobré praxe, vzdělávání odborné veřejnosti v této problematice a poskytování právního zastupování obchodovaným osobám. Projekt vyvrcholí evropskou konferencí k tématu během první poloviny roku 2013.

V roce 2010 La Strada zahájila tříletý projekt podpořený nadací Open Society Institute Budapešť „**Paving the Pathway to Justice**“, který navazuje a prohlubuje projekty podpořené Evropskou komisí „Comp-Act Europe“ a „Discovering trafficking“. Díky této podpoře rozvíjí La Strada koncept tzv. strategického zastupování v oblasti obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování a v oblasti nároku na náhradu škody. V roce 2012 druhým rokem pokračoval projekt podpořený UN Trust Fund for Victims of Trafficking, který je zaměřen na podporu strategického zastupování a práci s většími skupinami. Nově se jako projektový partner podílí na dvou mezinárodních projektech podpořených z prostředků Evropské komise FINE TUNE (2012 – 2015) RACE – Response against Criminal Exploitation in Europe (2012 – 2014) koordinovaný NNO Antislavery International, Velká Británie.

---

³⁴ <http://www.compactproject.org/>

6. PRIORITY

6.1. Zhodnocení aktivit v boji proti obchodování s lidmi ve světle priorit stanovených na rok 2012

I. Vzdělávání profesních skupin v oblasti identifikace obětí a prevence obchodování s lidmi

Vzdělávání je považováno za jednu ze stěžejních aktivit v rámci efektivního potírání trestné činnosti obchodování s lidmi. Zvýšení informovanosti a citlivosti vůči situacím, ve kterých může docházet k předmětné trestné činnosti u relevantních skupin, řekněme tedy osob, kteří participují na referenčním mechanismu v širším slova smyslu, bylo proto zvoleno jako jedna z priorit roku 2012. V kapitole prevence a potažmo i partnerství jsou dostupné informace k proběhlým aktivitám v této oblasti. Jako pozitivní lze hodnotit zapojení inspektorů práce od roku 2012 do tréninků a vzdělávacích aktivit, dále též proškolení příslušníků Národní protidrogové centrály bylo roku 2012 vysoce aktuální. V duchu plnění opatření Národní strategie pak dojde k systematickému ukotvení vybraných vzdělávacích programů. Pozitivně lze hodnotit i mezinárodní rozměr proběhlých tréninkových aktivit.

II. Posílení bilaterální spolupráce se zdrojovými zeměmi

Vzhledem k osvědčené praxi z konce roku 2011 došlo i v roce 2012 k realizaci aktivit mající vztah ke zdrojovým zemím. Nad rámec informací v kapitole Partnerství, spolupráce s přeshraničním rozměrem, lze připomenout ve vztahu k Ukrajině prohloubení kontaktů s vybranými místními organizacemi v rámci pořádané vzdělávací akce pro konzulární pracovníky v Kyjevě v první polovině roku 2012. K posílení vazeb se státy Maďarskem, Rumunskem a Bulharskem došlo mimo jiné i prostřednictvím v Praze spolupořádaného tréninku ICMPD.

III. Zhodnocení využívání nástrojů potírání trestného činu obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování

V souvislosti s přetrvávajícími obtížemi s aplikací některých trestně právních pojmů ve formulaci skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi byla koncem roku 2012 OBP MV dokončena právní analýza soudní praxe z ČR i z několika států EU, které poskytli/měli k dispozici rozsudky v oblasti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Výstupy analýzy mimo jiné vedly k definování potřeby novelizovat skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi, tak aby byla v souladu se Směrnicí EU k obchodování s lidmi a dalšími mezinárodními instrumenty smluvního charakteru v této oblasti. Analýza byla zpracovávána v rámci již zmíněného projektu Discovering Trafficking for the Purpose of Forced Labour and Labour Exploitation. Analýza bude poskytnuta odborné veřejnosti a dále využita v rámci vzdělávacích aktivit.

IV. Spolupráce se soukromou sférou

Jednou z identifikovaných problematických oblastí, která je popsána v Národní strategii, je nedostatečné zapojení soukromé sféry do boje proti obchodu s lidmi, respektive nerozvinutá spolupráce státní správy a soukromého sektoru. V roce 2012 došlo k zahájení pilotního projektu spolupráce se zástupcem soukromé sféry. Na základě analýzy možností spolupráce a definování relevantních sektorů byla zahájena spolupráce se soukromým přepravcem, který zajišťuje přepravu osob jak po ČR, tak do států západní Evropy. Na sklonku roku 2012 bylo podepsáno memorandum, kterým zástupce MV a příslušné soukromé společnosti stvrdili zájem o budoucí spolupráci mimo jiné v podobě projektu „Cesta bez rizik: vymysli, varuj, vyhrať“. Byla připravena soutěž, do které měli možnost přihlásit se osoby starší 15 let, během soutěže pak natočit krátký preventivní videoklip, ve

kterým by upozornili na rizika a zejm. představili doporučení pro bezpečné cestování do zahraničí. Ceny pro vítěze soutěže se zavázala zajistit přepravní společnost, včetně vysílání vítězného preventivního klipu na obrazovkách vlastních autobusových linek. Soutěž byla vzhledem k výběru nejvhodnějšího termínu ve vztahu k frekvenci cestování do zahraničí připravena na první polovinu roku 2013 (blíže viz: www.mvcr.cz/cesta).

V. Zmapování prostituční scény

V tomto opatření šlo zejm. o problematiku mapování prostituční scény ve smyslu nalezení ověřených příkladů dobré praxe při regulaci prostituční scény v městech a obcích a eliminaci jejich negativních doprovodných jevů, popř. navržení možných řešení. Jak je již uvedeno v kapitole obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, podkapitole prostituční scéna, monitoringem situace v oblasti prostituční scény se zabývají policejní specialisté pro oblast boje proti obchodování s lidmi, specializované NNO (zejm. Rozkoš bez rizika), a také municipality ve vztahu k řešení otázek veřejného pořádku. MV jako předkladatel návrhu zákona o regulaci prostituce roku 2005 má pak na sledování této problematiky eminentní zájem. Příklady vypořádání se otázkou prostituce, resp. negativních doprovodných jevů, se pak MV dostávají právě prostřednictvím výše uvedených partnerů, také však monitoringem příkladů dobré praxe v ČR i zahraničí.

6.2. Priority pro rok 2013

Priority pro rok 2013 jsou stanoveny v souladu s opatřeními navrženými v Národní strategii boje proti obchodu s lidmi na období 2012 až 2015.

I. Úprava trestního zákoníku

V návaznosti na opatření minulého roku, a to zhodnocení využívání nástrojů potírání trestného činu obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování, dojde v roce 2013 k formulaci změn skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi v trestním zákoníku. Půjde přitom o upravení definice takovým způsobem, který je v souladu s definicemi v mezinárodních dokumentech k této problematice.

II. Transpozice Směrnice EU k obchodování s lidmi

Významnou událostí v mezinárodní oblasti bylo přijetí již několikrát zmíněné Směrnice EU k obchodování s lidmi. Prioritou roku 2013 bude zaměření se zejm. na implementaci opatření, která jsou Směrnicí definována, neboť jsou členské státy EU vázány uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 6. dubna 2013.

III. Implementace projektů

V roce 2013 dojde k realizaci hlavních aktivit a ukončení řady projektů, na kterých se ČR podílí, popř. ve kterých poskytovali čeští specialisté na boj proti obchodování s lidmi svou expertýzu. Bude se jednat o společné akce jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Dojde k ukončení pilotního projektu spolupráce se soukromou sférou, včetně jeho vyhodnocení; vrcholu taktéž dosáhne projekt Discovering Trafficking for the Purpose of Forced Labour and Labour exploitation.

POUŽITÉ ZKRATKY

ADCH Praha	Arcidiecézní charita Praha
Anacen	Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci MV
Diakonie ČCE	Diakonie Českobratrské církve evangelické
EU	Evropská unie
ESSK	Evidenčně statistického systému kriminality
ICMPD	Mezinárodní centrum pro rozvoj migrační politiky
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
KŘP	krajské ředitelství PČR
La Strada	La Strada Česká republika, o.p.s.
MF	Ministerstvo financí ČR
MKS	Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MOPNZC	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
Národní strategie	Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2012-2015
NNO	nestátní nezisková organizace
OAMP MV	odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR
OBP MV	odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR
OBSE	Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OIP	oblastní inspektorát práce
OPL	omamné a psychotropní látky
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie ČR
Program	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV
R-R	Rozkoš bez rizika, o. s.
SCP	Služba cizinecké policie PČR
Směrnice EU k obchodování s lidmi	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se ruší rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování PČR
SCPS	Středisko celostátních programů a služeb Diakonie ČCE
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
SUZ	Správa uprchlických zařízení
ÚSKPV	Úřad služby kriminální policie a vyšetřování PČR
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR
ZDC	Zařízení pro děti – cizince
ZÚ	zastupitelský úřad ČR

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

cizinecký zákon	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
STZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon o sociálních službách	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o zaměstnanosti	zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2012

*Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky
odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7*

Praha 2013